

Jpravništvo: Ljubljana, Anadoljeva 1
— telefon števil 3122, 3123, 3124,
3125, 3126
Inseratni odelci: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — tel. 3492 in 3392
Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7
— telefon št. 2455
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2
— telefon št. 196
Računski pri oziroma zavodi: Ljub-
ljana št. 17/49

JUTRO

zhajo vsak dan razen ponedeljka
Naročnino znaša mesečno 25 din
Za izposojnino 40 din

Uredništvo:
Ljubljana, Knaflevo ulica 5 telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126, Maribor
Grajski trg št. 7 telefon števil 2455,
Celje: Širokmayerjeva ulica št. 1
— telefon števil 65

Rokopis: ne vračajo

Položaj v Beogradu

V Beogradu je v sredo ves dan zasedal izvršni odbor Jugoslovenske radikalne zajednice. Pokazalo se je, da ni bila točna službena napoved strankinega vodstva, da bo šlo le za normalno mesečno sejo, na kateri se bodo razpravljala izključno tekoča vprašanja. Izvršni odbor JRZ je zavzel svoje načelno stališče napram obema osrednjima vprašanjem državne politike. Izjavil je, da smatra JRZ za neobhodno potrebno pred kakršnimi koli volitvami izvršiti organizacijo in preureditev vseh delov države in državne zajednice po načelih narodnega sporazuma, tako da bodo vsi deli države enakopravni in zadovoljni. Kar se tiče volitev, želi sicer stranka, da se razpišejo, toda šele, ko bodo to dopuščale splošne politične razmere.

S tem svojim sklepom je JRZ precizirala svoje stališče v nasprotju s stališčem, ki ga zavzema dr. Maček, predsednik Kmetoske demokratske koalicijske druge partnerije v vladni koaliciji. Poleg tega je bilo dano včerajšnji seji vodstva JRZ tolažilo, kakor da je ta stranka ne samo partner v vladi, temveč tudi partner v sporazumu. Proti temu je ostro vstal dr. Maček. V izjavi, kakor jo uradno objavljiva Avala, izjavlja dr. Maček: »Nisem sklenil sporazuma z JRZ, ampak z drugimi činitelji in z Dragoš Cvetkovićem kot predsednikom vlade. Zato naziranje JRZ ni odločilno.« Dr. Mačkova izjava pomenja torej, da s sklenjenim vodstvom JRZ, ki daje prenesto preureditvi države pred volitvami, to vračanje še nikakor ni rešeno in se tudi ne da rešiti niti v vladi, dokler obe stranki vztrajata vsaka na svojem stališču.

Mi smo na tem mestu izrazili svoje mnenje, da se bo mogoče izogniti komplikacijam le, ako se najde med obema nasprotujočima si stališčema kompromisna osnova. V tem oziru je zanimivo zabeležiti izvajanja zagrebeškega lista, ki zatrjuje, da dr. Maček ni a priori proti ustanovitvi srbske ednice še pred volitvami. On zahteva volitve pred preureditvijo države predvsem zaradi tega, ker beograjski politični krogi doslej ne kažejo pripravljenosti, da bi ob priliki ustanovitve banovine Srbije primerno zavarovali in upoštevali tudi ravnopravnost, voljo in interese Hrvatov muslimanske in katoliške vere. Ako se torej hoče že sedaj osnovati srbska ednica, potem naj se banovini Hrvatski takoj da, kar ji pripada in kar želi priti v njen sklop. Hrvatska javnost po nalog tega še želi, da se pri tej priliki upošteva tudi želje in interesi Črnogorcev, Vojvodincev itd. Po mnenju tega lista bi torej moglo priti do sporazuma o ustanovitvi banovine Srbije (in seveda tudi banovine Slovenije, glede katere načelnih in taktičnih težav sploh ni, ako pristane vlada na razširjenje današnje vzhodne meje banovine Hrvatske, predvsem v Bosni in na severovzhodu v Baranji, kjer prebivajo Bunjevci. Poleg tega na naj bi v okviru banovine Srbije dobile posamezne pokrajine Črna gora, Vojvodina, Bosna, še posebno samoupravo. S tem je z ene strani sicer nakazana pot h kompromisu, toda nihče ne sme biti v dvomu, da je tudi to jako težavna in morda dolgotrajna pot, polna opasnosti in nepredvidenih obratov.

Druga važna stvar, ki jo javljajo iz Beograda, je ta, da se je vlada odločila revidirati nekatere odredbe volilnega zakona. Pokazalo se je, kako koristno je bilo, da se je dopustila vsaj omejena javna kritika vladnega načrta. Tudi mi smo svoječasno iznesli nekaj stvarnih pripomb ter smo se zlasti ustavili na razmejitvi volilnih okrožij in na načinu sestave okrožnih kandidatov. Tudi v navedenih delih države je kritika bila naprjena zlasti proti temu dvema odredbam. Posebno v Sloveniji so volilna okrožja, kakor jih predvideva vladni načrt, izumetničene tvorbe, prikrojene z namero, da bi dale že v naprej določen rezultat. Volilna okrožja v naši banovini so tipični liki tako zvane volilne geometrije, ki je nekdanji v Avstriji igrala tako veliko, za Slovence skrajno škodljivo vlogo. Značilno za nameravano slovenska okrožja je da so manjša, kakor v ostalih delih države. Pred 6. januarjem 1929 smo imeli v Sloveniji z Ljubljano tri volilna okrožja, sedaj jih je 6. Grunacija srezov po teh okrožjih se protivi njihovi prirodni gravitaciji. V tem pogledu je zlasti značilna sestava mariborskega okrožja. S takimi sredstvi se seveda pospešuje le postritev nasprotstev in že itak težki politični položaj pri nas se bo še poslabšal. To ni niti v narodnem, niti v državnem interesu. Vlada bo storila prav, ako bo glede volilnih okrožij izvršila temeljito remediuro.

V drugi izdaji našega lista smo večkrat objavili tudi informacije, ki kažejo, da je akcija za združitev radikalov pod vodstvom glavnega odbora, odnos

Za enotno fronto nevtralnih držav

Prizadevanja Italije, da bi se pod njenim vodstvom nevtralci čim bolj strnili in tako preprečili razširjenje vojnega požara — Vedno večje zanimanje za beograjsko konferenco Balkanske zveze

London, 25. jan. z. Diplomatski sodelavci »Ewening Standarda« razpravljajo o prizadevanju Italije, da bi dosegla čim tesnejše sodelovanje vseh nevtralnih držav. Mussolini je v direktnih stikih ne samo z balkanskimi, nego tudi z vsemi ostalimi nevtralnimi državami v Evropi. Italija kot edina nevtralna vesela v Evropi želi združiti vse nevtralne države v enotno fronto. Po diplomatski poti je navezala tesne stike tudi z Belgijo in Nizozemsko.

Diplomatski sodelavci »Ewening Standarda«, ki je običajno zelo dobro poučen o zakulisnih diplomatskih akcijah, poroča v zvezi s tem, da je bilo že ob priliki obiska kralja Leopolda v Haagu govora o tesnejšem sodelovanju Belgije in Holandske z Italijo. Tudi potovanje bivšega nizozemskega ministrskega predsednika Colijna v Rim, kjer je imel razgovore z Mussolinijem, se je nanašalo na to. Italija je ponudila Belgiji in Nizozemski čim tesnejše gospodarsko sodelovanje, da bi mogli na ta način kar najbolj odolati slehernemu pritisku s te ali one strani.

Vsa prizadevanja Italije streme za tem, da se ustvari čim popolnejša in enotnejša

fronta nevtralnih držav, ki bi po sodbi rimskih krogov nudila najboljšo jamstvo, da se vojna ne razširi. To stališče Italije ni v nasprotju z osjo Rim - Berlin.

Beograd, 25. jan. p. V Beogradu se vrše že velike priprave za bližnjo konferenco stalnega sveta Balkanske zveze. Delegacije iz Turčije, Grčije in Rumunije bodo dopotovale v Beograd 1. februarja. Kakor znano, bo turško delegacijo vodil turški zunanji minister Saradzoglu in bodo z njim potovali tudi nekateri vodilni funkcionarji zunanjega ministrstva. Rumunsko delegacijo bo vodil zunanji minister Gafencu, ki ga bodo spremljali generalni tajnik zunanjega ministrstva Cretianu, šef Gaencovega kabineta in še nekateri drugi funkcionarji zunanjega ministrstva. Grčijo pa bo na konferenci zastopal grški ministrijski presekničnik general Metaxas. Tudi v njegovem spremstvu bodo štirje višji uradniški grškega zunanjega ministrstva. Obenem prispeje v Beograd tudi večje število novinarjev, zastopnikov vseh glavnih istov in službenih agencij Rumunije, Grčije in Turčije, prav tako pa tudi mnogo novinarjev iz drugih držav.

Rim, 25. jan. z. Italijanska vlada ne bo poslala na konferenco Balkanske zveze, ki se prične 2. februarja v Beogradu, svojega posebnega opazovalca, kakor se je prvotno zatrjevalo, pač pa bo, kakor naglašajo v merodajnih rimskih krogih, v duhu ves čas prisotna na tej konferenci. Velik pomen konference postaja po mnenju rimskih krogov z vsakim dnem očitnejši. Po rimskih informacijah si Italija in Jugoslavija ne samo prizadevata posredovati za pomirjenje in sporazum med Madžarsko in Bolgarijo na eni ter Rumunijo na drugi strani, marveč gre njuna akcija tudi za tem, da bi se kar najbolje okrepila pri vseh balkanskih državah volja do nevtralnosti. Po sodbi rimskih krogov zahteva to že zadnji evropski angleški mornariški minister Churchill in reakcija, ki jo je izražal ta govor v vseh nevtralnih državah.

Budimpešta, 25. jan. z. Po poročilu »Magyar Nemzetja« je bil nemški poslanik v Beogradu von Heeren nujno pozvan na poročanje v Berlin. List poroča, da je to potovanje nemškega diplomatskega zastopnika v vodilni balkanski državi v zvezi z bližnjo konferenco Balkanske zveze. V ju-

goslovenskih in vseh ostalih balkanskih političnih krogih z veliko pozornostjo sledijo stališču Nemčije do Balkana in domnevajo, da izredno zanimanje, ki ga kaže Berlin za beograjsko konferenco, dovolj jasno kaže, kako veliko važnost igra Balkan v nemških načrtih. V Berlinu pa na drugi strani pripisujejo beograjski konferenci enak pomen, kakor ga je imel nedavni sestanek italijanskega in madžarskega zunanjega ministra v Benetkah.

Pariz, 25. jan. z. Prihod nemške vojske v južnovzhodno Galicijo in istočasni prihod ravnatelja škodovih tovorn v Bukarešto smatrajo v pariških krogih za poskus novega pritiska na Rumunijo. V pariških krogih dalje z gotovostjo pričakujejo, da bo na beograjski konferenci Balkanske zveze sprejeta skupna izjava, v kateri bodo članice Balkanske zveze znova podkreple svojo voljo do ohranitve nevtralnosti ter da se bosta tej izjavi priključili tudi Bolgarija in Madžarska, dasi zaenkrat ni računati na to, da bi se sami priključili Balkanski zvezi. V tej izjavi bo verjetno prišla do izraza tudi solidarna volja in odločnost po skupni obrambi balkanske nevtralnosti.

Kaj je z vzhodno Galicijo?

Poročila si še vedno nasprotujejo — Vest o novi nemško-ruski vojaški in gospodarski pogodbi

London, 25. jan. s. (Reuter). Politični komentator angleške radijske družbe ceni na podlagi zbranih podatkov da imajo Nemci v Vzhodni Galiciji zbranih morda pol divizije ali največ eno divizijo svojega vojaštva. Misli, da je glavni namen tega vojaštva, da zagotovi neoviran blagovni promet iz Rumunije v Nemčijo. Ta promet je otežkočen na sicer običajni poti po Donavi in skozi Madžarsko. Donava je sedaj zamrznjena, poleg tega pa sta Anglija in Francija pokupili mnogo rumunskih petrolejskih ladij, tako da te ne morejo več voziti petroleja v Nemčijo. Tudi madžarske železnice so preobremenjene. Na drugi strani je dana tudi možnost, da prihajajo nemške čete kontrolirati galicijske petrolejske polja, ki so sicer primeroma majhna, pa zaradi pomanjkanja petroleja v Nemčiji vedarje velike važnosti za Nemčijo.

Pariz, 25. jan. j. (Havas). Nocojšnji listi poročajo, da je bila nedavno med Nemčijo in Sovjetsko unijo sklenjena tajna pogodba, ki določa, da mora Sovjetska unija najmanj 30% svojega celokupnega izvoza in uvoza dati na razpolago Nemčiji. Pri izvozu so mišljeni v prvi vrsti poljedelski proizvodi in bencin.

Listi dalje poročajo, da so nemške zahteve, ki jih je nemški gospodarski poverjenik dr. Clodius te dni prezentiral ru-

munski vladi, izredno dalekosežne. Nemčija zahteva nekaj monopol za celokupno rumunsko odvisno produkcijo ter za rumunski eksport, ne glede na vrsto blaga.

Rim, 25. jan. z. Kljub vsem demantjem vesti o nemških namerah v Podunavju in na Balkanu ne utihnejo. Italijanski listi, ki so doslej osporavali verodostojnost teh vestí, danes obširno ponatiskujejo poročila angleških in francoskih listov, da obstoja med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo tajen dogovor ter da sta v krakovskem okrožju že začeli izvajati tozadevni sporazum. Po teh informacijah, ki jih objavljajo italijanski listi na prvem mestu, ima Nemčija v področju južnovzhodne Galicije sedaj že 12 do 14 polkov svojega vojaštva ter zadnjih 48 ur že skupno mejo z Rumunijo. Izgleda, da je bila Italija o tajnem gibanju nemških čet v Galiciji že prej obveščena, da pa zaenkrat nima vzroka, bati se kakšnega presenečenja s te strani. Vsekakor pa je to za Italijo še en vzrok več, da posveča dogodkom na Balkanu budno pozornost. Zlasti beograjski konferenci Balkanske zveze poklanjajo v Rimu zaradi tega osobito pozornost in pričakujejo od nje važnih sklepov, ki bi zavarovali balkanske države pred slehernim presenečenjem.

Nizozemska se bo uprla z orožjem vsakemu napadu

Energična izjava nizozemskega zunanjega ministra „Ideje Društva narodov“ še niso propadle

Haag, 25. jan. s. (Reuter). Danes je govoril v nizozemskem parlamentu zunanji minister van Kleffens. Poudaril je, da se bo Nizozemska uprla z orožjem vsakomur, ki bi dvignil orožje proti njej. Vojaški varnostni ukrepi, ki jih je vlada podvzela, so bili potrebni, ker so se zbirale tuje čete ob meji. Vlada pa je podvzela te varnostne ukrepe na vseh državnih mejah. V zvezi s kritiko govora britanskega mornariškega ministra Churchilla je zunanji minister ugovaril, da stoji za vladno nevtralnostjo politiko ves narod in da popolnoma odobrava to politiko. Vlada ne bo krenila s svojimi politiki zaradi tistih, ki iz svojih koristi napadajo njeno politiko ter se strogo držijo svoje nevtralnosti in izpolnjuje svoje dolžnosti nasproti Evropi. Če bi Nizozemska in Belgija šli v vojno, bi se sedanjí še tako dovoli težak položaj še bolj poslabšal. Ni nobenih mednarodnih pravnih ne nobenih moralnih obveznosti za člane DN, da se odpovedo svoji nevtralnosti politiki. Članstvo v DN je v teku let postalo nemogoče zaradi postopnega izgubljanja pravega značaja tega članstva, toda ni še prišel

čas, ko bodo male države zapustile to ustanovo, ker še ni popolnoma izgubljeno upanje v preureditev DN. Zadržani veliki skupščina DN se je nanašala samo na sovjetski napad na Finsko. Zato ni upravičeno, da nekateri narodi domnevajo, da se je na tem zasedanju DN govorilo o kakšnem opuščanju nevtralnosti malih držav.

Milan, 25. januarja. AA. DNB: »Corriere della Sera« priobčuje intervju svojega stockholmskega dopisnika z novim zunanji ministrom Ginterjem. Minister je izjavil italijanskemu novinarju, da misli švedska vlada, da je edina politika, ki jo more Svedska voditi, politika nevtralnosti v sporu med zahodnimi vesilicami in Nemčijo, in dodal da misli Švedska braniti svojo nevtralnost z vsemi sredstvi. Toda nevtralnost Švedske je nadaljeval minister, ne pomeni, da ne bi smela Švedska izkazati pomoči Finski.

Amsterdam, 25. jan. e. Dopusti vpoklicani vojaški obveznikov, ki so bili začasno preključeni dne 14. januarja zaradi alarmantnih vestí iz Nemčije, so zopet dovoljeni od 24. januarja naprej.

no njegovega predsednika g. Ace Stanojevića stopila v aktualen stadij. Med glavnim odborom in g. Cvetkovićem sevršijo pogajanja. Glavni odbor stoji na stališču, da se mora vzpostaviti stara Narodna radikalna stranka, kateri se naj pridružijo oni radikali, ki so danes v JRZ. Tej stranki se naj vrne njeno premoženje, zlasti hotel Pariz, ki ima vrednost mnogih milijonov in kiga je dr. Stojadinović svojčas stranki odvzel in izročil JRZ. Definitivna konsolidacija stranke in odobritev razmeram odgovarjajočega programa pa naj se izvrši na kongresu stranke. Po mišljenju glavnega odbora naj bi se torej z združitvijo radikalov sedanja JRZ kot enotna stranka razšla, posa-

mezne nesrbske njene skupine pa bi mogle, če se najde skupna osnova, stopiti z radikalno stranko v koalicio.

Stališče radikalov, ki vodijo JRZ, je drugačno. Združitev naj bi se izvršila v okviru JRZ, tako, da bi sedanji radikalski šef g. Ace Stanojević postal predsednik celokupne JRZ, voditelji posameznih skupin gg. Cvetković, Miša Trifunović, dr. Korošec in Džaffer Kulenović pa njeni podpredsedniki. Politični krogi smatrajo, da so razgovori, ki se vršijo, zelo resni in da je treba računati z uspehom započete akcije, čeprav se utejeje pogajanja še zavleči. S tem bi nastopil v našem notranjem položaju bistveno nov moment z važnimi posledicami.

Razburjeni Japonci

Ostre izjave japonskih državnikov zaradi postopanja Anglije z japonskimi parniki

Tokio, 25. jan. AA. (DNB). Japonski listi še zmeraj razpravljajo o incidentu z japonsko ladjo »Asama Maru«. »Asahi Shinbun« pravi, da bi bilo zanimivo zvedeti, kako misli Anglija urediti politično stran tega incidenta in kakšna poročstva misli London dati za bodočnost. Tudi »Nichi Nichi« se izprašuje, kaj je šinilo Angliji v glavo, da izjavi Japonce pred vrati Tokija. Anglija mora jasno odgovoriti, ker bi sicer v Tokiu videli v tej britanski akciji pravi izraz angleške politike do Japonske. a v tem primeru bi morala Japonska svoje politično stališče do Anglije spremeniti.

Pomirljiva izjava angleškega poslanika

Tokio, 25. jan. s. (Reuter). Angleški poslanik pri japonski vladi Craigie je podal japonskim novinarjem izjavo o incidentu z japonsko ladjo »Asama Maru«. Poslanik je dejal da je bil dogodek na Japonskem napadno tolmachen. Zadržani, kar je Anglija v tem primeru nameravala bi bilo da bi hotela prizadeti japonski prestiž Japonci sami so že mnogokrat ustavili in pregledali angleške ladje. Pri stvari gre torej samo za vprašanje, ali so bile angleške oblasti upravičene, da so zajele na ladji vse Nemce, ki so sposobni za vojaško službo. Poslanik Craigie je še poudaril, da se da ta spor na miren način in brez razburjenja rešiti s pogajanjmi med angleško in japonsko vlado.

Angleški odgovor na japonski protest

London, 25. jan. br. Agencija Reuter javlja, da je angleška vlada že odposlala v Tokio svoj odgovor na japonsko protestno noto radi incidenta v zvezi z japonskim parnikom »Asama Maru«. Za enkrat pa odgovor še ni bil objavljen.

Tokio, 25. jan. AA. Havas Poveljnika

Še en nemški odgovor na francosko »Žolto knjigo«

Berlin, 25. januarja. AA. (DNB). Danes je bilo objavljeno še četrto nemško uradno poročilo z ozirom na objavo francoske »rumene knjige«. To uradno poročilo govori v prvi vrsti o zadržanju in delu francoskega veleposlanika v Berlinu Coulondra, kateremu očita, da se je javnosti predstavil kot pristajač nemško-francoskega sporazuma, medtem ko je pri svojem službenem delu zastopal politiko, ki je bila naperjena proti sporazumu. Nemško uradno poročilo dalje ugotavlja, da ta mož ni imel lastne politične uvidenosti in ni znal stvari sam pravilno predosteti. To pomanjkljivost je poskušal nadomestiti z nešteti neresničnimi trditvami v svojih poročilih, v katerih je hujskal proti Nemčiji.

Nemško uradno poročilo se bavi tudi z načinom poročanja poslanika Coulondra o priliki ustanovitve češkomoravskega protektorata. V svojem obvestilu od 17. marca 1939 je Coulondre trdil, da sta predsednik Hacha in zunanji minister Chvalkowski odpotovala v Berlin na pritisk nemške vlade. V resnici pa — pravi poročilo — je nesporno dokazano, da je predsednik Hacha z ozirom na kritičen položaj v svoji državi iz lastne pobude zaprosil, da bi bil s svojim zunanji ministrom čimprej sprejet pri voditelju nemškega rajha. To prošnjo predsednika Hache je dostavil zunanji minister Chvalkowski nemškemu odpravniku poslov 13. marca 1939 telefonično, naslednji dan, 14. marca zjutraj pa tudi pisano. To pismo Chvalkowskega objavlja današnje nemško časopisje tudi v faksimulu. Prav tako netočno je poročilo Coulondra o tem, kar se je odigralo za časa razgovorov, ki sta jih imela predsednik Hacha in zunanji minister Chvalkowski v palači državnega kancelarstva. V Coulondrovem

ladje Asama Maru je ravnateljstvo njegove družbe 24. t. m. ostavilo, očitno zaradi stališča, ki ga je zavzel pri zadržanju ladje in izročitvi nemških potnikov britanski vojni ladji.

Ostra japonska zavrnitev

Nekaj ur po objavi te izjave je podal zastopnik japonskega zunanjega ministrstva izjavo, v kateri kritizira dejstvo, da je angleški poslanik apeliral na japonsko javno mnenje, preden je angleška vlada sploh odgovorila na japonski protest. Zastopnik zunanjega ministrstva je označil postopanje angleškega poslanika za neprijeteljsko.

Nemško zadoščenje

Berlin, 25. jan. z. Z veliko pozornostjo in naraščajočo napetostjo zasledujejo v nemških merodajnih krogih napetost med Anglijo in Japonsko, ki je nastala zaradi pomorskega incidenta, ko je angleška križarka na japonskem parniku zajela skupino nemških mornarjev, ki so se iz Amerike nameravali preko Rusije vrniti v domovino. V Berlinu so mnenja, da bo Japonska na vsak način zahtevala, naj Anglija zajete Nemce zopet izpusti in da se tokrat ne bo zadovoljila s papirnati protestom. Nemski listi z velikim zadovoljstvom pišejo o »odločnosti Japonske«, ki naj služi vsem ostalim nevtralnimi državam za zgled.

Brezpogorbno stanje med Ameriko in Japonsko

Washington, 25. jan. s. (Associated Press). Danes je potekla ameriško-japonska trgovinska pogodba, ki je bila v veljavi 29 let. V zvezi s tem je izjavil finančni minister Morgenthau, da ne pomeni to za enkrat še nobene spremembe v ameriški trgovinski politiki z Japonsko.

obvestilu se omenjajo tudi nekatere podrobnosti, obveščevalci pa ne navajajo, na kak način je mogel zvedeti za podrobnosti, ki da so se v prostorih državnega kancelarstva odigrale v najožjem krogu. Dalje poročilo omenja, da je Coulondre v svojem obvestilu od 7. maja 1939 dostavil tudi beležko o razgovoru nekega člana veleposlanstva z osebnostjo, ki da je uživala največje zaupanje voditelja rajha. Nemško uradno poročilo pravi, da je takšen razgovor tem manj verjeten, ker je član veleposlanstva, ki da je govoril z osebnostjo, katerega je uživala zaupanje kancelarja Hitlerja, vprav tajnik veleposlanstva Conti sam, ki je v Berlinu veljal za fanatičnega germanofoba, do katerega so bile zaradi tega nemške osebnosti še prav posebno rezervirane. Zato se je treba tem bolj čuditi, da je veleposlanik Coulondre na podlagi obvestil, ki mu jih je prišla Conti, obvestil, ki so prispela »od ugledne nemške osebnosti«, delal tako velike politične zaključke...

Ameriški zunanji minister o pokojnem Motti

Washington, 25. jan. AA. (Havas). Zunanji minister Cordell Hull je ob smrti zveznega svetnika Motte poslal švicarski vladi brzojavko, v kateri pravi: »Z globokim obžalovanjem smo zvedeli za smrt Gluseppa Motte, rojčarja in državnik, čigar glas je bil v 25 letih glas švice, glas modrosti, umerjenosti in strpnosti. Ta izguba se bo obutila v vseh krogih, v katerih vladajo ideali svobode in miru, v krogih sodelovanja med narodi.«

Tragedija v Šibeniku

Kako se je ponesrečila naša ponošna »Ljubljana« — Vzorna disciplina posadke — Ladjo bodo dvignili in popravili

(Glej tudi poročila na 3. strani)

Šibenik, 25. jan. o. Strašna burja je večer v eni izmed najopasnijih ožin kršne Dalmacije zahtevala od naše vojne mornarice veliko žrtev. Vihar, silni valovi in morski tokovi so pritisnili eno naših najmodernejših vojnih ladij ob črti, ki so ji pripravile bok, tako da se je pol milje dalje od nesrečnega kraja potopila. Velika nesreča je zahtevala tudi človeško žrtev.

Usodna vožnja skozi opasno ožino

Flotilja naše vojne mornarice, sestavljena iz rušilcev »Beograda«, »Ljubljane« in »Zagreba« je prihajala večer popoldne za manevrske vožnje in je okrog 17. zaplula v šibeniški kanal. Na čelu flotilje je bil »Beograd«, ki je srečno preplul najopasnije ožino ob rtu pod vilo »Mojmir«. Sledila mu je »Ljubljana« in njej »Zagreb«. »Beograd« je priplul v notranjo lukko in se usidral v njenem zapadnem delu. Ko pa je »Ljubljana« priplula baš na najožje mesto, so jo silen sunek burje, močan morski tok, ki je prihajal iz luke in razbesneli valovi pritisnili ob kebene pod morsk gladino baš pod vilo »Mojmir«. Petine so zarezale ob bok ladje 20 metrov dolgo odprtino, v katero so v hipu vdrle ogromne mase vode.

Z najtežjo muko se je vojna ladja v borbi proti prodirajoči vodi, burji in valovom privlekla do rta Šipada, očitno z namero, da bi poskusila tam nastesti na plitvino. Na žalost so poveljnikova prizadevanja, da bi rešil vsaj težko poškodovani brod, ostala zaman. Preden je priplula do plitvine, se je nenadno močno nagnila na stran in se potopila.

Žrtev razbesnelih elementov

Dognano je, da so bili prav v trenutku, ko je ladja plula po najožjem mestu kanala, burja, valovi in morski tok izredno silni, da ljudje ne pomnijo takih. Sprito tega se je ladja, ki je po vseh predpisih priplula v kanal, udala njihovemu skupnemu pritisku od strani in zadelo ob črti prav pod gričem Leboro, nad katerim stoji vsem potnikom znana rdeča vila »Mojmir«. Nesreča se je pripetila tako nepričakovano, da se je prvi hip na ladji niso niti zavedli. Vendar je poveljnik v vsej naglici odredil, naj se ladja z vso silo pože ne naprej, da se reši iz usodnega grla. Iz notranjosti ladje pa se je že tisti hip pričel dvigati gost dim. Pokazalo se je, da so podmorske črte prebile tanke nafte, ki so zgrajeni ob ladinskih bokih. Razdeležo so dva tanka nafte. Zaradi tega se je nagnila ladja na drugo stran, kjer sta druga dva tanka ostala nepoškodovana. Kapetan je takoj odredil otvoritev vseh ventilov, da ne bi prišlo do kakšne eksplozije.

Brezuspešna prizadevanja za rešitev

Poveljnik ladje je sprva računal, da mu bo še uspelo pripluti do pomola v lukko in se tam privrežati. Ko je videl, da pomola ne bo več dosegel, se je poskušil pogrti vsaj še do Šipada in tam nastesti na plitvino. Rušilec je naglo zaokrenil na desno v novo smer. Ker pa je imel v trebuhu že polno vode, se je pri tem globoko nagnil na desno stran. Že ob udarcu na črti se je bil ustavil prvi motor, sedaj je prenehal delovati še drugi. Rušilec ni mogel ne naprej, ne nazaj.

V nekaj minutah je bilo okrog broda vse polno vlačilcev, ki so si prizadevali, da bi rešili »Ljubljano«. Z »Beograda« in »Zagreba« so žarometi observali potapljačo se ladjo in vso njeno okolico naravnost z dnevno svetlobo. V hipu se je zbrala na bližnji obali ogromna množica ljudi, ki je kljub burji in silnemu mrazu z nepopustljivo siledla vsakemu gibu ljudi na »Ljubljani«. Ljudem je zastajal dih, ko so videli, kako se je ladja nenkrat nagnila in se pričela naglo potapljati.

Vzorni oficirji in mornarji

Nesreča se je pripetila ob 17.10. Do potopitve rušilca je potekala poldruha ura. Oficirji in mornarji so v vzorni disciplini vztrajali na brodu do zadnje minute. Mnogo jih je bilo še na ladji, ko se je ta nagnila že za 80 stopenj in ko je bilo že zdavnaj jasno, da za njo ni več rešitve. Šele tedaj so vlačilci prevzeli posadko. Le strojni inženjer Grishah je izgubil življenje, najbrž že ob trčenju.

Kapetan bojnega broda Ahlin, poveljnik rušilca, je poveljeval ladji vse do zadnjega trenutka. Šele ko se je brod malone že potopil, so on in oficirji šli na vlačilce.

O nesreči krožijo po mestu vse mogoče podrobnosti, a vsi vedno znova poudarjajo kako vzorno disciplinirani in pogumni so bili fantje na brodu. Množica se je sama celo poldruho ur prepričevala, kako so vztrajali na svojih mestih. Ljudje so celo videli in slišali, da mornarji zlepa niso hoteli zapustiti svojega mesta na krovu in pod njim. Vztrajali so vse dotlej, dokler ni bila izgubljena zadnja nad in niso dobili izrednega povelja, naj zapuste ladjo. Tvegali so sleherni nevarnost in to velja posebno za strojno osebje, ki je poslednje prišlo na krov.

Začasni grob ponosnega rušilca

Po mnenju strokovnjakov se ni niti najmanj bati, da »Ljubljana« ne bi bilo mogoče dvigniti iz morskega dna in jo obnoviti. Globina na kraju ob rtu Šipadu, kjer se je ladja potopila, ni večja od 10 do 20 m. Na kraju, kjer počiva rušilec na morskem dnu, morje tudi danes nemirno valovi in se peni, da je že od daleč opaziti, kje je »Ljubljana«.

Kakor zatrjujejo mornariški krogi se bo reševanje »Ljubljane« takoj pričelo in vse kaže, da bo najkasneje v enem mesecu spet na površini morja. Med tem je v Šibenik prispel z bojnim brodom »Zmajem« kontraadmiral Armin Pavlič. »Beograd« poveljuje kapetan bojnega broda Bačić. »Zagreb« kapetan bojnega broda Durbešić.

Dalmacija žaluje

Šibenik je pod silnim vtisom katastrofe. V mestu kakor tudi po vsej Dalmaciji so odpovedane vse zabave in plesi. Vsi lokali so bili snoči prazni. Noben mornariški oficir ni zapustil svojega broda. Pomorski strokovnjaki so si edini v sodbi, da je iskati vzrok nesreče le v višji sili. Poveljnik rušilca kapetan bojnega broda Josip Ahlin je bil, kakor pripovedujejo vsi njegovi tovariši, nadvse sposoben in vester oficir. Kot komandant svoje ladje jo je vodil že nekajkrat skozi nevarno grlo v šibeniško lukko, skozi opasni kanal. Preden je bil imenovan za poveljnika »Ljubljane« je bil načelnik štaba mornariške komande v Šibeniku.

Nenadno se je izvedelo, da je bilo v trenutku, ko je brod zadel ob petine nekaj mornarjev sprito silnega sunka v velikem loku pogrnanih v vodo. Fantje so preplavali vse do šibenskega pristanišča, kjer so jih napol onemogle sprito mraza in naporov potegnili iz vode in takoj okrepčali.

Višji mornariški oficir o nesreči

Neki višji pomorski oficir je danes izjavil novinarjem, da se je sličnih nesreč zgodilo že čela vrsta po svetu. Za nas je katastrofa občutna predvsem zaradi tega, ker je prizadela ponosu naše vojne mornarice veliko bol, a glede na njen obseg tudi veliko škodo. Nesrečo je pripisati dejansko višji sili, ki je udarila na ladjo na najnevarnejšem mestu šibeniškega kanala z najhujšimi naravnimi silami, ki si jih je mogoče misliti v tistem zlokobnem grlu.

Na vso srečo je ladja nagnjena tako, da jo bo brez težav mogoče spet spraviti na površje in verjetno je, da bo to uspelo že kar naši pomožni vojni ladji »Spasilec«, tako da ne bo treba tuje pomoči. Do 30 dni bodo brčkone trajala dela pri dvigavanju rušilca. Okoliščino, da brodu ni uspelo nastesti na bližnjo plitvino, je treba pripisati le dejstvu, da se je nenadoma ustavil še drugi stroj v »Ljubljani«.

Še nekaj podrobnosti

Split, 25. jan. p. O tragični nesreči rušilca »Ljubljane« se doznajajo še naslednje podrobnosti: Eskadra rušilcev naše vojne mornarice,

v katere sestavo so bili rušilci »Beograd«, »Zagreb« in »Ljubljana«, je priplula večer iz Kotora v Šibenik, kjer je namerala ostati dalje časa. Ves dan je besnela na severnem in srednjem Jadranu silna burja. Ob vstopu v lukko je pod vilo »Mojmir« rušilec »Ljubljana« zaradi izrednega pritiska močnega morskoga toka in hudega sunka burje udaril s krmo ob podmorsko pečino, pri čemer je dobil, kakor vse kaže, večjo luknjo v svojem zadnjem delu. Ko sta videla, da prethi katastrofa, njihovi ladji, sta poveljnik in posadka skušala, da z naglim manevrom usmerita rušilec na plitvino in ga tako rešita. Ta manever je močno ovirala huda burja. Ze tedaj se je rušilec pričel nagibati na desno stran. Mnogi šibeniški meščani so opazili z obale pričetek te katastrofe, vendar pa tedaj še nihče ni slutil, kakšne tragične trenutke preživlja posadka. Menili so, da rušilec samo manevrira. Med tem se je nedaleč od novega pomola v zalivu, ki ga tvorijo mali polotoki Rogač, Šipan in Madalina, pričel rušilec čim dalje bolj potapljati. Končno se je prevrnil popolnoma na desno stran in se potopil.

Kmalu nato se je na mestu nesreče zbralo večje število manjših edinic vojne mornarice, mornarji čolnov in drugih ladij, ki so pričeli v luči močnih reflektorjev reševati ponesrečence.

Na šibeniški obali se je zbrala velika množica ljudi, ki je brez moči opazovala zaključne prizore te tragedije. Nesreča rušilca »Ljubljane« je izzvala zelo težak vtisk in se vidi na obrazih vseh šibenišker prebivalstva samo žalost.

Voda je na kraju, kjer se je potopil, globoka 10 do 16 metrov. Rušilec je približno 3 m pod morsk površino. Strokovnjaki trdijo, da ga bo mogoče izvečti in rešiti in da to delo, ki ga bo moralo izvršiti domače podjetje, ne bo trajalo dolgo.

Reševalna dela so se že začela

Šibenik, 25. jan. p. V Šibeniku so že priplule ladje, ki bodo podvezle reševalna dela. Dopoldne so prišli na mesto nesreče prvi potapljači, ki so na potopljenem rušilcu izvršili prve preiskave. Burja, ki je bila tudi danes zelo močna, je v znatni meri oteževala njihovo delo. Za jutri pričakujejo, da bo prispel iz Zemuna v Šibenik tudi komandant vojne mornarice viceadmiral Marjan Polić, ki bo ostal tu več dni.

Plazovci in poplave v Bosni

Okrog Banjaluke je prekinjen ves železniški in avtobusni promet — Bosna pa se je pri Zenici razlila čez bregove

Banjaluka, 25. jan. o. Sneg na eni, a južno vreme na drugi grozita Bosni s pravo katastrofo. Okrog Banjaluke so vse ceste 20 km daleč tako zasnežene, da je promet na njih nemogoč. Na železniških progah se je prav tako ustavil. Okrog Jajca pa je nastopilo južno vreme in je Vrbas malone že prestopil bregove. Bosna pa se je v okolici Zenice dejansko že razlila čez nje. Nekateri manjši mostovi na njenih pritokih so se udali pritisku velikih mas ledu na rekah in se porušili.

Na železniški progah Bosna Krupa Bihač je vse polno snežnih plazov. Na Šipadovih progah Prijedor-Drvar-Knin in Prijedor-Jajce je prav tako promet prekinjen. V Jajcu in okolici je danes bilo kakor iz skafila in proti večeru se je voda Vrbasa dvignila že za poldrugi meter nad normalo. Čela vrsta vasi je popolnoma ločenih od mest in večjih krajev, tako da je v njih nastalo že pravo pomanjkanje hrane in tudi krme.

V Zenici in okolici se nastaja že prave poplave. Sredi noči so se na reki lomile mase ledu, da so ljudje v hišah ob bregovih planili iz njih. Bila je to njihova sreča, ker že je voda vdrila čez bregove in preplavila mnogo poslopj. Ob železniškem mostu v bližini Zenice se je nagrmadilo toliko ledu, da je računati vsak čas s tem, da se bo most podrl. V železnarnah je delo ustavljeno. Po nekaterih drugih krajih v okolici Zenice je voda že odnesla več mostičev in mostov. Po vseh v daljni okolici

so se pojavili vočniki, ki so kmetom prizadejali veliko škodo. V bližini Travnika pa je neki potniški vlak obitjal v snegu.

Zagreb-ka pošta direkcijska za to področje je začasno ne sprejema nikakih poštnih pošilk. Tudi za Dalmacijo in Hrvaško Primorje se pošiljke ne sprejemajo.

Snežni meteži v Italiji in Španiji

Milan, 25. jan. AA. (DNB). V vsej Gornji Italiji se zmerom pritiska hud mraz. V okolici Ortskega jezera so zmrznili trije ljudje. Iz Verone, Bologne in Faenze poročajo o hudih snežnih viharjih, a iz Trsta javljajo o nenavadno hudi burji, ki divja s hitrostjo 110 km na uro in ki je odtrgala neko 100 tonsko ladjo od pomola in jo odgnala na razburkano morje. Ladje kljub vestnemu iskanju še niso našli in mislijo, da je izgubljena. Zaradi visokega snega so ukiniteli ves avtobusni promet na cestah okrog Trsta. V železniškem prometu so nastale velikanske zamude. V Lagunah pri Ferrari se je utrgala plošča ledu, na kateri je bilo 21 kmetskih delavcev. Šele po 12 urnem reševanju se je posrečilo delavce rešiti.

Madrid, 25. jan. AA. (Havas). V nekatere španske pokrajine je spet pritisnil hud mraz s snežnimi zameti. V Madridu je živo srebro padlo na osem stopinj pod ničlo. V madridskem živalskem vrtu je poginilo več živali. V Valladolidu je padla temperatura na 13 stopinj pod ničlo.

Neprestani ruski navali na Mannerheimovo črto

Kljub silnim izgubam sovjetske čete vedno na novo napadajo, a ne morejo doseči nobenih uspehov

Helsinki, 25. jan. AA. (Reuter). Sovjetske čete so tudi danes nadaljevale svoje napade z namenom, da pridejo z boka do Mannerheimove črte. Napad poteka skozi velike gozdove in zamrzla jezera severno od Ladoge. Sovjetsko poveljstvo si je izbralo najmočnejši del utrjene črte na južnem Finskem za svojo novo ofenzivo. Finski strokovnjaki trde, da je že zdaj gotovo, da se sovjetskim četam ne bo posrečilo izvesti poveljevanje jim naloge, ker so njihove izgube čedalje večje. Finske patrulje čakajo v zasedi na sovjetske oddelke in jih uničujejo z navzkrižnim ognjem. Drugi finski oddelki imajo nalogo pustiti sovjetske vojske do roba gozdov in jih nato iz največje bližini obstreljevati s strojnimi. Tako si razlagajo nenavadno velike izgube sovjetskih čet. Kakor na drugih oddelkih fronte se sovjetske čete tudi tu poslužujejo tankov, Finci pa jih z znanimi metodami po vrsti uničujejo.

Helsinki, 25. jan. j. Posebni Havasov dopisnik poroča, s fronte severno od Ladogskega jezera, da se na tem odseku bore sovjetske čete z neverjetno vztrajnostjo in trdovratnostjo. Vedno iznova poskušajo prodore na raznih točkah. Najhujši spopadi so bili do sedaj pri Kolanjokiju in Aitojoki-

ju, kjer so imeli sovjeti tudi posebno velike izgube. Boji trajajo sedaj že dva dni in kažejo po svoji srditosti, da so sovjeti vrgli v to svojo ofenzivo vse svoje čete in da bodo skušali za vsako ceno na tem mestu zlomiti finski odpor ter prodreti proti zapadu.

Sovjeti potopili nemško in finsko ladjo

Helsinki, 25. jan. j. (Havas). Finski poročevalski urad objavlja, da se je pri Aalandskem otočju potopila neka nemška ladja, katere ima zaenkrat še ni znano. Ladjo so z bombami napadla sovjetska letala, ki so jo najbrž smatrala za finsko ladjo.

Včeraj so sovjetski letalci bombardirali več mest in vasi na vzhodu in severovzhodu Finske ter razdejali več hiš. Zdaj so bile objavljene tudi podrobnosti o napadu na finsko ladjo »Notung«, ki so jo sovjetska letala potopila. Med 10 in 11. uro dopoldne je več sovjetskih letal napadlo ladjo in vrglo vsega skupaj okoli 15 bomb, vendar ni nobena izmed njih zadela ladje. Le ena bomba je priletela v neposredno bližino parka ter ga poško-

dovala tako, da je voda vdrila vanj. Sovjetska letala so nato začela s strojnimi obstreljevati posadko, ki se je že umaknila v rešilne čolne.

Helsinki, 25. jan. AA. (Stefani). Finsko poročilo pravi, da so se od 24 sovjetskih letal, ki so začeli tri dni bombardirati razne kraje na Finskem, samo tri vrnila na svoja oporišča, 21 letal pa je bilo sestreljenih.

Helsinki, 25. jan. s. (Reuter). V boju s sovjetskimi letali je bilo danes na fronti sestreljeno neko finsko letalo, ki ga je pilotiral švedski prostovoljec. Posadka se je ubila.

Pomirjujoča zagotovila med Anglijo in Rumunijo

London, 25. jan. j. (Havas). Glede na vznemirajoče vesti, da je Rumunija namerala povečati količino petroleja, določenega za izvoz v Nemčijo daleč preko tiste množice, ki so bile predvidene v njenih dogovorih z zapadnimi vevsilama, objavila diplomatski urednik »Timesa« nekatera pojasnila. Včeraj se je v gotovih krogih vse preveč govorilo o nekih predstojih nesoglasjih med vladama v Londonu in Bukarešti, pravi urednik »Timesa«, vendar pa obe stranki odločno zavračata, da bi bilo prišlo do kakšnih protestov. Nasprotno so bila včeraj v obeh pre-

Angleška socialistična delegacija v Helsinkih

Helsinki, 25. jan. s. (Reuter). Delegacija angleške delavske stranke pod vodstvom sira Walterja Citrina je danes dospela v Helsinke. Sinoti se je mudila v Abu, danes pa v nekem drugem mestu ob južni finski obali. Povsod si je natančno ogledala učinke sovjetskih bomb. Citrin je izjavil novinarjem, da hoče delegacija ugotoviti razmere, v katerih živi finsko delavstvo in potem demantirati komunistične vesti o belem terorju na Finskem.

Popolno zatišje na zapadu

Nemški izvidniški poleti nad Anglijo

Berlin, 25. jan. br. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je davi objavilo naslednje vojno poročilo: Na zapadu nikakih posebnih dogodkov.

Formacije nemških letal so bile na lovskih poletih nad zapadno fronto ter na izvidniških nad Veliko Britanijo.

Pariz, 25. jan. br. Vrhovno poveljništvo francoske vojske je davi objavilo naslednje 287. vojno poročilo: Nikakih posebnih dogodkov.

Včerajšnji dan je minil popolnoma v miru in se lahko reče, da je bil to eden najmirnejših dni od začetka vojne. Bilo je nekaj običajnega patrolnega križaranja, toda na nobeni točki fronti ni prišlo do spopadov. Tudi v zraku ni bilo nobene akcije, celo ne oglednih poletov ne na nemški ne na francoski strani.

London, 25. jan. (Reuter). Danes so nad Anglijo zopet opazili neznano letalo najbrže nemško. Letelo je v veliki višini nad ustjem Temze. Protiletalsko topništvo je stropilo v akcijo.

Neka ribiška ladja iz Aberdeena, ki je je »James« vrnila v lukko, je javila, da jo je ob severni škotski obali včeraj napadel nemški bombnik tipa Heinckel ter vrgel proti njej dve bombi, ki pa nista zadeli.

London, 25. jan. s. (Reuter). Danes so se nad Šetlandskim otočjem zopet pojavila neznanca letala. Podrobnih poročil še ni.

Berlin, 25. januarja AA. (DNB). Pri oglednih poletih nad Anglijo so nemška letala včeraj letela do Šetlandskih otokov. V bližini Lervika so oborožene britanske trgovske ladje začele streljati. Nemška letala so odgovorila z metanjem bomb in so zadela eno izmed britanskih ladij, da se je takoj potopila.

Louvain, 25. br. Neko tuje letalo je davi preletelo teritorij okrog Louvaina. Belgijsko protiletalsko topništvo ga je obstreljevalo.

13. napad na šetlandsko otočje

London, 25. jan. s. (Reuter). Včerajšnji letalski napad na Šetlandsko otočje so izvršila tri nemška bombna letala. Napad je menda veljal predvsem ladjam. Letala so napadla neko tovorno ladjo in neko ribiško ladjo, ne da bi ju zadela. Nato so vrgla šest bomb tudi na kopno, verjetno pa so hotela pri tem samo razbremeniti svoj tovor, da so se lažje umaknila angleškim lovskim letalom, ki so jih pričela zasledovati. Škoda pri napadu ni bila povzročena. Včerajšnji napad na Šetlandsko otočje je bil že 13. ki ga je Šetlandsko otočje doživelo od izbruha vojne dalje.

Nemška ofenziva v začetku marca?

Pariz, 25. jan. AA. (Reuter). Vojaški krogi opozarjajo danes, da se lahko v poldrugi meseci pričakuje nemški napad večjega obsega. Isti krogi naglašajo, da je sedanj mir na zapadnem bojišču treba smatrati kot znak, da bo tak položaj ostal še nekaj časa. Naglašajo se, da so Nemci začeli ofenzivo na Verdun 21. februarja 1916. in da tudi sedaj nameravajo koncem februarja podvzeti napad večjega obsega.

Novi vpoklici v Angliji

London, 25. jan. s. (Reuter). Na podlagi kraljeve deklaracije od 1. januarja, je sedaj odredilo vojno ministrstvo, da se mora od 17. februarja prijaviti v vojaških uradih četna skupina angleških rezervistov, in sicer vsi mladeniči, ki so dopolnili 23. leto, pa še ne 24., in vsi, ki so dopolnili 20. leto od zadnjega poziva dalje. Računajo, da bo enako kakor vsaka prejšnjih treh skupin, ki so bile doslej poklicane pod orožje, štela tudi četna skupina rezervistov približno 250.000 mož.

Milijardna naročila v Ameriki

Washington, 25. jan. s. (Reuter). Finančni minister Morgenthau je izjavil danes, da bodo morale ameriške tovarne letal povečati svojo produkcijo, da bodo mogle ustreči tako domačim naročilom, kakor tudi onim Anglije in Francije. Na Wallstreetu cenijo, da znašajo angleško-francoska naročila v Zedinjenih državah doslej že 6000 do 8000 bombnikov in še več lovskih letal. Kupnina bo znašala tisoč do 1700 milijonov dolarjev.

Ladja »Deutschland« se je vrnila

Berlin, 25. januarja AA. (DNB). Nemška vojna ladja »Deutschland«, ki je nekaj mesecev križarila v Atlantiku, se je po izvršitvi povelja se ji naloge vrnila v Nem-

čijo. Posrečilo se ji je prebiti se skozi blokado in je popolnoma nepoškodovana prispela v nemško pristanišče. Tako je ta nemška vojna ladja najbolje postavila na laž razne glasove, izvirajoče iz britanskih virov, da so jo opazile in preganjale britanske ladje. Križarka »Deutschland« se bo odslej imenovala »Lützow« in bo pod tem imenom na razpolago vrhovnemu poveljstvu nemške vojne mornarice za izvedbo novih nalog. Kakor poroča nemški tiskovni urad, je kancelar Hitler odredil, da se bo nemška križarka »Deutschland« v bodoče imenovala »Lützow«, ker bo ime »Deutschland« podeljeno neki mnogi večji vojni ladji, ki je sedaj v gradnji. Bojna ladja »Lützow« bo tudi prekrščena, vendar še ni znano njeno novo ime.

Nove žrtve na morju

London, 25. jan. s. (Reuter). Angleška admiraliteta je sedaj objavila, da je bilo s potopljenega rušilca »Granville« rešenih še 7 mornarjev, za katere so prvotno mislili, da so utonili.

Agencija Reuter poroča, da že teden dni ni poročil o angleški ladji »News Haven«. Mislijo, da je ladja trčila ob mino in se potopila.

Danes javljajo tudi o izgubi nadaljnjih treh nevtralnih ladij. Vse tri so zadele v Severnem morju na nemške mine. So to finski parnik »Onto« (1500 ton), švedski parnik »Patria« (1200 ton) in norveški parnik »Blaritz« (1700 ton). S poslednjega pogrešajo 30 do 40 oseb, med njimi več potnikov.

Nemško-švicarska meja zaprta

Basel, 25. jan. s. (Reuter). Nemške oblasti so za nočne ure prepovedale prehod preko nemško-švicarske meje. Poleg tega je bila meja zaprta z bodečo žico.

Ponarejeni dolarji

New York, 25. jan. br. »New York Times« poroča, da so ameriške policijske in finančne oblasti ugotovile, da so pričeli po raznih evropskih državah razširjati ponarejene dolarje, ki prihajajo baje iz Nemčije. Ker se utesne pripetili, da bodo te ponarejene dolarje sedaj poskušili spraviti v Zedinjene države, so oblasti ukrenile vse potrebno, da se skrbno kontrolira vsa gotovina pri potnikih, ki prihajajo iz Evrope, zlasti pri onih iz srednje in južne Evrope.

Pogreb strica Nj. Vis. kneginje Olge

Atene, 25. jan. AA. Ves včerajšnji dan so Atencani defilirali mimo mrtvaškega odra kneza Kristofora v katedrali. Na obeh straneh mrtvaškega odra je stala častna straža oficirjev v paradižnih uniformah.

Danes ob 11. je bil slavnostni pogreb po programu, ki ga je določil minister dvora. Kljub slabemu vremenu — deževal je ves dan — je veličanska množica ljudstva napravila špalir po ulicah, po katerih je šel mrtvaški spreved. Mnogo ljudstva se je zbralo tudi v Tatoi, kjer so kneza pokopali. Po službi božji, ki jo je opravil atenski metropolit ob asistenci mnogih svečnikov, so krsto s truplom kneza Kristofora položili v poseben avtomobil. Za tem avtomobilom so sledili avtomobili s člani kraljevske družine, predsednikom vlade Metaxasom in drugimi uglednimi osebnostmi ter duhovščino. Pogreba se je udeležila tudi Nj. Vis. kneginja Olga, ki se je pripeljala včeraj v Atene.

Beograd, 25. jan. AA. Danes je bila v dvornem hramu na Dedinju žalna slovesnost za grškim kraljevičem Kristoforom, stricem Nj. Vis. kneginje Olge.

Težkoče tiskaren

Zagreb, 25. jan. o. Dne 21. in 22. t. m. je bila v Beogradu državna konferenca zveze organizacij tiskarskih podjetij. Na njej so bili delegati iz Beograda, Ljubljane, Novoga Sada, Osjeka, Sarajeva, Splita in Zagreba. Komunikacije pravi, da so na konferenci razpravljali o občem stanju naše grafične stroke v državi ter ugotovili, da je bila po oblihi prilikah baš grafična stroka najhujše prizadeta, tako da je nastopila stagnacija v njenem poslovanju, ki jo je povzročilo v prvi vrsti znatno povišanje cen papirja, svinca, barve, kemikalij in drugih tehničnih potrebščin, pa tudi mezd in davkov. Sprito teh okoliščin so bila vsa grafična podjetja ter kartonažne tovarne in knjigovodnje prisiljene, da povišajo cene svojim proizvodnjam.

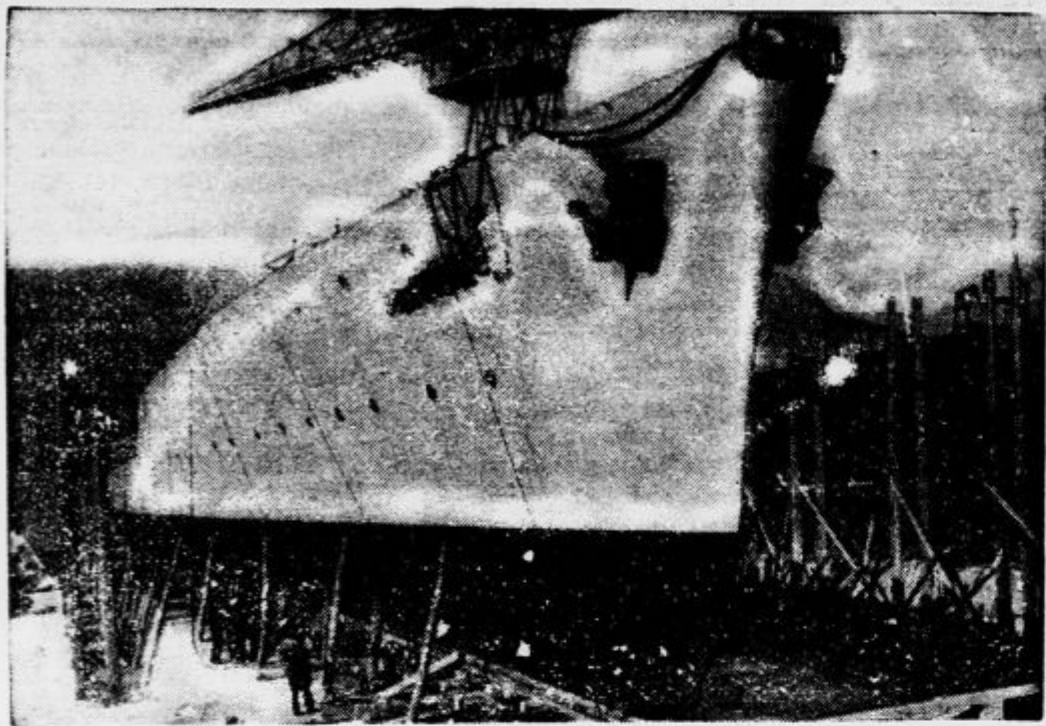
Vremenska napoved

Zemlja: Prevladovalo bo oblačno, ponekod v severni polovici bo snežilo, na jugu pa deževalo.

Torpedni rušilec „Ljubljana“ izgubljen

Na vožnji skozi šibeniški preliv je zadel v skale in se potopil

Beograd, 25. januarja. AA. Dne 24. januarja t. l. ob 17.20 je kr. ladja »Ljubljana«, ko je plula v šibeniško pristanišče skozi preliv Sv. Ane, s svojim zadnjim delom zadela zaradi burje ob obrežno skalo in se hudo poškodovala ter se po kratkem času potopila. Posadka se je rešila razen narednika strojne stroke Grisbaha. Odrejena je preiskava.

Pogled na rušilec »Ljubljana«, ko je bil še v splitski ladjedelnici

Pomen »Ljubljane« za kr. vojno mornarico

Izguba torpednega rušilca »Ljubljane« je nas Slovence posebno bridko prizadela. Z njim je bilo zvezano ime naše bele prestonice. Kakor je predlaskim ob splovitvi rušilca povedal pesnik, tako smo čutili vsi: Zaprtja v tesne meje celine, je bila bela Ljubljana malo znana. Brez morja in bogate trgovine se je s skromnim delom kmeta in meščana čilo dvigala nespokopana v prestolniško torišče domovine. Kot sokolica, godna med mladici, ki rodno gnezdo ji je pretesno, zaplula v svet z jeklinimi je ptiči...

Torpedni rušilec — moderno pomorsko orožje

Kakor njegova brata »Beograd« in »Zagreb« je predstavljala samostojni rušilec »Ljubljana« našo najmodernejšo pomorsko borbeno enoto, v jeklu utelešeno hotenje, da si polagoma izgradimo varno obrambo naše dolge, razčlenjene obale od Sušaka do Ulcinja. Velike izkušnje v svetovni vojni, še prav posebno pa tehnične pridobitve po vojni so pripomogle k temu, da smo polagoma začeli izvajati načrt modernega oboroževanja na morju. Smisel blagopokojnega Viteškega kralja za potrebe naše voje mornarice se je vzdržal kot svetla tradicija.

Vsestranska uporaba torpednih enot je v svetovni vojni povzročila, da so bile skoraj vse enote ob koncu vojne že več ali manj zastarele. Pod dojmom mirovnih pogodb in ob splošni želji po miru je nastalo v vrstah vseh vojnih mornaric zatijše. Bilo je v miru, mornarice so se izločile iz skupine, ki so jih doživljale posamezne mornarice v teku vojne in v pogledu torpednih enot. Vsak je stremel za tem, da bi ustvaril kaj novega v čim izdatneje izboljšani obliki. Ker je v

teku vojne bilo uničenih največ rušilcev in lahkih križark, ki pa so še dražje, kakor rušilci, je bil ustvarjen tretji tip — samostojni rušilec, ki se je v skupini vojnih ladij uvrstil v praznino med rušilem in lahko križarko. Od velikih mornaric so se za novi tip najbolj zavzele Italija in Francija in pa nekatere manjše vojne mornarice, ki niso vezane na razne pomorske pogodbe. Med temi se je tudi Jugoslaviji posrečilo najbolj se približati novemu tipu. In tako smo najprej naročili samostojni rušilec »Beograd« v angleški ladjedelnici, »Zagreb« in »Ljubljana« pa sta že bila zgrajena doma, v Splitu. Naši trije rušilci so v pravem pomenu besede trojčki.

Krst na Vidovdan 1938

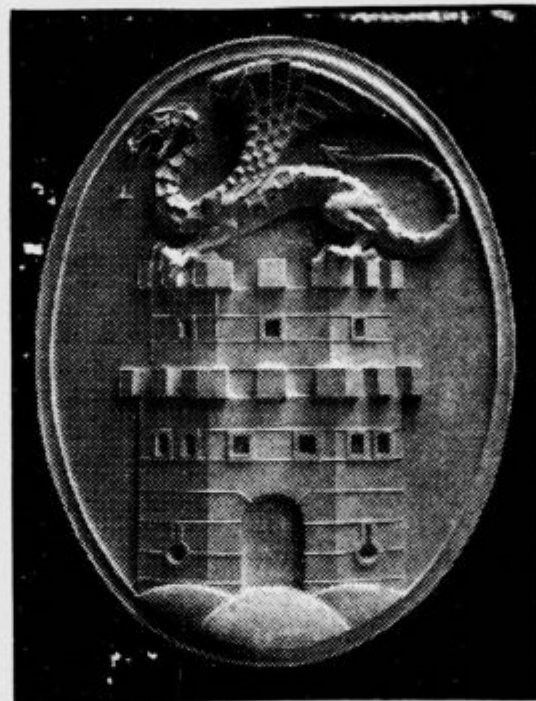
Ko je »Splitski brodogradilišče« d. d. predlaskim v juniju dovršilo na »Ljubljani« glavna dela, je bil krst novega rušilca združen s slovesnim praznovanjem Vidovega dne. Ob 7. jutraj so v Splitu splovili »Ljubljano«, zarežala je v Jadran že dva meseca po »Zagrebu«. Obširni prostor ladjedelnice je bil ves okrašen z zastavami. Krstu so prisostvovali vse enice naše vojne mornarice od najmanjše torpedovke do šolske ladje »Dalmacije«, ki so bile zasidrane v zalivu pred ladjedelnico. Svečanost se je pričela, ko je prisel načelnik glavnega generalnega štaba armijske general Nedelić kot kraljev odposlanec. Pripeljal se je z admiralsko jahto »Vilo«. Njegov prihod so pozdravili topovski strelji z »Dalmacije«. Spremljali so ga zastopniki ladjedelnice, splitski ban Jablanović, poveljnik vojne mornarice admiral Polić in poveljnik divizije general Mihajlović.

Po obredih je kumica gospa N'č-čeva privežala trak v državnih barvah in razbila

steklenico šampanjca ob kljuno nove torpedovke z besedami: »Ljubljana«, pojdi srečno v svoj element, plavi v čast in slavo svoje domovine, s tvojo zastavo naj bosta slava in zmaga, spremlja naj te božji blagoslov! — Nato se je rušilec pričel počasi pomikati v morje ob igranju državne himne, ob topovskih streljih in ob burnem vzklikanju množice... Kmalu nato so bila dovršena še ostala dela v pogledu notranje opreme, nakar je novi rušilec vse do usodnega trenutka srečno in častno nosil ime bele Ljubljane po Jadranu.

Ljubljana — »Ljubljani«

Lani 6. oktobra je posebna delegacija ljubljanskega mesta odpotovala v Split, da slovesno izroči častno bojno zastavo kraljevi torpiljarki z imenom našega mesta. Razen svilenih in bogato vezene častne bojne zastave, ki je na njej uvezen tudi ljubljanski grb, je nova torpiljarka »Ljubljana« dobila od ljubljanskega mesta v dar oljnato sliko »Ljubljana pozimi«, ki jo je bil naslikal akademski slikar prof. Gojmir A. Kos. Poleg te umetnine, ki naj bi oficirje in moštvo vedno spominjala na naše mesto, je bil postavljen v ladijski sa-

lon v baker tolčni grb mesta Ljubljane, ki ga je napravil akademski kipar Božidar Pengov. Nadalje je poneslo ljubljansko predstavništvo s seboj še druga darila, predvsem velik plastičen ljubljanski grb, ki ga je po osnutku mestnega inženirja arhitekta Borisa Kobeta modeliral isti kipar. Arzenal kraljeve vojne mornarice je ta ljubljanski grb odličil v bron za okras zunanje strani ponosne »Ljubljane«. Knjižnica bojne ladje je dobila vse vezane letnike »Kronike«, za njen arhiv pa je izročil župan vezano darilno listino. Svečanost izročitve je bila nato v nedeljo, 6. oktobra in je vzbudila v Splitu in v naši vojni mornarici pozornost.

Podrobnosti o nesreči prinašamo na drugi strani.

Zastoj v pomorskem prometu

Sušak, 25. januarja. Nerodno vreme zadnjih dni je zaneslo veliko zmedo tudi v naš pomorski promet. Včeraj so izostali vsi parniki, ki bi morali prispeti na Sušak, parnik »Senj« pa je odpeljal proti Pagu z veliko zamudo. Prav tako je parnik »Kosovo«, ki bi moral odpustiti ob 8. jutraj, odpeljal šele ob 2. Več parnikov, med njimi tudi velika italijanska tovorna ladja »Erinias«, ni mogla iz Luke, ker se zmerom niso natovorjeni. Zaradi velike burje in mraza namreč v luki že dva dni niso mogli delati. Nič manjša zadrega kakor v pomorskem prometu vlada na železnici. Vsi vlaki prihajajo z zamudami od 4 do 7 ur. Pred vsakim vlakom morata dve lokomotivi na progo, da s plugom čistita tir. Na mnogih mestih so zameti do 5 metrov visoki. Zaradi pomanjkanja premoga je ukinjena vožnja na redni progi Dubrovnik-Split-Sušak.

Mraz in glad

Banjaluka, 25. januarja. Pisali smo že o tem, kako se v posameznih krajih vrbaske banovine, ki so oddaljene od prometnih središč, občuti pomanjkanje hrane, prav tako pa nedostaje krme za

živino. Zameti so zasuli pota in ceste, nato je prišel jug, z njim dež in silni plazovi v gorah zaustavljajo vsak promet. Pomanjkanje živeža je zahtevalo že svoje žrtve, a oblastva še nimajo zbranih podatkov, ker so brez zveze z oddaljenimi naselji. Včeraj je bilo sresko načelstvo v Bosanski Gradiski obveščeno, da je v Kladarih od gladi umrl 27letni bajtar Jura Stupar, zaradi pomanjkanja hrane pa so v smrtni nevarnosti tudi trije njegovi otroci. V Kladarih umira od gladi še več drugih kmečkih družin. Oblasti so ukrenile vse potrebno, da jim bo še o prvem času prišla pomoč.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Zoper nevarnosti

Infekcije skozi
ustno duplino
poskusite
okusne

Dobivajo se v
vseh lekarnah.
Cena malega zavitka din 8.—, velikega zavitka din 16.—.

Ogl. reg. S. br. 15510 27/5. 1939

MAVACOTI PASTILE

Ljubljanska zima v slikah

Kidanje snega po ozkih ljubljanskih ulicah povzroča marsikatero težavo. Posebno tam, koder je speljana cestna železnica. Vzniki morajo z vozovi kar na pločnike in peši imajo ob vsej pazljivosti dovolj truda, da pridejo naprej skozi zagate

Ljubljanski spomeniki so tudi odeti v zimske suknje. Valvazor, Vodnik, posebno pa še Prešeren so si nadeli bogate kožuhaste ovratnike in kučme, da jih je komaj prepoznati. Naš Olimpijci stoji skoraj do kolena v snegu pa se kar čvrsto drži. Še celo muza se ne premakne, čeprav se mrzle snežinke muzajo okrog nje ne deviške golote.

Pred pošto je bilo treba najprej očistiti cesto za promet. Sneg, kolikor ga niso mogli sprosti odpeljati, so nakopili ob

pločnikih v visoke grmade. Nasproti kavarni Emone, ob stari Batovi hiši še sedaj stoji piramida, prav posrečeno za zimski okras in usmerjalec prometa, ki je tod vsikdar prav živahen

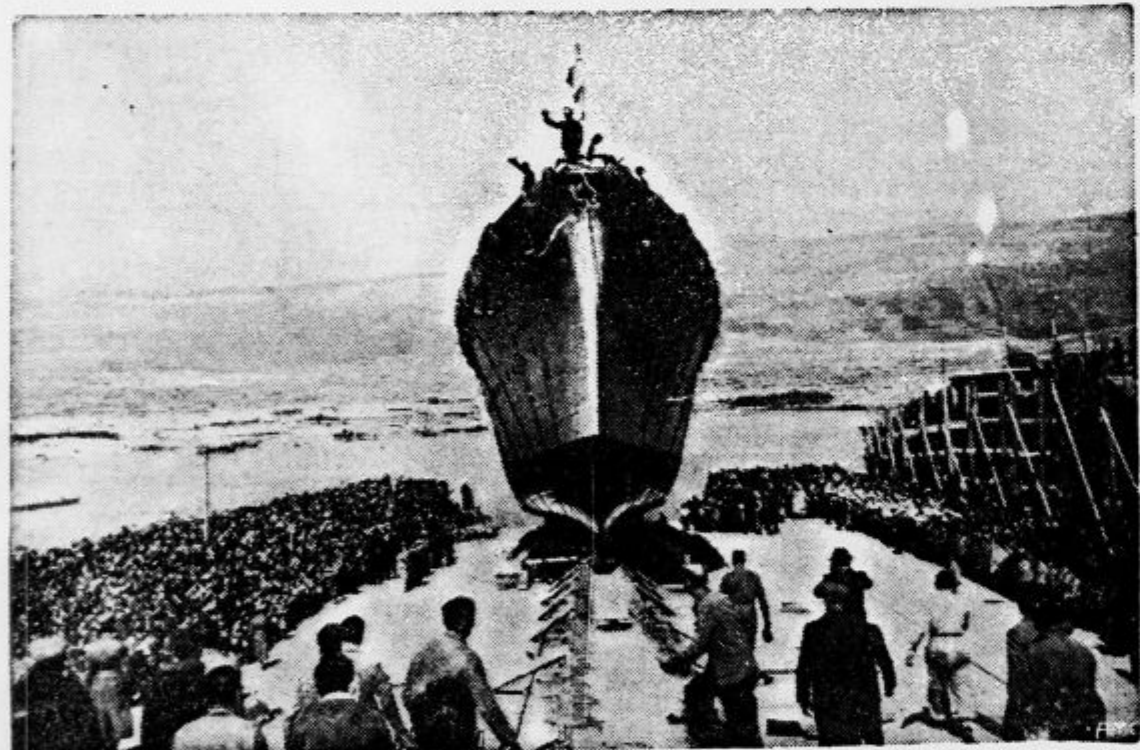

Strazarji zmaškega mostu so še bolj nakremžili svoje spake. Pod debelimi snežnimi kučmami so dobili kar človeški izraz; na široko se reže mimoidočim, mrazu in snegu, ki mu nikakor ne more pod kožo.

Velike množine snega požira in odplavlja plitka struga Ljubljanice. Na levem bregu od čevljarskega pa do šentjakobskega mostu in na desnem ob Cankarjevem nabrežju pogosto stoji do trideset kasonov, s katerih mečejo sneg v strugo.

Korpulentnim in mišičastim, pri katerih se pokazujejo znaki raznih težav vsled nezadostnega izločevanja sokov, izborna pomagala večtedensko pitje naravnega »Franz-Josefove« grenke vode. Taki ljudje se morejo tudi doma — seveda pod nadzorstvom zdravnika — zdraviti za shujšanje.

Ogl. reg. S. br. 30474-32.

»Ljubljana« ob splovitvi po svečanem krstu na Vidovdan 1938 v Splitu

Kulturni pregled

Razgovori in stiki v Beogradu

Na obisku pri »Srpski književni zadrugi«

Kdor je imel priliko, vstopiti v hišo srbskega intelektualca, je mogel skoraj vedno opaziti na knjižnih policah dolgo vrsto v modro platno vezanih knjig z rdečo obrezo in enotnega formata. To so redne izdaje »Srpske književne zadruge«, ki je v beograjskem kulturnem krogu največja književna družba, podobna po svojem programu in stremeljenjih naši »Slovenski matici«. Enotna oprema knjig daje vtis neke enoličnosti, vendar ima tudi svoje prednosti in zaradi njih vztraja SKZ pri tej že tradicionalni zunanosti svojih izdaj. Solidni zunanosti ustreza trdno postavljena linija njenega knjižnega programa. Med redne izdaje te družbe sprejemajo samo dela priznane vrednosti. To je ustvarilo v širših čitateljskih vrstah zaupanje v njen program, čeprav je kdaj pa kdaj povzročilo polemike z mlajšimi književniki, za katere pa ima SKZ v največjem času posebno zbirko z naslovom »Savremeni«.

»Srpska književna zadruga« je bila ustanovljena l. 1892. Tega leta je izdala svoje prvo »skole« rednih izdaj, sedem knjig v opremi, ki jo imajo njene izdaje še danes. Vredno je približno še današnji razpored. Bile so to: »Život i priključenija D. Obradovića« s predgovorom Z. Popovića, »Zbirka krajših proz, dr. M. Jovanovića« »S mora i sa suva«, J. S. Popovića »Da-

vorje«, Matavuljev roman »Bakonja fra-Brne«, K. Trifkovića »Dramatski spisi«, J. N. Potapenka »Istinska služba« in Lj. Kovačevića in Lj. Jovanovića »Istorija srpskog naroda«. Publikacije za l. 1939 so zasnovane v približno istem redu: V. Miličević »Pripovedke« (II), VI. Petković »Dis-Pesme«, Milutin Garašanin »Dokolice«, S. Matavulj »Bilješke jednog pisca«, Miško Kranjec »Pripovedke«, Pavle Popović »Razprave i članci«, Ivan Bunjin »Život mladoga Arsenjeva«. Torej: vsaj ena knjiga poezije, knjiga novel, kakšen roman, izdaja kakšnega starejšega dela, knjiga spominov ali literarnih razprav, prevod iz svetovne literature. 42 »skole« po 7 knjig daje 294 knjig: to pomeni že lepo knjižnico, ki vsebuje med drugim obsežno zbirko najboljših domačih del in lep izbor prevodov iz tujih slovstev. Posnemanja vredno je še to, da je skoraj vsaka knjiga opremljena z dobrim uvodom.

V »Istoriji Srpske književne zadruge«, ki sta jo spisala dr. Stojković in V. Corović, (Beograd 1932) in ki je pri nas po vsej verjetnosti neznana, čitamo na str. 90-92 nekatere podatke o sodelovanju SKZ z Matiko hrvatsko in Slovensko matico nekaj let pred svetovno vojno. »V jeseni 1910 se je na vabilo Slovenske maticе udeležil Jovan Škerlić proslave Stanka

Vraza. Ob tej priliki je bila v Ljubljani konferenca vseh jugoslov. kulturnih društev, na kateri so prav posebno razpravljali o tem, »kaj vse je treba še storiti za okrepitev kulturne vzajemnosti med južnimi Slovani«. Na tej konferenci je bilo sklenjeno, da se ustanovi zveza jugoslov. kulturnih društev, v katero bi vstopile Matice: Srbska, Hrvatska in Slovenska, »Srbska književna zadruga« in »Društvo hrvatskih književnikov«. Ta zveza, ki naj bi sistematično delovala za kar največje kulturno zблиževanje jugoslov. rodov, bo imela redne letne sestanke. »Prvi sestanek je bil l. 1911 v Beogradu ob priliki Dositejeve proslave. Poslej je SKZ priobčevala v svojem glasilu vsa poročila o delovanju Slovenske maticе, kolikor jih je prejela. L. 1912 je bil stavljen predlog, da naj bi SKZ izdajala po dve hrvatski knjigi v latinici, medtem ko naj bi Matica hrvatska izdajala srbske pisatelje v cirilici. Vojni dogodki so preprečili nadaljnje delo.

V dvajsetih letih sožitja v skupni državi nismo mogli in umeli nadaljevati dela, ki je bilo zasnovano l. 1910. L. 1940 nas je zateklo v čudnem razkroju vseh tistih vez, ki so že kar naravna zahteva našega državnega sožitja.

»Srpska književna zadruga« ima svoje prostore v ulici Kralja Milana. Njen podpredsednik G. Boško Bošković, ki skrbi za zadrugino gospodarstvo in nje organizacijske zadeve, mi je dejal o sedanjem stanju največje srbske književne družbe nekako tako:

— Zadrugo je prizadela splošna gospodarska kriza, ki je vplivala seveda na knjižni konzum, a tudi večja tekmaja v izdajanju knjig gre nekolkokrat v njeno škodo. Vzlic temu se držimo čovolj zadovoljivo. Letos imamo v vsej Jugoslaviji 315 pover-

jenikov v 204 krajih. Število poverjenštev zopet počasi raste. V dobrih letih smo razposlali svoje redne izdaje v 10.000 izvodih, v zadnjih letih jih gre 6000-7000. Največ članov-naročnikov imamo v Beogradu. Na Hrvatskem gredo naše knjige seveda samo v kraje, kjer žive Srbi. Značilno je, da imamo v Zagrebu samo 70 članov, v Splitu pa nekaj čez 80 in v Dubrovniku celo nad 120. V Slovenijo gre prav malo naših izdaj, čeprav so naše knjige najcenejše (7-8 vezanih knjig za 100 din). Treba bi bilo, da bi jih naročale vsaj knjižnice in kulturne institucije, če se že ne nadejajo zasebni prijatelji dobre srbske knjige.

O literarnem programu SKZ sem govoril z njenim tajnikom, g. univ. prof. dr. Pavlom Stevanovićem.

— Naše izdaje — je dejal g. profesor — so povprečno namenjene inteligenci in pri izbiri spisov se ta moment upošteva pred vsemi drugimi. Pri tem pa sprejemamo samo dobra dela: kakšne druge tendence nimajo vpliva na določanje našega programa. Tako imate na pr. v najnovejšem »skolu« zbirko povesti slovenskega pisatelja Miška Kranjca. O njem so nam pravili, da je moderen pisatelj socialne smeri. Ta označba pa ni odločevala pri izbiri prevoda Kranjčevih novel: čeprav nas njegova socialna usmerjenost ne moti, smo izdali njegove novele zato, ker so literarno zanimive in kvalitetne. Naše merilo je potemtakem čisto književno. Poleg tega skrbimo, da so naše izdaje tudi v moralnem pogledu brezhibne, zakaž naše knjige prihajajo v rodbino, na knjižne police, ki so vsem dostopne, zato moramo s primerno širokornostjo upoštevati tudi ta moment.

— V ostalem se držimo pri izbiri načel,

ki so jih postavili že ustanovitelji naše Zadruge. Med rednimi knjigami je vsled nezadostnega izločevanja sokov, izborna pomagala večtedensko pitje naravnega »Franz-Josefove« grenke vode. Taki ljudje se morejo tudi doma — seveda pod nadzorstvom zdravnika — zdraviti za shujšanje.

— Rokopisi novih del se pri nas obravnavajo takole: Vsak rokopis, bodisi izvirno delo ali prevod, gre najprej v referat članom našega književnega odbora. Če sta dva referata pozitivna, tedaj delo izide. Za prevode iz tujih literatur so nam strokovnjaki izdelali desettletja obsegajoči program, tako da ne izdajamo prevodov na slepo srečo, kakor jih že prinese kak prevajalec, marveč po načrtu, ki določa vse, kar je po svoji literarni vrednosti tako pomembno, da opravičuje izdajo prevoda.

— »Srpska književna zadruga« je skrbela doprinesiti že pred svetovno vojno svoj delež k medsebojnemu spoznavanju južnih

Bomače vesti

***Napredovanja v železniški službi.** V območju direkcije državnih železnic v Ljubljani so napredovali v VIII. položajno skupino: za oficiale: Steiner Karol, Kra-mar Josip in Vovk Frančišek, za promet-nike: Gabriel Karol, Kulčar Janez, Troj-bar Frančišek, Jenko Janez in Repe Janez; za vlakovodje: Ojstrev Jožef, Sovinec Andrej, Munda Jakob, Kajnič Matevž, Kavčič Ja-nez, Brgrlec Ferdinand in Košir Jožef; za strojevodje: Pavličič Jožef, Urbančič Ja-nez, Mencej Jožef, Lupinc Karol, Slak Jo-žef, Dougan Rudolf, Keje Janez, Lončarič Jožef Suša Anton, Brencič Anton, Rak Av-gust, Slavnic Jožef, Smrekar Karol, Za-ger Jožef, Podlessek Alojz, Knečič Jožef, Gotsnikar Janez, Stöcklinger Josip, Zagar Ivan, Hörtnar Jožef, Raker Ignacij, Macher Anton, Tancer Anton, Petecjan Karol, Pav-lin Franc, Jerina Matevž, Cepeljnik Egi-dij, Logar Anton, Šimic Andrej, Mustek Srečko, Marince Vincencij, Poznič Viktor in Škofca Adolf; za poslovođe: Tavčer Alojzij; za risarja: Demšar Ivan; za nad-zornika brzojava: Pöschel Rudolf; za nad-zornika signalov: Sebek Jožef, Mlač Ivan in Fugina Vladimir. Razen tega sta napre-dovala še za zvanjnika II/II Kranjc Jožef v Pragerskem in za služitelja I. Habič Frančišek v Ljubljani — Šiški.

***Ministrstvo prosvete potrebuje 1450 učiteljev.** Nedavno se je prosvetno mini-strstvo s posebnim oklicem obrnilo na di-plomirane absolvente filozofskih fakultet s prošnjo, naj se prijavijo začasno službo na osnovnih šolah, na katerih je — brez banovine Hrvatske, ki rešuje to zadevo v lastnem področju — nezadostnih 1450 učiteljskih mest. Tolikšno pomanjkanje učiteljskih moči se je pojavilo zaradi uvedbe 5. letnika in zaradi redukcije nekaterih učiteljskih mest, ki so je prosvetno ministrstvo smatralo za potrebno, da zavezni hiperpro-dukcijske učiteljskega naraščanja. Uspeh okli-ka filozofov pa je bil precej pičel — vsega skupaj se je prijavilo samo 11 kandidatov.

***Diplomirani so bili na pravni fakulteti** univerze v Ljubljani gg. Lobe Hinko in Za-greda, Černe Marjan iz Ljubljane in Ber-ger Pavel iz Kobilja Cestitamo!

***Jugoslovanski novinar na gorčnem Orazlu.** Vest o katastrofi velike Ital-janske motorne ladje »Orazlo«, ki jo je na Sredozemskem morju uščil požar, je po vsem svetu vzbudila žalosten odmev. Vsi listi Evrope in ostalega sveta so se na široko razpisali o tragičnem dogodku, vse radio-postaje so izvirno oddajale pre-tresljive podrobnosti. Med drugim so listi prinesli tudi kratko vest, da se je na »Orazlu« nahajal mladi zakonik pri Mr-djenović iz Zagreba. Nebojša Mrdjenović je pred nekaj dnevi na pravni fakulteti zagrebške univerze položil zadnji rigoroz. Malo prej se je poročil in po zadnjem iz-pitu je bil namenjen na dolgo potovanje v Limbo v republiko Peru. Pred njegovim od-hodom ga je uredništvo zagrebških »No-vosti« angažiralo za svoja dopisnika, saj takšno potovanje čez Ocean nje-da-res ne ni kar tako. Mrdjenović in njego-va mlada gospa pa sta imela srečo sredi katastrofe. Zgorela jima je pač vsa pr-tiljaga in potni list, sama pa sta se rešila in se vrnila v Genovo.

***Trinadstropna hiša v Zagrebu za 61.000 din.** Razprava proti očeuhoma Va-siću in Rukavini pred okrožnim sodiščem v Zagrebu prinaša zmerom nove tragedi-

je in polome na dan, ki sta jih zakrivila s svoji brezusilnimi posojili. Predve-čajnim je bila zaslika Milka Vrga-čević, ki je s svojo pokojno sestro zgra-dila v šulevski ulici trinadstropno hišo, v katero sta vložili vse svoje premoženje v nekaj 600.000 din. Ko je bila hiša pod turo, je Milka mož, ki je upokojen gradbeni inženjer, rekel, da bi bilo treba kakšnih 300.000 din za notranjo ure-itev. Obe sestre sta odšli v Rukavino Creditro in po njegovem posredovanju ima je draguljar Vasić stavil na razpo-rabi 350.000 din. Od tega jma je v go-vojni izplačal 200.000 din, ostalo pa v knji-gah, ki sta jih sestre vnovič za tretnjo nominalne vrednosti. Pri izplačilu pa je bilo toliko razliknih občutkov, da sta na-veke dobili samo 162.000 d.n. V svo trans-akciji sta se zapletli v take mreže, da sta morali iskati še posojilo v znesku 280.000 din pri državni hipotekarni banki. Ko sta Vasić in Rukavina imela v rokah, sta tako dolgo pritiskala nanu, da sta mora-li hišo pod ceno prodati. Od vsote 600.000 din, ki sta jo bili vložili, jma je na kon-cu ostalo čistih 61.000 din.

***Cene kruha v Zagrebu.** Odbor za po-blanje draginje v Zagrebu je odločil, da peki ne smejo zmanjšati teže kruha od-nosno povišati cene. Proti tej odločbi so se peki pritožili na bansko oblast, ki je nato sklicala anketo vseh zainteresiranih čimteljev. Na anketi so zastopniki pek-ov in zastopniki konzumentov predložili vsak svojo kalkulacijo cen, od katere ni mara-la ostopiti ne ena ne druga stranka. Od-delek za trgovino, obrt in industrijo bo zadal podrobno proučil oboje kalkulacij, nato pa bo pri predstavnih milnske in-dustrije poskušal intervenirati, da se zni-žajo cene mlevskih izdelkov. Na osnovi do-seženih rezultatov bo banska oblast iz-da-la svoj sklep.

***Zaradi obilice snega so v Zagrebu** ustavljena vsa javna dela. S tem bo hudo prizadet h nad 1000 delavcev, ki so pri jav-nih delih dobili vsaj skromen zaslužek. Da jim bo pomagano preko najhujšega, je od-bor zimske pomoči sklenil razdeliti med najpotrebnejše 450 parov čevljev, več ko-sov obleke, dva vagona moke, 2 in pol tona sladkorja in 100 ton drv.

***700 ton mesa je slo preko meje.** Mest-na klavnica v Zagrebu je ena uradnih in-stanc, ki ima največ prilike za evidenco izvoza mesnega blaga. Do novembra lan-skega leta že od 1936 ni bilo skoraj ni-kega izvoza. V decembru in v prvih 20 dneh januarja pa je bilo preko zgrebske klavnice izvoženo 250.064 kg puranov, 234.688 kg govedine, 142.756 kg svinj-ne, 41.507 kg konjskega mesa in 14.400 kg razne drobnice. V pidih dveh mesecih je bilo izvoženega nad 700 ton mesa.

***V Dubrovniku so izganjali hudiča.** V ponedeljek zvečer je bil ves Dubrovnik na nogah, ko se je raznesla vest, da bodo ka-pucini v Marjini cerkvi iz m'ade lepe Slo-venke, Anice Dimerjeve, o kateri so bili duhovni gospodje prepričani, da je svetni-ka, naslednji dan ob priložnosti občinskega zdravniške slovesno izgnali hudiča. Okrog cerkve se je natrio sveta, očette kapucini so zbrano molili, a nazadnje se je izkazalo, da vse nič ne pomaga. Zdravniku ni pre-ostalo drugega, kakor da pokliče mestne reševalce, ki so lepo Anico odpeljali v umobol-nico.

***V objemu pod vlak.** Na postaji Zlatar-Bistrica na progi Zagreb-Varaždin se je končala te dni ljubzenska tragedija, ki je v vsej javnosti zbudila iskreno sožalje. V Marjji Bistrici, ki slovi kot najbolj ob-skovana božja pot na Hrvatskem, sta v isti hiši prebivala 19letni trgovski pomočnik Milan Pokopec in 20letna Mica Gaj-ski, ki je služila pri tamošnjem lekarnarju. Med mladima človekoma se je razvilo lju-bavno razmerje, ki pa mu je bil odločno nasproten dekletov oče. Prišel je v Marjjo Bistrico in hčerko najprej skušal pregovori-ti, da fanta pusti. Ko je videl, da je vse zaman, je naprosil lekarnarja, naj ji službo odpove, da jo bo vzel domov. Lekarnar je Mici res odpovedal, a namesto da bi od-šla domov, se je na tihem sestala s fantom in skupaj sta odšla v Zlatar, kjer sta na postaji pričakala večernega zagrebškega vlaka. V objemu sta legla na tračnice. Dekle je vlak povsem razmesaril, Pokopec pa je lokomotiva odbila in vrgla v sneg, kjer obležal s smrtno nevarnimi poškodbami.

***Aretiran zaradi vlovov je prvi** dva roparska umora. Policija v Subotici je are-tirala 22letnega bivšega kleparskega po-močnika Antona Lavojevića, ki so ga obla-stva že dolgo zasledovala zaradi neletnih vlovnih tatvin. Iz Subotice so ga odgnali v Osljek, kjer se je preiskava nadaljevala.

V teku zasliševanja je Lavojević na lepem priznal, da je nedavno izvršil tudi roparski umor nad vdovo Bele Maršala v Somboru. Maršalova je stanovala v hiši kleparskega mojstra Rajčica, pri katerem se je bil La-vojević izučil obrti. Pozneje je šel za za-služkom v Zagreb in Osljek. Tam se je domislil Maršalove, o kateri je vedel, da ima nekaj lepih prihrankov. Odpeljal se je v Sombor in opolnoči vdri v njeno stano-vanje. Starka se mu je uprla, ko je zahteval denar, on pa jo je podrl na tla in za-davil. V njenem molitveniku je našel okrog 28.000 din. Denar je Lavojević po-večini zafrčkal v Novem Sadu in Beogra-du. Pozneje se je vrnil v Sombor, kjer je prepl eno noč, nato pa obiskal še svo-jega bivšega mojstra v hiši, v kateri je bil storil zločin. Razen tega ima Lavojević še en roparski umor na vesti. Lavojević bo moral s preiskovalnimi organi v Sombor, da na mestu dejanja opiše zločin.

***Knjiga o novih davčnih predpisih.** Za-grebška »Tipografija« je izdala 135 strani obseajočo knjžico z naslovom »Novi po-rezni propisi«. Knjžica vsebuje uredb o izpremembah in dopolnilih o neposrednih davkih z dne 22. decembra 1939, pravilnik k tej uredbi, uredb o odpisu zaostankov ob koncu I. 1937, odnosno 1939 in navo-dilo za izvršitev zgornjih uredb. Uredba o neposrednih davkih in pravilnik sta natis-njena samo na eni strani in ti listi so per-forirani. Knjžica stane brez poštnine 20 din. Kdor pošlje denar naprej, dobi knji-go franko. Naroča se pri »Tipografiji« d. d. v Zagrebu.

SOBOTA 27. t. m.

MLADINSKA

SVETOSAVSKA PROSLAVA

OB 11. V »LJUBLJANSKEM SOKOLU«

VSTOP PROST

SVETOSAVSKA BESEDA

OB 21. V »KAZINK«

VSTOP PROTI VABILU

REKLAMACIJE IN VSTOPNICE: SUBICEVA 3-II.

*** Iz Legije koroških borcev.** Vabimo vse bivše koroške borce, člane krajevne organizacije legije v Gornjem gradu, da prisostvujejo obnemu zboru svoje postoj-anke, ki bo 28. t. m. na Radmirju v go-stilniških prostorih tovariša Majcenovića. Zbor se začne ob 15. Člani krajevne orga-nizacije v Rajhenburgu pa naj se zane-sijo udeležbe obnega zbora krajevne orga-nizacije za Rajhenburg, ki bo istotako 28. t. m. ob 8. zjutraj v Rajhenburgu v gostilniških prostorih g. Juga (»Pod li-pcem«).

***Z ozirom na »Sodelovanje odličnega** orkestra »Swing Rhythme« je nastalo veli-ko zanimanje za maskarado, ki jo bo pri-radilo Sokolsko društvo v Ljubljani na pusto soboto 3. februarja pod geslom »Vse okro-glo«. Danes javljamo novico, da bo tudi v zgornji mali dvorani, kjer bo bar in ka-baret, veselo, igral bo znani virtuozi na harmoniko g. Avgust Stanko. (—)

***Večer bele opojnosti na Polzevem!** Smućanje ob bengalincem ognju in še mn-go drugih posebnosti, katerih bodo lahko deležni tudi še gostje ki bodo prispeli z večernim vlakom iz Ljubljane. Zato v so-boto 27. t. m. vsi na Polzevo! (—)

Iz Ljubljane

*** Svetosavska proslava b. letos v** znamenju 100letnice, odkar se je v Srbiji in v srbskem narodu sploh službeno pričel proslavljati sv. Sava kot prvošten in šol-ski patron. Kakor je bilo že objavljeno, bo v soboto 27. t. m. ob 10. sv. liturgija v pravoslavni cerkvi, ob 11. bo m'arska proslava, na kateri sodelujejo učenci lju-bljanskih osnovnih in srednjih šol. Vstop je svoboden. Vabljeni je mladina in vsi pri-jatelji cerkvene občine. Zvečer ob 21. bo v »Kazini« svečana Svetosavska beseda na kateri bo g. Mihailo Milanović, dopis-nik »Politike«, predaval o temi: »Slovenska svetosavija v spiskih šolnih Pravoslavno cerkveno pevsko društvo in njegovi člani bode izvajali pesmi Mokranjac, Božični-škega, Kreka, Glinke in Halzeja. Po aka-demiji se bo razvila družabna zabava pod vodstvom g. mojstra Jenka Vstj proti va-bilu. Obleka večerna. Vstopnina 20 din za osebo. Dijaki 10 din. Reklamacije za va-bilo sprejemajo v pisarni Srpske pravo-slavne cerkvene občine, Subiceva 3-II (te-lefon 43-93) Čisti dobitek je namenjen bo-lnim sirotam in revnim dijakom ter za no-tranjo ureditev pravoslavne cerkve v Lju-bljani.

***V višoki starosti 81 let je umrla v** zavetišču Sv. Jožefa gospa Marija Willen-partova. K večnemu počitku jo bodo spre-mili čanes ob 16. B'ac ji spomin, žalujo-čim naše iskreno sožalje!

razvija svoje estetske poglede. O Zup-povi umetnosti pa pravi med drugim: »Ti mo-tivi, ki so p'evč splošnočloveški, da bi lahko bili izključno regionalni in ki so glo-boko doživljenji, zato pa niti malo abstraktni, so iztrgane strani iz naše raztrgane sodobne zgodovine, zgoščeni izrazi mržnje in odvratnosti ter — vsem vključ — don-kihotske vere v nerazodeto bočnost. Zaka-j kaj bi ostalo človeku po takih vizijah. Če bi ne bilo te vere? Strahote naših pre-cesij in nočni prizori iz spilskega ghe-ta, kjer se pod gotjskimi portali prodaja lju-bezen mediteranskim pomorščakom. Brez-upna omejenost naših »Američanov«, cili-ndraši kot grabežljivi krokodili in tih smrt človeka v kmečki hiši. Toliko umiranja je v tej mapi: smrt ob bede in od bogastva, smrt od neumnosti in smrt ljubezni...« Zares, Zuppovi lesorezi nimajo skoraj nič regionalnega, nič »mediteranske vednega«. Nastali so pod vtiom sodobne socialne umetnosti, ki je umetnikom izostrila po-gled za življenjsko stvarnost, za čojema-je tega, kar obstoji in živi izven naših vsakdanjih laži in estetskih iluzij. Grafi-ka, ki ima svoje daljne vzornike v Käthi Kollwitz, G. Groszu, V. Svecnjaku, K. Hegedušcu I. dr. Mapa obsega 14 listov, ki prikazujejo motive, kakor so na pr. »Si-romasti«, »Malogradjanici«, »Iz procesije«, »Amerikanci«, »Cilindri«, »Prosjaci«, »Sta-ri ribare«, »Mornari u gradu I. dr. Zuppe je zanimiv ne le po svojih motivih in nji-hovi vizionarni sili, marveč tudi po umet-niški obdelavi, po govornici deta'lov, ki ra-zodevajo pogljobljenost in stvarjalni vzgon. Zuppovi lesorezi so zares temne variacije vsakdanjih življenjskih motivov, likovne pesmi o s'romstvu, trpljenju, hudobnosti, omejenosti in smrti. Zato je v njihovem realizmu toliko resnice in življenjske sile. (—)

Na splošno željo občinstva ponavljamo sijajno češko burko, ki je celih 8 dni razveseljevala Ljubljano — staro in mlado! DANES NEPREKLICNO ZADNIJKRAT! **Vražji študentje** KINO UNION, tel. 22-21 — Ob 16., 19. in 21. uri.

PREMIERA ŠOLA HEROJEV

(Trois de St. Cyr)

KINO MATICA, 21-24.

Najaktualnejši francoski film o neomejeni požrtvovalnosti in heroizmu mladih mož.

Jean Mervanton

Helene Perdriere

Roland Toutain

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

Ob 16., 19., 21. uri

kor so si jo zamislili gradbeniki sami. Cenjeno občinstvo opozarja odbor, da bo rezerviral mize in lože na tehniko, tel. 47-41, le do sobote, do 6. ure zvečer.

***Najbolje se boš zabavali in od srea** nasmejali pri šetjakobčanih, ki bodo po-novili desetiško duhovito Nušičevo veselo-igro »UJEŽ« (Udruženje jugoslovanskih emancipiranih žen). Igra je dosega izre-den uspeh in so bile vse dosežene pred-slave popolnoma razprodane. Povečitev bo v soboto 27. in v nečeljo 28. t. m. ob 20.15. Ker je odšlo tudi pri zadnji predstavi mno-go ljudi brez vstopnic, jih kupite že v na-prej, da se izognete navali pri večerni blagaji.

***Kvartopirsko omizje v Ljubljani** je Carovla Družbi sv. Cirila in Metoda 100 din. Iskrena hvala!

***Izlet na Kurešček.** Prijave sprejema Putnik. (—)

***Tatvina.** Brezposelna kuharica K. M. stanuje sicer v malo obdjenem ulici starega mesta, pa so jo vendar opazili, kako je pred dnevi peljala domov v makuško kolo. In kaj naj bi stara žena s kolesom in še ob tej mračni uri? Vsa reč je zbudila sum, policijski organi so jo malce obiskali ter našli kolo skrito v dr-varnici. Našli pa so v njenem stanovanju tudi za cel koš raznovrstne ženske oble-ke, damski dežnik in perilo. Kje ste do-bili vse to? So jo vprašali možje postavbe. Ženica se je izgovarjala na razne načine, toda tako nerodno, da so jo odvedli na poli-cijo v nadaljnjo preiskavo. No, tam so kaj hitro prišli stvari do dna. Treba je bilo samo malce prelistati po prijavah ukra-denih predmetov in že so našli lastnike kolesa, obleke, perila, kar je premetna tatvica pokradla po dvoriščih, podstrešjih in sam bog veji kje še. Da se je pa v svoji priložnosti lotila celo kolesa, to pa vendar nekam čudno. O nagibih in vzrokih njenih tatvinskih dejanj bodo že pač še temeljiteje poizvedeli na policiji in sodišču.

Pohorski spominek

Mari Vadalovi

Slovenska Bistrica, 24. januarja
Vest o žrtvi materinst

Iz Celja

e— Tekme celjske sokolske župe bodo v nedeljo v Pečovniku pri Celju. Ker je zapadli v zadnjih dneh dovolj snega, je tehnični odbor celjske sokolske župe preložil župne smuške tekme od Celjske koče v okolico Celja in sicer v Pečovnik. Župne smuške tekme bodo v teku patrulji za člane na 8 km s streljanjem z vojaško puško v balončke na vojaškem strelišču v Pečovniku, tek patrulji višjega moškega naraščaja na 4 km s streljanjem z zračno puško v balončke na istem strelišču, poleg tega pa bo še smuk članic, ženskega naraščaja in nižjega moškega naraščaja. Zbirališče tekmovalcev bo na prihodno jutranjih vlakov ob 8. v telovadnici Sokola Celja-matice v mestni narodni šoli.

e— Na ljudskem vseučilišču bo predaval ponedeljek 29. t. m. ob 20. univ. docent Fran Zwitner iz Ljubljane o temi »Pomen francoske revolucije«. Vabimo občinstvo, da se udeleži tega zanimivega predavanja.

e— Šahovski turnir. Celjski šahovski klub bo priredil drevo ob 20. v klubskih prostorih kavarne »Evropa« redni mesečni brzoturnir za prvenstvo v mesecu januarju. Prijave se bodo sprejemale do prvega turnirja.

e— Na dan sv. Save bo jutri ob 9. služba božja v cerkvi sv. Save. Nato bo procesija v telovadnico I. drž. narodne šole, kjer se bo pričela ob 10.30 šolska proslava z blagoslavitvijo vode in rezanjem kolača.

e— Surov napad na raznašalec »Jutra« v Vojniku. V nedeljo 14. t. m. po rani maši je prišlo pred cerkvijo v Vojniku do incidenta, ki je povzročil med ljudmi mnogo razburjenja. Ko je raznašalec »Jutra« Rudolf Skutnik kakor običajno prodajal maši »Jutra«, sta ga napadli posesniki Marija Plavčkovska iz Vojnika in Ana Končeva iz Bezovice pri Vojniku, se ga dejansko lotili ter mu iztrgali časopise iz rok, jih razmetali po tleh, jih pohodili in opljuvali, čeprav sta bili na naslovni strani »Jutra« objavljeni slike dveh visokih osebnosti. Ljudje, ki so bili priče tega dogodka, so glasno obsojali početje obeh pobožnih žensk. Zadeva je prijavljena političnemu upravnemu oblastvu, poleg tega pa se bo sta obe ženski morali zagovarjati pred sodiščem.

e— Umrl je včeraj v celjski bolnišnici 70letni preužitek Mihael Strnad iz Podvrha pri Braslovcah.

Iz Maribora

a— Svetosavska proslava. Jutri dopoldne ob 10.30 bo v Sokolskem domu šolska proslava z rezanjem kolača, državno himno ter pevskimi in deklamacijskimi točkami, jutri zvečer ob 20.30 pa je v dvorani Sokolskega doma večer svetosavski koncert.

a— Več volitev v Mariboru. Pri mestnem popisovalnem uradu so zaključili popravilo volilnih imenikov. Število volilnih upravičencev je naraslo od 10.015 na 10.100. Na novo je vpisanih 500 volilnih upravičencev, 450 pa so črtali zaradi preselitve v druge občine.

a— Nova inženjerja ekonomije. Na zagrebški komercialni visoki šoli sta bila diplomirana za inženjerja ekonomije profesor na tukajšnji trgovski akademiji g. Friderik Degen ter industrije in gospodarski svetovalec g. Stane Koštomaj. Čestitamo!

a— Pričel v slovenskih gorah smuška tekma. Sokol pri Sv. Lenartu v Slovenskih gorah je organiziral meddržavno smuška tekmo Sv. Lenart in Sv. Trojica. Tekma, ki je bila propagandnega značaja, je zelo lepo uspela. Člani so se na progi 6 km zvrstili sledeče: Rozin Roman (Sv. Lenart) 46.55, Zdravko Doki (Sv. Lenart) 50.17, Bojan Dreo (Sv. Trojica) 51.5, Maks Rozman (Sv. Lenart) 56.10. Organizacija te prve sokolske smuška tekme v Slovenskih gorah je bila brezhibna.

a— Mestna občina: Dijaški dom. V zvezi s tožbo mariborske mestne občine proti društvu »Dijaški dom« v Mariboru je okrajno sodišče v Mariboru kot prizivno sodišče ugodilo pritužbi, ki ga je vložilo društvo »Dijaški dom« z ozirom na sodbo sreskega sodišča. Okrajno sodišče je razsodilo, da se razveljavi izročilni nalog mestne občine glede izločitve nepremičnine vl. št. 206 k. o. Grajski marof v Prešernovi ulici. Razen tega pa mora mariborska mestna občina plačati društvu »Dijaški dom« tri četrtine pravnih stroškov.

a— Iz gledališke pisarne. Jutri v soboto »Konto X« za abonente reda C. V nedeljo obe predstavi ob znižanih cenah. Dopoldne »Via Mala«, zvečer »Zaroka na Jadranu«.

a— Razpis Slomškove književne nagrade za 1940. Tukajšnje mestno poštavstvo razpisuje Slomškovo nagrado v znesku 5000 din za 1940. Pravico tekmovalca imajo v marib. kulturnem področju delujoči piscatelji. Delo je treba predložiti do 1. okt. 1940 predsedniku marib. mestne občine tako, da je avtor označen s geslom, njegov naslov pa priložen v zaprti kuverti.

a— Znanstvene zime. Kakor v hudi zimi 1929, tako se pojavljajo tudi sedaj nad Mariborom cele tate divjih gošč. ki označujejo Mariborčanom s svojim prihodom, da še ni konec letošnje zime in mraza.

a— Tiskarski muheci si je dovolil v včerajšnji noči predavanju v Ljudski univerzi čisto svojevrstno šalo. Izpustil je namreč v svoji hudomušnosti ime predavatelja g. šef-primarja dr. Vladimira Brezovnika.

a— Zaklonišča. Čuje se, da bo pobeska občina urenila dve zaklonišči za svoje občane. Stroški se računajo na 100.000 do 150.000 din.

a— V Ljudski univerzi bo predaval dr. Vladimir Brezovnik o problemih prve pomoči. Sklepične slike.

a— 14.391 obsojenec je bilo sprejetih v mariborsko moško kaznilnico ob otvoritvi pa do 31. decembra 1939. Sedaj je v mariborski moški kaznilnici 529 obsojenec in 74 pridržanec. Med obsojenci jih je 67 takih, ki prestajajo svojo kazen v celici, 449 v skupnem zaporu, 13 v oddelku za svobodnjake, 46 pa na pogojnem dopustu. Med obsojenci je 342 samcev, 159 poštenih, 17 vdovcev in 11 otročev. Obsojenci so po potrebi zaposleni v raznih obratih, mlajšim obsojencem in vsem tistim, ki prestajajo daljšo kazen, nudijo priliko, da se izučijo kakšnega obrta. Mladotekmici tudi dvakrat na teden telovadijo. Knjižnica za odrasle šteje 5240 knjig, knjižnica za mladino 1751 knjig, gospodarska knjižnica na posestvu pri Sv. Miklavžu pa 116 knjig. Med 529 obsojenci pripada 279 poljedelskim stanom, 190 industriji in obrti, 17 trgovini, 2 svobodnim poklicem, 18 je dinarjev, 7 brez poklica.

a— Svetosavska proslava bo v soboto 27. t. m. v Sokolskem domu z bogato izbranim sporedom. (—)

OBRTNIŠKI PLES — 27. januarja NARODNI DOM

a— Tragika starke, ki je ob smrti tehtala 19 in pol kg. V Mariboru je živahno zanimanje za razpravo, ki bo danes ob 9.30 pred malim kazenskim senatom tukajšnjega okrajnega sodišča. Na zatožni klopi bo sedel 54-letni hišni posestnik Franc Kugy, ki je obtožen, da je kriv smrti svoje žene, ki je ob smrti tehtala 19 in pol kg.

a— Kradje. Posesniki Matildi Bedaničevi je izmaknil žepar denarnico, v kateri je bilo 1200 din. Železničarjevi vdovi Teresiji Papstovi je izginila zlata ženska ura, vredna 1000 din. Iz Lirzerjevega milina v Svetičini ulici so odnesli transmijski jermen, vreden okoli 2000 din.

Iz Murske Sobotice

ms— Solstvo v Soboškem srezu. Srez je razdeljen na dva šolska okoliša. V prvem je nameščenih 75 učnih moči, manjka jih pa še 5 in sicer v Budincih, v Fokovcih, v Kančevcih, v Prosenjakovcih in v Vučji Gomili. V drugem okolišu je 94 učiteljev, manjka pa še 14 učnih moči in sicer 2 v Vidoncih, po ena pa v Bodoncih na Cankovi, v Dolnji Slaviči, v Gerlinu, v Gorjani Lendavi, v Kramarovicah, v Kupčevniku, v Kuzmi, v Pertoci, v Serdici, na Tišini in v Fikšincih. V vsem srezu je torej praznih 19 učiteljskih mest. V začetku šolskega leta je bilo nameščenih v srezu 17 učiteljskih abiturientov, s čimer pa je bilo pereče vprašanje praznih učiteljskih mest rešeno samo na polovico. Kakor je videti, manjkajo učitelji predvsem na obmejnih solah. Na 11 solah je banska uprava dovolila kmetijsko nadaljevalno šolo. Kmetiči fantje in moške so se v lepem številu odzvali in radi posejajo šole, v katerih dobe dobre nauke za izboljšanje svojega gospodarstva.

Naše gledališče

DRAMA

Petek 26.: Na prisojni strani. Premiera. Premierski abonma.
Sobota, 27.: Profesor Klepec. Izven.
Nedelja, 28. januarja: ob 15.: Kupčija s smrtjo. Izven. Znižane cene. — Ob 20.: Na prisojni strani. Izven. Znižane cene.
»Na prisojni strani« je naslov nove veselice, katere avtorica je noriška pisateljica Helga Krog. Dejanje se godi v fevdalni hiši na veleposestvu ob fjordih, kamor se je primožilo dekle s senčne strani življenja. Ljudje s »prisojne strani« in oni s »senčne« premagajo nesporazum, ki je vladal med njimi in prebredejo različne konflikte in krize, ki so podane s finimi psihološkimi detajli. Zgodba je tenka kakor pajčevina in ima morda ravno zaradi tega svojstven čar. Igrali bodo: Kralj, Mira Danilova, Vida Juvanovska, Polonca Juvanovska, Danci, Jan, Jerman. Premiera dre- vi bo za Premierski abonma.

OPERA

Petek 26.: zaprti. (Generalna).
Sobota, 27.: Rusalka. Premiera. Premierski abonma.
Nedelja, 28. januarja: ob 15. Frasquita. Izven. Gostovanje Zlate Gjungenac. — Ob 20.: Nizava. Izven. Znižane cene.
»Dvojakova« Rusalka je delo blesteče melodije in velike umetniške sile, njeno dejanje pa je odmaknjeno v skrajni lirizem in prepelno čarov najčistejše poezije. V rusalkini in princuvi zgodbi je obsedenja borba v človeku med čisto duševno ljubeznijo in med nagonom erosom. Dirigent je Niko Stritof. V posameznih partijah bodo nastopili: Franci Heybalova, Kogejeva, Basičeva, Lupša, Barbičeva, Stadoljev Rakovec, Poljanarjeva, Rupnikova in Medveškova.

V nedeljo popoldne bo gostovala gospa Zlata Gjungenac v melodiozni Leharjevi opereti »Frasquita«, kjer je skupno s Franciom žela pri vseh dosedanjih predstavah izreden uspeh.

Prihodnja operetna premiera bo vesela Nestrojeva burka »Lumpaculus Vagabundus« ali »Zanimika trojica«, ki jo je Niko Stritof duhovito priredil in presadil na naša tla ter jo pestro opremil s številnimi muzikalnimi točkami, baletnimi vložki in kuplet. V vlogi treh brezposelnih pomočnikov bodo nastopili Zupan, Sauer in Janek, dočim bo v ostalih partijah sodeloval skoraj ves operni ansambel. Režija bo Zupanova.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Začetek ob 20.15.
Sobota, 27. t. m.: »UJEŽ« (Udruženje hug emancipiranih žen).
Nedelja, 28. t. m.: »UJEŽ« (Udruženje hug emancipiranih žen).

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Petek, 26. januarja: zaprti.
Sobota, 27. januarja: ob 20.: »Konto X«. Red C.
Nedelja, 28. januarja: ob 15.: »Via Mala«. Znižane cene. — Ob 20.: »Zaroka na Jadranu«. Znižane cene.

R A D I O

Petek, 26. januarja
Ljubljana 7: Jutranji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Veselji zvoki (plošče). — 11: Šolska ura: Svetosavska proslava (II. drž. dekl. meščanska šola). — 12: Po naših krajih in gajih (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert Radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 18: Zenska ura: Pogovor o vsejini posvetovalnici. — 18.20: Citraške točke s plošč. — 18.40: Francoščina (dr. S. Leben). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Vzhod in zapad v naši književnosti. — 19.40: Objave. — 20: Koncert Radijskega orkestra. — 21: Klavirski koncert sodobne portugalske glasbe (prof. L. M. Skerjanc). — 22: Napovedi poročila. — 22.15: Originalna švicarska godba bratov Malenšek.
Beograd 18.20: Zborovsko petje. — 19.40: Narodne pesmi. — 20: Bolgarski skladatelji. — 20.30: Simf. koncert. — 21.50: Sodobna glasba. — 22.20: Plesi in plošče. — Zagreb 17.15: Godalni kvartet. — 20.30: Koncertni večer. — 22.20: Plesna muzika. — Praga 20: Orkester in skladbe za čelo. — 20.55: Zvočne slike. — 21.15: Kantata. — 22.30: Plesi. — 23: Češka glasba — Dunaj 17.10: Glasbene humoreske. — 19.15: Plošče. — 20.15: Brahms in Bruckner. — 22: Lahka godba. — 23: Nočni koncert. — Berlin 22.00: Orkestralni koncert. — 20.45: Pevci. — 24.10: Nočni koncert.

Gospodarstvo

Povečanje našega izvoza lesa v lanskem letu

V decembru je bil izvoz lesa za 75% večji nego v istem mesecu prejšnjega leta

V lesni stroki je lansko leto prineslo znatne spremembe. Kakor je znano, je bila v letu 1937, konjunktura za izvoz lesa precej ugodna, ker je v tem letu naglo oživel izvoz v Anglijo in Italijo. V letu 1938 se je situacija zopet poslabšala, zlasti kar se tiče izvoza v Italijo in Anglijo, le izvoz v Nemčijo se je nadalje dvigal. V prvem polletju lanskega leta se je pričel naš izvoz lesa zopet dvigati. Izbruh vojne je za kratek čas ustavil izvozno delavnost, toda že v oktobru je kupčija znova oživila in smo v zadnjem četrtletju dosegli po količini, kakor tudi po vrednosti prav ugodne rezultate, čeprav se je izvoz v Nemčijo skrčil.

Sedaj so nam na razpolago tudi že podatki za december tako, da lahko napravimo kratek pregled o uspehu lanskega leta v našem izvozu lesa.

Rekordni izvoz v decembru

Medtem ko je naš izvoz lesa v septembru padel na polovico izvoza v istem mesecu prejšnjega leta, se je v oktobru zopet povečal na višino izvoza v oktobru 1938, v novembru pa je bil že za eno tretjino večji nego v novembru prejšnjega leta. Najnovejši podatki za december pa kažejo, da je v tem mesecu izvoz lesa dosegel rekordne obsege, saj smo v decembru izvozili 19.320 vagonov lesa (v decembru prejšnjega leta 11.765) v vrednosti 163.0 milijona din (93.7). V preteklem mesecu je bil torej naš izvoz lesa po količini za 64% večji nego v prejšnjem decembru, po vrednosti pa znaša povečanje 75%.

Izvoz v lanskem letu

Decembrski izvoz je še bistveno zboljšal sliko celotnega lanskega izvoza lesa. V lanskem letu se je v primeri s prejšnjima dvema letoma naš izvoz lesa in gozdnih proizvodov gibal takole:

	količina v vagonih	vrednost v milij. din
1937	120.804	1133.1
1938	101.540	891.3
1939	129.946	1121.2

Po količini je bil naš izvoz lesa in gozdnih proizvodov v lanskem letu za 28% večji, po vrednosti pa za skoro 26%. Količina lanskega izvoza je za malenkost presegala količino izvoza v letu 1937.

Kam smo izvažali les v lanskem letu

V strukturi našega izvoza je v lanskem letu prišlo do nadaljnjih važnih sprememb. Predvsem je za lanski izvoz značilno znatno povečanje izvoza v Italijo, Madžarsko in Švico, kar je v zvezi z okolnostjo, da je na italijanskem, madžarskem in švicarskem trgu izpadla Avstrija kot dobaviteljica lesa. Nadalje je značilno za lanski izvoz lesa povečanje izvoza v nekatere prekomorske države, kakor v Egipt in Belgijo, na drugi strani pa občutno zmanjšanje izvoza v Nemčijo.

Najbolj se je povečal izvoz v Italijo

Medtem ko je izvoz lesa in gozdnih proizvodov v Italijo v letu 1937 dosegel 33.454 vagonov, je v naslednjem letu nazadovno na 21.917 vagonov, lani pa se je naglo povzpela na 43.974 vagonov; vrednost izvoza lesa v Italijo je znašala leta 1937. 248.9 milijona din, naslednje leto je padla na 191.3 milijona din, lani pa se je dvignila kar na 301.5 milijona din. Izvozu v Italijo pa je letos pristeti tudi znatno povečanje izvoza v Albanijo, ki se je povzpela na 2573 vagonov (prejšnje leto 654) v vrednosti 23.3 milijona din (6.2).

Skupaj smo lani izvozili v Italijo in Albanijo 46.548 vagonov, to je skoro 36% celotne količine (v prejšnjem letu 28%), vrednost izvoza v Italijo in Albanijo pa je dosegla 321.8 milijona din, kar predstavlja 28.5% (prejšnje leto 22%). Izvoz lesa v Italijo je bil zlasti velik v zadnjem četrtletju, ko je bil po količini in po vrednosti še enkrat večji nego v zadnjem četrtletju prejšnjega leta in je znašal 17.038 vagonov (8145) odnosno 107.7 milijona din (54.1).

Zmanjšanje izvoz v Nemčijo

Po vrednosti pride na drugo mesto v našem izvozu lesa še vedno Nemčija, čeprav se je izvoz v lanskem letu občutno

Gibanje klirinških računov z inozemstvom

Najnovejši izkaz Narodne banke o gibanju klirinških računov z inozemstvom z dne 22. t. m. nam zaznamuje v tretji četrtini januarja ponovno znatno povečanje salda naših klirinških terjatev v Češko-Moravski, in sicer za 15.6 na 61.1 milijona Kč (že prejšnji teden se je saldo povečal za 14.9 milijona Kč). Naše klirinške terjatve v Nemčiji, ki so v drugi četrtini januarja narasle za 2.0 milijona mark, so se v tretji četrtini zopet skrčile za 1.4 na 8.6 milijona mark. Saldo naših klirinških terjatev v rednem kliringu z Bolgarijo pa je nazadovno za 0.11 na 0.90 milijona din.

Med pasivnimi klirirgi zaznamuje klirinški račun z Madžarsko povečanje salda našega dolga za 1.5 na 33.8 milijona din, klirinški račun z Rumunijo za 2.8 na 30.0 milijona din in klirinški račun s Turčijo za 0.3 na 6.0 milijona din. Zmanjšal pa se je naš klirinški dolg v Italiji, toda le za 0.6 na 53.4 milijona din. Naš klirinški dolg v Slovaški je ostal na nespremenjeni višini 1.5 milijona din in tudi klirinški dolg v Franciji se je povečal le od 0.25 na 0.28 francoskih frankov.

Gospodarske vesti

— Pred sestankom jugoslovensko-nemškega lesnega odbora. V oktobru lanskega leta je bil v Beogradu sestanek jugoslovensko-nemškega stalnega odbora za les, na katerem so naši delegati zahtevali povijanje cen, na kar pa Nemci niso pristali in so ostale v veljavi cene, določene na sestanku v Würzburgu. Posledica tega je bila, da se je precej zmanjšal naš izvoz lesa v Nemčijo, ker so stare cene zaradi splošnega zboljšanja cen postale pri izvozu v Nemčijo nemogoče. Stare cene veljajo v smislu oktobrskega dogovora še do konca januarja. Sedaj poročajo iz Beograda, da se bo 10. februarja znova sestaj jugoslovensko-nemški lesni odbor, ki bo razpravljajal o novih cenah. Sestanek bo najbrž na Dunaju.

zmanjšal. Lani smo izvozili v Nemčijo 15.638 vagonov lesa nasproti 20.668 vagonov v prejšnjem letu, vrednost izvoza pa je padla na 159.4 milijona din nasproti 229.9 milijona din v prejšnjem letu. Tudi v zadnjem lanskem četrtletju je bil izvoz v Nemčijo razmeroma slab in je zaostajal v primeri z izvozom v zadnjem četrtletju prejšnjega leta za 32.5%.

Izvoz v Češko-Moravsko pa se je precej dvignil, namreč na 2402 vagona (prejšnje leto 887) v vrednosti 29.3 milijona din (18.7). Vendar povečan izvoz v Češko-Moravsko ni nadoknadil izpadka pri izvozu v Nemčijo, kajti izvoz v Nemčijo se je v primeri s prejšnjim letom skrčil za 70.5 milijona din, medtem ko se je izvoz v Češko-Moravsko povečal za 10.6 milijona din.

Znatno povečan izvoz v Madžarsko

V naši izvozni statistiki je prišla lani Madžarska po količini izvoza na drugo mesto. V Madžarsko smo lani izvozili 17.994 vagonov lesa (prejšnje leto 13.258) v vrednosti 115.9 milijona din (75.8), tako da znaša povečanje vrednosti izvoza preko 40 milijonov din. Zaradi ovir v klirinškem plačilnem prometu pa je prišlo lani v zadnjem četrtletju do delnega zastoja pri izvozu lesa v Madžarsko in je bil izvoz v tem četrtletju nekoliko manjši nego v istem četrtletju prejšnjega leta.

Izvoz v Anglijo je ostal na nespremenjeni višini

V letu 1937 se je, kakor znano, izvoz v Anglijo znatno povečal in je dosegel 19.633 vagonov, naslednje leto je popustil na 9926 vagonov, lani pa je znašal 9640 vagonov. Vrednost v Anglijo izvoženega lesa je znašala leta 1937. 228.1 milijona din, v predlanskem letu 122.0 milijona din, lani pa 123.6 milijona din.

V prvem polletju lanskega leta je izvoz v Anglijo sicer še vedno nazadovno v primeri s prejšnjim letom, v drugem polletju pa se je pričel zopet dvigati. Značilno je, da je bil v zadnjem četrtletju navzile prevoznim težkočam na morju izvoz lesa v Anglijo večji nego v istem četrtletju prejšnjega leta in je dosegel 2752 vagonov (prejšnje leto 1854) odnosno 33.5 milijona din (26.8).

Povečan izvoz v Grčijo in Argentino

Naš izvoz lesa v Grčijo se zdajnja leta polagoma dviga in je lani dosegel 6893 vagonov (prejšnje leto 6190) v vrednosti 55.4 milijona din (44.2). V enakem razmerju se je dvignil tudi izvoz v Argentino, ki je dosegel 4356 vagonov (3835) odnosno 47.5 milijona din (37.8). Izvoz v Argentino se je v zadnjem četrtletju navzile prevoznim težkočam na morju precej dvignil.

Izredno povečanje izvoza v Egipt in Švico

Izvoz v Egipt se je več nego podvojil, saj je dosegel 5402 vagona (2068) odnosno 44.8 milijona din (16.3). Izvoz v Švico pa se je lani popetolil. V Švico smo izvozili 4486 vagonov (824) v vrednosti 33.6 milijona din (9.5).

Izredno velik je bil izvoz v Egipt in Švico v zadnjem lanskem četrtletju, saj smo v Egipt izvozili v tem četrtletju 1335 vagonov (246), v Švico pa 2873 vagonov (258). Več nego polovica lanskega izvoza lesa v Švico je torej odpadla na zadnje lansko četrtletje.

Izvoz v ostale države

Značilno je tudi znatno povečanje izvoza lesa v Belgijo, ki je lani znašal 2400 vagonov (688) odnosno 22.5 milijona din (6.9), medtem ko je izvoz v Nizozemsko nazadovno na 1951 vagonov (2774) v vrednosti 26.3 milijona din (24.2). Nadalje se je povečal izvoz v Tunis na 1693 vagonov (1275) in izvoz v Palestino na 1547 vagonov (1083), nazadovno pa je izvoz v Alžir na 1085 vagonov (1345) in izvoz v Maroko na 1557 vagonov (1603).

Izvoz v Francijo se še ni mogel prav razviti, čeprav se je v primeri s prejšnjim letom dvignil. V Francijo smo izvozili 1237 vagonov (891) v vrednosti 17.6 milijona din (9.8). Prav tako še nimamo posebnega uspeha pri izvozu lesa v Španijo, ki je lani dosegel le 165 vagonov nasproti 98 vagonov v prejšnjem letu.

== Ustanovitev jugoslovensko-bolgarske gospodarske zbornice. V Beogradu in Sofiji so končane priprave za ustanovitev jugoslovensko-bolgarske gospodarske zbornice v Beogradu in bolgarsko-jugoslovenske gospodarske zbornice v Sofiji. Ustanovna skupščina jugoslovensko-bolgarske gospodarske zbornice v Beogradu bo v nedeljo 11. februarja v dvorani Trgovinske zbornice, ustanovna skupščina bolgarsko-jugoslovenske zbornice pa bo v Sofiji 18. februarja.

Ljubljanski trg

Trg je ves teden zelo slab založen in tudi slabo obiskan. Zelenjave je bilo zelo malo in še to imajo prodajalke vso skrbno zavito, sicer jim takoj zmrzne. Ob takem mrazu ali ob slabem vremenu, ali ob pokoknem soncu se prav občutno, da Ljubljana nima tržne lope, kakor jo imajo druga moderna mesta. Izmed zelenjave je bilo nekaj zeljnatih glav, ki so bile tudi zamrznjene. Tudi uvožene zelenjave je malo. Solata je v Dalmaciji zaradi burje in mraza precej pomrznila. Dobi se le v malih glavah po 10 do 14 din kg. gorški motovilec stane 24 din kg, radič po 18 din. Največ se konsumira Jomacega kislega zelja. Sedaj, ko prmanjkuje sveže solate, naše gospodinjice prav radi pripravljajo surovo kiseljo zelje s kumom in oljem. To je zdrava in okusna jed. Ni pa vedno dobiti prvostopenjskega kislega zelja. Zato se je tako razrasla navada poskušanja. Nekatere prodajalke te drobne že imajo »kredit« in so prav oblegane od gospodinjic.

Perutnine je le malo, prav tako jaje, vendar se bodo jajca pocenila, kakor hitro bo zima malo odnehala. Na trgu jaje so se zopet opustile tablice z navedbami prodajalca in označbo, ali so jajca sveža ali vložena. Vložnih jajc sedaj ni več.

Pročalke malih mleviskih izdelkov na trgu točijo, da so mlini na vodo vsi zamrznjeni. Po deželi bo kmalu začelo primanjkovati ajdove in ržene moke, kaše, ješenja, koruzne moke i. t. d. Vse te

mlevske izdelke meljejo mlinski kmetom sproti, da imajo vedno sveže blago. Tudi dobro enotno moko, zmleto iz vseh vrst žita za kruh, prodajajo te naše mlinarce na trgu. Vsi ti mali mleviski izdelki so se podražili v zadnjem času za povprečno 50 par pri litru.

Noprjetno je gospodinjim, da tržno nadzorstvo menjava prodajalke. Gospodinjice, ki žele kupiti sir, smetano ali surovo maslo, morajo vsakokrat iskati prodajalke teh proizvodov. Prav tako ne vedo kateri prostor je namenjen kmečkim prodajalcem.

Borze

25. januarja

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirinški čeki nespremenjeno 14.70 — 14.90. Grški boni so se v Zagrebu nudili po 32.50, v Beogradu pa je bil promet po 32.14. Tečaj na svobodnem trgu se nadalje ravna po tečaju 55 din za dolar.

Po bitki pri Suomussalmiju

Eden prvih posnetkov s prizorišča velike bitke med Finci in Rusi, ki se je končala s finsko zmago. V majhnem izrezu bojišča nam ponazarja trdovratnost bojev, ki so se vršili sredi silnih snežnih viharjev

Brada — znamenje izvirnega greha

Ali se je Adam bril? — Tisočletni spori in stoletne vojne zavoljo brad

Studentka Harvardovega vseučilišča v Ameriki je pred kratkim nastopila z ne- navadno doktorsko disertacijo. Mlada dama je z znanstvene strani razprala vprašanje »Ali naj nosi mož brado?« in ga je raziskala tja do začetka človeškega rdu. Začela je kot s prvim možem, ki ga je usoda postavila pred to vprašanje, z možem, ki mu Eva še ni mogla ničesar svetovati: Z Adamom. Po svetem pismu in starih legendah ugotavlja mlada doktorica, da je bil naš praečlovek goščad, zato se mu tudi ni bilo treba briti. Kaj drugačnega si končno za rajske razmere niti ne moremo misliti. Seje tedaj, ko je rajska sreča po prvem grehu — tukaj je Eva že odločno sodelovala — minila, je Adamu pod nosom in po čeljustih pognal prvi nežni puh. Tega seveda ne moremo smatrati za neoporečno zgodovinsko resnico, doktorska disertacija omenja stvar tako rekoč le kot anekdoto, kakor je smatrat za anekdoto doktorantino naziranje, da so bili angeli nebradati. Seje tedaj, ko so postali »padli angeli« ali »hudiči«, so jim zrastle kocene. Če gledamo stare slike in risbe, se nam brada niti od daleč ne predstavlja kot znak močnatosti, temveč vse prej kot znak grešnosti.

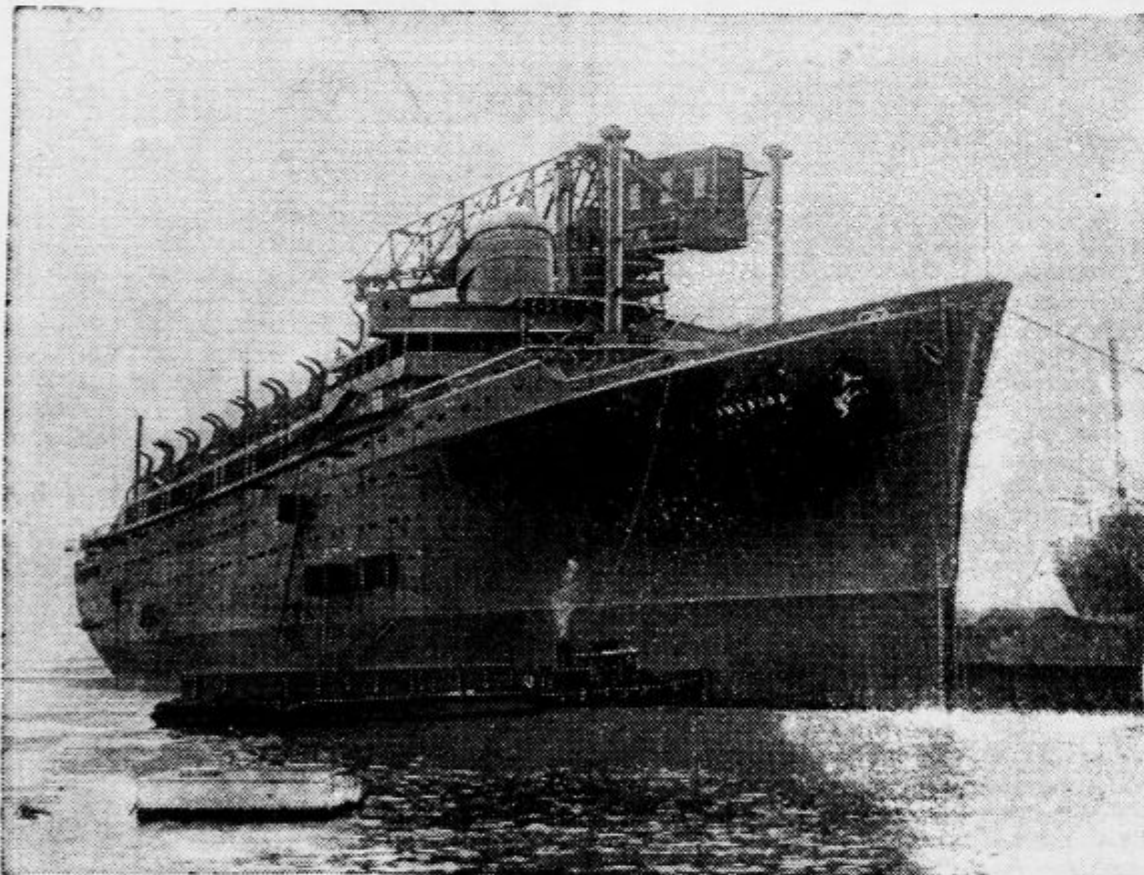
Pozneje se je uveljavilo drugačno naziranje. Očak Tertulijan je britje prepovedoval kot »brezbožen poskus, da bi izboljšali božja dela«. Egipčani in Babilonci so bili pred 5000 leti golobrad; nasprotno pa so stari Asirci svoje brade častili nad vse. Mnogo časa so porabili, da so jih umetniško spleтали in čuvali so jih s pisanimi vrečami. To je za nekaj nevarne dlake gotovo višek vse nečimernosti.

Agamemnon in Karel Veliki sta slovela

po svojih bradah. Nasprotno je bil Aleksander Veliki takšen sovraženik brad, da so si jih morali njegovi vojaki briti. Njegova zapoved pa gre tudi na račun tega, da so se tedanji vojščaki v bojih moža z možem ruvali in vlekli za brade, svojih vojakov pa Aleksander Veliki kot pameten mož ni hotel izpostavljati takšnim nevarnostim. Iz tega razloga so se menda tudi stari Grki in Rimljani odločili za nebradato modo. Vendar je po drugi strani res, da so bili v srednjem veku in novejšem času baš vojščaki pospeševalci brad. Menili so, da so videti z bradami bolj divji — kar je res — in so hoteli sovražnika s to divjostjo že od daleč strašiti.

Zavoljo brade so ljudje napovedovali celo vojne in ena izmed teh vojn je trajala nič manj nego — sto let. Francoski kralj Ludovik VII. je bil tisti smolež, ki je povzročil to nesrečo. Imel je do'go, lepo brado, ki se mu pa nekega dne ni videla več tako lepa. Obril si jo je. Na nesrečo ni bil prej vprašal svojo ženo in ko je stopil golobrad pred njo, je napravil nanjo kaj smešen vtis, omerjala ga je za »nagca« in se je dala od njega takoj ločiti. Nekoliko tednov pozneje se je poročila z angleškim kraljem Henrikom II., ki je imel zajetno brado in ji je obljubil, da je ne bo nikoli snel. Za zahvalo je prejel na svoji ženi nekoliko kosov zapadne Francije v dar. To obritemu kralju Ludoviku ni bilo po volji in nastala je vojna, ki se je vlekla sto let in ki jo je sprožilo torej prav za prav vračanje brade. Odgovornost za to razlago o vzrokih stoletne vojne prepustimo seveda simpatični Američanki in s tem končujemo to poglavje o bradah, ki nam dela muškim, kakor ženskam že itak dovolj skrbi.

Največji ameriški prekomornik

V neki ladjedelnici v Virginiji so skoraj dogradili največji in doslej največji ameriški prekoceanski parnik, ki se imenuje »Amerika«. Velikan prične voziti že v letošnjem poletju

MICHEL ZÉVACO:

Don Juan

ROMAN.

Klotar de Ponthus je spet vzdignil ranjenca na svojih krepkih rokah in ga previdno zanesel na vrh; položil ga je na posteljo ter ukazal vrli ženski, ki jima je gospodinjala, naj skoči po ranocelnika.

»Nikar!« se je nasmehnil Filip. »Vrata zapri in poslušaj!«

»Najprej vas morajo obvezati, potem pride vse drugo!« je drhte odvrnil Klotar.

»Najprej poslušaj! Ubogaj moj zadnji ukaz. Ure, ki mi jo je še živeti, ne maram zapraviti s tem, da bi poslušal latinske čenče.«

Toda Filip de Ponthus se je motil... Živeti mu je bilo le še nekaj minut. Mahoma se je sesedel, krvava pena mu je stopila na ustnice. S poslednjo močjo je razprostrl roke, objel sina in zamrmral:

»To je konec... z Bogom. Ponthus!... Hotel sem ti reči... ko zveš resnico, sinko moj dragi, beži, zapusti Pariz in Francijo... Srca, kakršno je tvoje, se lahko povsod bore in osvajaajo srečo... meči, kakršen je tvoj, so povsod draženi... Prepazno je!... Toda poslušaj moj zadnji ukaz... ali boš ubogal?...«

»Kaj dvomite gospod?...«

»Kakor hitro zatšnem oči, se odpravi na moj grad Ponthus pri Brantômu... tam najdeš, kar

21

sem ti hotel povedati... zato, ker si včeraj dopolnil enaindvajseto leto... in ker mi je pokojnica naročila, naj ti danes povem... Tam... v viteški dvorani... v zbirki orožja... meč na sredi... ima votel draž... Ne pozabi... z Bogom... z Bogom... ne pozabi ponthuskega meča...«

S temi besedami je izdihnil dušo...

XIII

Ponthuski meč

Dan po očetovem pogrebu je Klotar de Ponthus ob zori zajahal konja in krenil na pot proti Brantômu. V okolici tega mesteca je ležala gosposčina Ponthus, ki je bila prejšnje čase, dokler so Ponthuski opravljali važne službe na dvoru Karla VIII. in Ludvika XIII., velika in bogata, a je zdaj že davno kazala vsa znamenja obubožanja in razpada. Sredi njenega skrčenega ozemlja se je dvigal grad z dvema okroglima stolpoma, ogledanima od časa; zanemarijeni stavbi je bilo videti, da ni imel Filip de Ponthus nikoli sredstev za popravila... ali pa, da ga je bil ob začetku njegovega življenja zadel eden tistih udarcev, ki store človeka nestalnega popotnika in mu vzamejo zanimanje do vsega...

Klotar je torej jezdit proti Brantômu. Neizmerna žalost mu je težila srce: kdaj pa kdaj se mu je iz oči utrnila solza in zdrknila po licu. Obkroval je očeta. Ta izguba je bila prvo veliko gorje v njegovem življenju.

Nadaljeval je svojo pot, ne vedoč, da ga v daljavi sledi Loraydan — namenjen v Poitiers kjer mu je bilo po kraljevem ukazu pričakati guver-

Snežni naočniki

Med številne nesmisle v higienskem področju spada prepričanje, da morajo imeti snežni naočniki modra stekla, kajti drugače nam oči ne ščitijo dovolj zoper nevarne ultravijoličaste žarke. Takšno naziranje je zmotno, kajti ultravijoličasti žarki ne morejo prodreti že skozi navadno, nebarvano okenasto steklo, zato tudi nebarvana stekla naočnikov sama na sebi dovolj ščitijo oči pred to nevarnostjo. Zdravniki barvnih naočnikov tudi ne zapisujejo zoper ultravijoličaste žarke, temveč jim je le do tega, da bi z barvnim steklom zaščitili oči pred slepilnim učinkom širnih belih ploskev. Normalno oko pa niti te zaščite ne potrebuje, ker se že samo zavaruje na ta način, da zenice zoži. Iz tega razloga se barvnim naočnikom med našo smuško opremo lahko mirno odpovemo. Samo če imamo bolne oči, če nam stekla zdravnik zapiše in če napravimo kdaj kakšno pravo visokogorsko turo in turo preko lednikov, si oči lahko zavarujemo z barvnimi naočniki.

Senator Dorah

sloviti ameriški parlamentarec, član republikanske stranke, pristaša najstrožje izolacionistične politike in najuglednejši nasprotnik predsednika Roosevelta, ki je te dni v starosti 75 let umrl zavoljo posledic neke nezgode

Nevarni glad

To se je zgodilo v nekem londonskem restoranu. Njegov lastnik, velik patriot, je nalepil na vrata napis: »Vojaki, mornarji, piloti Njegovega Veličanstva, tukaj lahko za dva šilinga toliko pojedete, kolikor hočete!« Vojaki, mornarji in piloti Njegovega Veličanstva si tega niso dali dvakrat reči. Ali je restavratore zavoljo njihovih obiskov kaj mnogo doplačeval, tega ne vemo, rekel ni nobene in vse je šlo dobro. Dokler ni vstopil te dni mlad vojak, ki se je vračal pravkar iz manevrov. Vračal se je s pravim volčjim gladom. Prče pripoveduje, da je naročil dva krožnika juhe, štiri telečje pečenke, dve porciji praženega krompirja, tri porcije solate, cel hleb sira in štiri jabolčne torte. Da bi vse to bolje držalo, je popil sedem pint piva. Potem je plačal svoja dva šilinga in odšel. Ob vratih ga je ustavil nesrečni restavratore in mu dejal s tresočim se, vendar zbranim glasom: »Hvala vam lepa za obisk, mladi mož. Če boste kdaj spet hudo gladni, le pridite spet in se pošteno najjete!«

Donosna spačenost

Imetja in dobrodelne ustanove na račun zija

Čudno je, kako nestvori in spački že od pravnih časov privlačujejo zijaisto množico. Tako se je zgodilo, da so nesrečni, ki jih je narava tako hudo udarila, že v starih časih izkoriščali svojo spačenost in se kazali množici za denar. Gledealec so imeli vedno toliko, da so si marsikateri izmed teh »naravnih čudežev« narali veliko imetje.

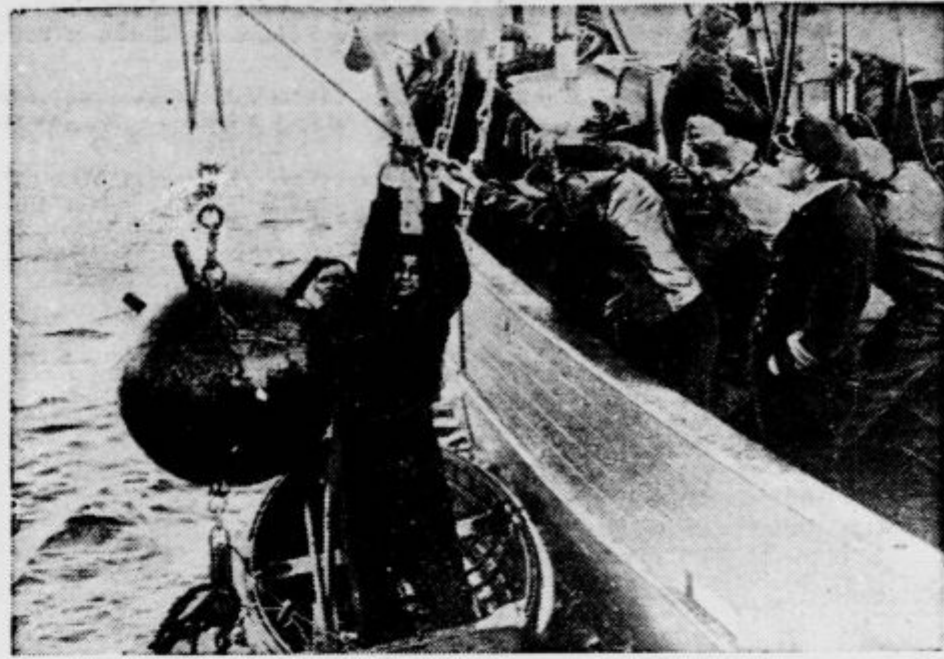
Zelo donosen je bil n. pr. ogromni nos, ki ga je neka Irka po imenu Steffensova vrela od narave. Postala je svetovna znamenitost kot »dama s prešičjim rilcem«, šlo ji je izborno in se je tudi poročila ter je v svojih starih letih živila kot bogata rentnica v Dublinu. Bila je celo ako bogata, da je za to mesto zgradila celo bolnišnico. V sprejemnici te bolnišnice ni visel samo nje portret, temveč tudi srebrno korito, ki ga je nosila okrog vrata in iz katerega je jedla, kadar je nastopala.

»Siamski dvojčki« vedno obogate. Prva namna siamska dvojčka, Chang in Eng, ki sta bila v resnici Siamca, sta potovala mnogo let po svetu in se potem z znat-

nim imetjem naselila v Zedinjenih državah. V Južni Karolini sta si kupila veliko posestvo, poročila sta se in živila udobno življenje. Ameriška državljanska vojna pa je njiju blagostanje uničila, na stara leta sta morala spet na pot, da bi se za denar razkazovala. Uspelo je jima v drugič, da sta si nabrala veliko imetje. Siamski dvojčki Jožefa in Roža Blazek sta ob svoji smrti v Ameriki zapustili nič manj nego 200.000 dolarjev poleg velikih posestev v svoji češki domovini.

Tudi velikani in pritlikavci spadajo med dobre zaslužkarje v tem področju. Tako je postal irski velikan Patrick Potter bogataš in je poklonil velike vsote za dobrodelne namene. Pritlikavec Jožef Boruslavski se je nehal že po kratkem času razkazovati, kajti njegovo imetje je postalo kmalu veliko. Pritlikavci v splošnem sicer niso redki in se morajo zato ponášati z res majhno rastjo ali pa s kakšno posebno spretnostjo, če naj ljudi privlačujejo. Toda v prejšnjih časih, ko so imeli do iliputancev še posebno spoštovanje, so skoraj vsi dobro zaslužili.

Smrt iz morskih globin

Posadka liskalca min dviga ulovljeno smrtno kroglo na krov, da ne bo mogla več groziti domači plovbi. Najmanjša nerodnost pri tem živce napenjajočem poslu mora postati usodna vsej posadki in ladji

Zašiti živci

Okvare, ki jih povzroča vojna

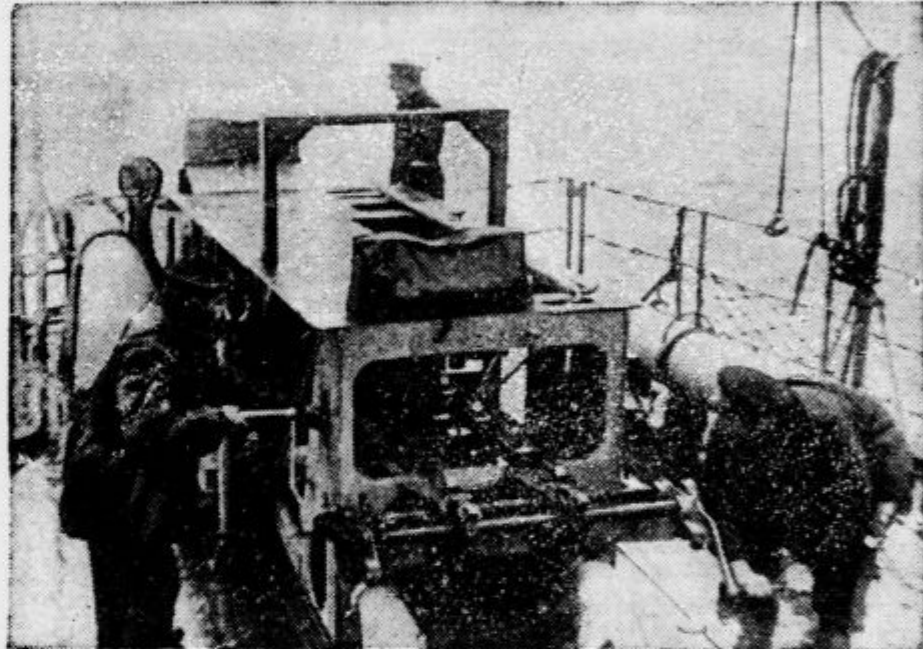
Med boleznimi, ki jih zdravnik vidi skoraj izključno v vojnem času, spadajo v takšni dobi številne poškodbe živcev, ki jih povzročajo izstrelki, drobelci in bodljaji. Posledica teh poškodb je večinoma otrplost žveca in mišice, ki jo živce oskrbuje, tako da postane lahko tudi na videz nedolžna ranica zelo usodna.

V večini primerov je živce tako zavrt z mišičjem in toliko, da se izstrelku izogne in ni popolnoma presekane. Otrplost, ki se

pojavi kmalu po poškodbi, pogostoma, čeprav tudi po mesecih, nazaduje in ranjenec lahko spet uporablja prizadeti ud.

V redkih primerih, da se živce popolnoma pretrga in nastane tedaj prava otrplost, pa je mogoče živce danes spet zašiti, kar sliči popravilu kakšnega električnega voda. Živčni kirurgi zmorejo v tem pogledu stvari, ki so podobne čudežem. Lahko si mislimo, da takšni švi niso baš lahki, saj je že dovolj težko najti živce sam.

Francoski metalec bomb proti podmornicam

Slika nam predločuje v akciji pripravo, s katero spuščajo podvodne bombe na mestih, kjer sumijo, da se v globini skriva kakšna sovražna podmornica. Bombe se razpočijo v določenih globinah in zadostuje, da se zgodi to nedaleč od skrite podmornice, da jo uničijo. Madeži olja, ki priplavajo potem na površje, so najboljši znak, da je podmornica uničena

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

ANEKDOTA

Med svetovno vojno je na Angleškem med visokimi vojniki in politiki vladala neka medsebojna napetost. L. 1915. sta sedela tedanji vrhovni poveljnik britske armade French in ministrski predsednik Asquith v neki družbi drug poleg drugega. Asquith je med pogovorom dejal malo nepremišljeno: »Ali ni čudno, da ni ta velika vojna ustvarila nobenega velikega vojskovodje?« French ga je pogledal postrani in odgovoril: »Res je — a tudi nobenega velikega državnika!«

VSAK DAN ENA

»Vaš vozni listek, prosim!«

(Judge)

nosti, ki naju spravlja na beraško palico...

Ob prvi besedi čudnega pomenka, ki se je bil oglašil sredi tihe samote, je grof de Loraydan vztrepetal kakor zločinec, ki ga zalotijo na dejanju Zaslutil je, da sta moža, ki se tako razgovarjata, po njegovem obrazu uganila sovražstvo, ki ga navdaja do Klotarja Ponthuskega.

Delaje se ravnodušnega, je nalahno okrenil glavo in zagledal deset korakov od sebe, v jarku, ki ga je preraščalo robidovje, dva krepčuha. Sedela sta drug drugemu nasproti in se krepčala iz usnjene čutare. Ne enemu ne drugemu ni bilo videti, da bi opazala Loraydana Resno sta se pričela, ali bi kazalo zahtevati za umor »zalega jezdeca« več ali manj kakor tisoč liber. Nazadnje sta se pogodila za dvanajst sto liber — in obmolnila.

»Povejta, prijatelja,« je rekel Loraydan, »kako pravijo temu gradu z dvema stolpoma, ki ga vidim tamle?«

Tisti, ki mu je bilo ime Žan Poterne, je z vsemi znamenji presenečenja, kakor da vidi grofa prvič v svojem življenju, jadrno vstal in z mnogimi prikloni stopil proti njemu.

»Vaša svetlost,« je rekel, »to je Ponthus, graščina Filipa Ponthuskega...«

»Graščina Ponthus,« se je zdrznil Loraydan. »Torej je zapustil Pariz, da se vrne na svoje?... Kakšne namene ima?... Njegov oče je mrtev, saj sem ga videl prebodega od Maugencyja... Mar se boče naseliti v rodnom gradu?... Oh, da bi bilo tako!... A ne, gotovo se kmalu vrne v Pariz... Treba je. Kdo je ta Filip Ponthuski?« je vprašal z brezbrzišnim glasom.

nerja de Ulloa. Loraydan ni bil premišljeno zapustil Pariza ob istem času in skozi ista vrata kakor Klotar: slučaj je bil tako nanesel. A kaj je bilo vzrok, da se vzhic kraljevi zapovedi ni ustavil, ko je dospel v Poitiers?

Zakaj je ubral isto pot kakor Klotar? Niti sam ne bi bil vedel povedati. Namena pri tem ni imel. Sovražstvo ga je gnalo — to je bilo vse. Dne 30. novembra zjutraj je Klotar od daleč zagledal Ponthus, zavil z velike ceste in krenil proti gradu. Loraydan se je skril v grmovje ob zroju nekega griča in z mrkim očesom spremljal Klotarja, ko je zložno jahal po bližnjici.

»Kam je namenjen?« je ugibal sam pri sebi. »Ali je za zmerom zapustil Pariz?... Če je tako, si je rešil življenje...«

Nato se je vprašal, ali ne bi bilo najbolje, da tudi on ubere bližnjico in sledi sovražnika do konca. A čemu? Da ga še enkrat izlove na dvoboj? Na tu je bilo škoda misliti. Izgubil se je v eno tistih sanjarij, ko lažovi načrti brez konca in kraja podirajo drug drugega...

Tedaj je začel nedaleč od sebe človeške glasove. »Počakati tega zalega jezdeca na kakem ovinku, in ga poslati k vragu, da niti vzkrinkni ne bi utegnil, bi bilo pač vredno tisoč liber, kaj, Bel-Argent? Reci ne pravici: ali bi bilo tisoč liber preveč?«

»Na rol zvestoni bi bilo. Jaz bi zahteval dva tisoč liber zato, ker sva dva.«

»Ne, ne, Bel-Argent to bi bilo preveč. Tisoč jih je dovolj. Kar te poznam, ti zamerim tvojo požrešnost.«

»Jaz, Žan Poterne, pa zamerim tvoji velikoduš-

Dr. Maček o sklepih JRZ

Odgovor in pojasnila predsednika vlade Cvetkovića
Nadaljevanje razprave o volilnem in društvenem zakonu

Beograd, 25. jan. AA. V zvezi s sklepom glavnega odbora JRZ da JRZ misli, da je pred volitvami nujno potrebno dokončati preureditev vseh delov države in državne skupnosti, so novinarji obiskali predpovednika vlade dr. Mačka in ga prosili naj poda izjavo o tej stvari. Novinarji so vprašali, ali obstoji glede tega kakšno nesoglasje v politiki vlade. Na to vprašanje je dr. Maček odgovoril:

»Nisem sklepal sporazuma z JRZ, ampak z drugimi činitelji in z Drago Cvetkovićem kot predsednikom vlade. Zato naziranje JRZ v tem pogledu ni odločilno. Tudi v bodoče bom zastavljal vse sile, da ministrski svet še te dni sprejme volilni zakon. Kdaj bo zakon dobil sankcije in kdaj bodo razpisane volitve, pa ni odvisno samo od mene.«

Beograd, 25. jan. AA. Drago Cvetković je na vprašanje novinarjev, ali ima kaj pomembnega na izjavo dr. Mačka o sklepih glavnega odbora JRZ, dejal tole:

»Znana mi je izjava dr. Mačka, ki mi jo je osebno sporočil. Izjava je popolnoma umestna, kajti sporazum predstavlja ureditev važnega državnega problema in ni bil nikoli predmet strankarskih razgovorov ali pogajanj. Stremel bom kakor doslej, da se izvede v celoti in v duhu, v katerem je sklenjen. JRZ kot takšna sploh ni sodelovala pri pogajanjih in razgovorih, ampak sem si jaz kot predsednik odgovorne vlade že takoj v začetku zastavil nalogo, da se lotim ureditve tega važnega problema, a

JRZ je sporazum v celoti odobrila. Kar se tiče drugega dela izjave dr. Mačka glede sprejetja voljnega zakona, vlada v vladi enodušnost o potrebi sprejetja tega zakona in bo prav v kratkem sprejet.«

Beograd, 25. jan. p. V predsedstvu vlade je bila danes seja političnega komiteja ministrov. Udeležili so se je ministri predsednik Dragiša Cvetković, podpredsednik vlade dr. Vlado Maček ter ministri dr. Laza Marković, dr. Srdjan Budisavljević, dr. Džafer Kulenović, dr. Krek, dr. Čubrilović, dr. Šutej in dr. Konstantinović.

Po seji so posamezni člani vlade dali novinarjem nekaj izjav. Med drugim so naglasili, da so na seji obravnavali načrte uredb o društvi in zborih kakor tudi o volitvah narodnih poslancev. Dr. Laza Marković je izjavil, da je želja vseh da bi bil novi volilni zakon čim boljši. Zaradi tega je bil objavljen tudi njegov načrt, da bi lahko javno mnenje zavzelo svoje stališče do njega. Sedaj, je dejal minister, proučuje mo ta mnenja in vsakogar bomo tudi opoštevali ono, kar je dobrega v njih. Razen tega smo razpravljali tudi o novem zakonu o društvi in zborovanju.

Dopolodne je bil še posebej sestanek dr. Mačka s predsednikom Cvetkovićem, ki je potem konferiral z ministrom Konstantinovićem, dočim je dr. Maček imel posvetovanje z dr. Budisavljevićem. Popoldne je dr. Maček odpotoval v Zagreb.

Beleške

Priprave za volitve v hrvatski sabor

Kakor poročajo zagrebški listi, je bila na zagrebški občini konferenca pod predsedništvom komisarja Starčevića o pripravah za volitve v hrvatski sabor. Za pripravljajna dela je odprtjen poseben kredit v znesku 60.000 din. Zagrebška občina bo pričela takoj s sestavo volilnega imenika zagrebških volilcev za hrvatski sabor po predpisih saborskega voljnega zakona, ki se glede volilne pravice v marsičem razlikuje od določil skupščinskega voljnega zakona. Glavni razliki sta v tem, da je za volilno pravico v sabor potreba pripadnost h kakšni občini banovine Hrvatske in starost 24 let, dočim smo voliti v skupščino vsak jugoslovanski državljani ne glede na to, kam je pristojen in zadostuje že starost 21 let.

Premalo pažnje delavstvu

»Nova pravda«, glasilo narodnega delavstva, posveča uvodnik vlogi slovenskega delavstva v narodnem obdobju. Po mnenju uvodnika se posveča našemu delavstvu vse premalo pažnje, dasi tuji dobro tretjino vsega prebivalstva Slovenije. Med drugim beremo v članku:

»Čelo izrazite delavske ustanove, ki svoje dohodke dobivajo samo iz delavskih žepov in imajo zato značaj stanovskih ustanov, morajo biti vključene v politične interese večinskih stanov, da se tudi tod oslabi politična pomembnost delavstva. Tudi s tem je oslabiljena avtoriteta delavstva ter zmanjšana samoupravna pravica tako pomembnega stanu, kakor je delavski stan. Zakaj je lahko v drugih nedelavskih korporacijah in ustanovah bistveno drugače in zakaj je varovana vrednost dotičnih stanov? Zakaj mora biti samo vrednost in pomembnost delavstva zastopljena, kakor da bi hoteli podčrtati, da je ta stan manj važen in manj pomemben? Ali mislite, da delavec nima oči za gledanje in pameti za razmišljanje? On vse vidi, vse presodi in za vse najde svoje mnenje. Za malo se mu zdi, da mora izpolnjevati vse državljanske dolžnosti, da je pa tam, kjer naj bi uveljavljal svoje pravice, vedno pozabljen in prezrt.«

»Nova pravda« izhaja od novega leta v razširjeni obliki s slikami ter zelo zanimivo vsebino, tako da je danes naš največji in najlepši delavski list.

Institut za srbski preporod

V Beogradu je bil te dni ustanovljen »Institut za srbski nacionalni preporod«. Ustanovitelji instituta so objavili proglaš, v katerem pravijo med drugim:

»Srbska mladina nima več zanimanja za stvari, ki bi morale biti prav za prav temelj njene delavnosti in javnem življenju, to je dela za napredek in okrepitev srbstva. Srbska mladina je danes ravnodušna napram vsemu. Zato smo ustanovili »Institut za srbski nacionalni preporod«, ki bo s sistematično propagando vzbujal med mladino zopet zanimanje za srbsko misel in srbsko zgodovino. Institut bo voden v duhu svetosavskega srbstva.«

Kdo stoji za tem »Institutom«, iz proglasa ni razvidno. Vsekakor ljudje, ki so izgubili v teh težkih časih svoj kompas.

Državnik iz »Domoljuba«

»Domoljub« ponovno zatrjuje v svojem uvodniku, da se je hrvatsko vprašanje rešilo »prav po veliki zaslugi našega voditelja dr. Korošca Veseliha« smo se tega tem, bolj, ker je bilo od tedaj naprej jasno, da dobimo tudi mi Slovenci nekaj podobnega, kakor so dobili Hrvati.«

Po informacijah »Domoljuba« zahtevajo razpis volitev že pred popolno preureditvijo države in ustanovitvijo slovenske in srbske banovine predvsem dr. Maček s svojimi Hrvati in pa najhujši centralisti, ki se upirajo preureditvi države in bi radi vsaj še nekaj časa živeli v centralistično urejeni državi. »Toda mi Slovenci zahtevamo, da gremo na volitve kakor Hrvati, da po trdimu samostojno slovenske banovine, ne pa da bi šli šele za njo v boj vsaj navidez.«

Podeželski organ je tudi hud na komuniste, ki hodijo po deželi in širijo »ostudno laž, da so naši voditelji samo doma v Sloveniji za samoupravo ureditev Jugoslavije dočim so v Beogradu za centralizem. Poleg tega hočejo biti naši komunistični bratci tudi veliki demokrati in kot taki se seveda potegujejo za takojšnje volitve, še preden bi se država uredila po zgledu hrvatske banovine. Ni težko uganiti, zakaj hočejo imeti volitve. Komunisti nadalje lažejo, da so tisti ljudje, ki se bojijo volitev, skriti predvsem v vrstah JRZ,

ki se boji poraza in ljudske obsodbe. Nikar pa naj ne mislijo komunisti, da bo šlo slovensko ljudstvo s tistimi, ki po nalogu Moskve lažejo in begajo ljudstvo, da bi pripravili pot komunizmu.«

Dr. Maček, Hrvati, centralisti, komunisti — to je torej najmočnejša koalicija po mnenju »Domoljuba«. Gospoda je res nepoboljšljiva.

Radio ni slab posel

Poročali smo svoj čas, da je poštni minister na podlagi pooblastila v finančnem zakonu izdal uredbi, ki odvzema družbama Radio dd. Beograd in Radio dd. Zagreb nadaljnjo koncesijo. Uprava mesta Beograda, ki je za prestolnisko področje to, kar so za druge pokrajine banke uprave, je po določbah te uredbe uvedla postopek za razlastitev beogradske oddajne postaje. Te dni je bil prvi narok, pri katerem je zastopnik beogradske radijske družbe zahteval za odškodnino znesek 19 milijonov dinarjev. Od tega odpade 6 milijonov na investicije, ostalih 13 milijonov pa predstavlja dobiček, ki bi ga družba imela v prihodnjih štirih letih do izteka koncesije, to je do 24. marca 1944. Družba torej priznava, da računa v teh štirih letih na več kot tri milijone čistega dobička vsako leto.

Razume se, da so zastopniki poštne ministrstva te zahteve odklonili. Vsekakor pa so tudi oni ponudili za odškodnino 7 milijonov dinarjev. Razlastitveno postopanje bodo nadaljevali.

Generalni pardons med radikali

V Novem Sadu so se zbrali delegati radikalov iz Vojvodine. Na sestanku so soglasno sprejeli dolgo spomenico, naslovljeno na šefa Narodno radikalne stranke g. Aco Stanojevića. V spomenici pravijo vojvodinski radikali, da jih boli spor, ki je nastal med glavnim odborom stranke in ministrom dr. Lazo Markovićem. Oni se v tem sporu niso odločili niti za to, niti za ono skupino. Zato pa mislijo, da so kakor nalahke pozvani za to, da apelirajo na vse radikale, naj opuste medsebojne borbe in spore ter se zopet združijo pod vodstvom Ace Stanojevića. Vojvodinski pristavi Narodno radikalne stranke prosijo Aco Stanojevića in glavni odbor naj objavita nekako generalno amnestijo za vse radikale, ki se bodo do gotovega roka povrnil v stranko. Po mnenju vojvodinskih radikalov je danes mednarodni položaj tak, da nujno zahteva združitve vseh radikalov v naši državi, pa najši so sedaj organizirani v katerikoli stranki.

Osnove nemško-ruskega sodelovanja v Baltiku

»Danziger Vorposten«, organ narodnega socializma v Gdanasku, takole označuje štiri osnove nemško-sovjetskega sodelovanja v Baltiku: 1. Rusiji moramo priznati pravico do ledu prostih luk v njenem vplivnem območju. 2. Nemčija se zaradi tega ne odpoveduje svoji hegemoniji v Baltiku. 3. ogromne rezerve sovjetske Rusije služijo Nemčiji za njeno naravno kritje. 4. Nemčije ne veže nobena obveznost na pomoč Finski, ki je, kakor znano, odbila nemško ponudbo o sklenitvi nenapadnega pakta. Nemčija pa nima v tem pogledu tudi nobene moralne obveznosti, ker se je Finska medtem približala nemški vojni nasprotnici Angliji. Sovjetska vojska bo po mnenju lista kmalu zlomila finski odpor.

Sovjetska propaganda v Podkarpatski Ukrajini

Inozemski poročevalci v Budimpešti javljajo svojim listom, da se med ukrajinskimi prebivalstvom v Podkarpatsku opaža čedalje močnejša sovjetska propaganda. Kljub izredni čuječnosti in pazljivosti madžarskih obmejnih organov prihajajo v podkarpatsko ozemlje neprestano sovjetski agitatorji. Med njimi je tudi mnogo takih, ki so veljali prej za ukrajinske agitatorje, a so sedaj v sovjetski službi. To sovjetsko agitacijo, ki se omejuje na terenu predvsem na razširjanje raznih propagandnih letakov, krepko podpirajo radijske postaje v Galiciji in na vzhodnem Poljskem.

Usoda poljskih židov

Bern, 25. jan. br. Nekateri švicarski listi so danes objavili vesti o množestvenih justifikacijah židov na Poljskem. Po teh vestih je bilo v raznih krajih ustreljenih več sto židov. Ponekod so bili židje kaznovani tudi zaradi tega, ker niso izkazali predpisane spoštovanja narodnosocialističnim znakom in joštvu. Mnogo židov je izvršilo samomor.

Plazovi so pričeli grmeti v dolino

Ljubljana, 25. januarja. Toplejše vreme je začelo zniževati kope snega po Ljubljani in obenem ga delavci in vztriki pridno odpravljajo: v Ljubljani-co. Tu in tam so tudi danes še naletavale snežinke, ali zaenkrat so se menda nebeske zaloge precej izčrpale. Promet se počasi vrača v boljši red, vlaki danes niso imeli posebnih zamud. Iz raznih krajev pa prihajajo poročila o nevarnosti plazov, ki se vale po strmih pobočjih.

Oče Božnar pripoveduje, kako se je rešil iz plazov

Skofja Loka, 24. januarja. Vsa Poljanska dolina govori o žalostri, ki se je odigrala v tih zimski naravi v torek dopoldne. Sočustvovanje je tem globlje, ker usoda letos Božnarjem ne prizanaša. Najprej so oboleli otroci za hripo in je Urban prvi okrel. Zda leži težko bolna mati Marija in k temu je prišla še tretja nesreča: smrt pridnega sina.

Sv. Andrej, kamor spada tudi hiša Božnarjevih, ima 616 m nadmorske višine in leži na grebenu med Hrastnico in Bodovaljsko grapo. Domači lahko uporabljajo dve poti, ako hočejo v Skofjo Loko. Božnar Janec in 12-letni sin Urban sta po vsej verjetnosti hotela v Skofjo Loko po Hrastnici. Predvsem sta se napravila na pot z namenom, da pokličeta k materi zdravnika, ki sta mu hotela napraviti v snežnem metežu gaz. Po pripovedovanju očeta je prišlo do strašne nesreče z bliskovito naglico. Sin Urban je tedaj, ko je ugledal plaz, ki se je podil proti njemu, zakričal očetu, da bi ga opozoril na nevarnost. Pa je bilo prepozno. Ogromna kopa snega je potegnila Božnarja in sina v globel. Oče je imel vsekakor srečo. Začutil je sprva, kako se mu oklepa sneg okrog nog, potem je začutil močan pritisk v prsni koš, nato ga je sneg zagrnil, a mož je bil toliko priseben, da se je pri dnu enavzval oprjel dveh kostonjih debel, ki sta mu rešili življenje. Takoj potem, ko se je plaz ustavil, se je pričel stari Božnar izmotavati iz silnega oklepa. Prijemal je vejo za vejo navzgor in tako mu je po dolgotrajnih prizadevanjih uspelo, da se je zvelkel na površje.

Reševalci so pričeli z delom od one strani, kjer se je izmotal Božnar, in pa od spodnje strani. Stalo je ljudi izredno napora, da so prišli do mrtvega otroka. Najprej so dobili vrh, potem sani, slednjič šele otroka samega. Ležal je od očeta kakih sedem metrov stran popolnoma sklenjen in z glavo spodaj. Truplo je bilo kljub temu, da je morala nastopiti smrt že davno prej, toplo. Nad ubogim otrokom je bilo pet metrov snega in pod njim še dva... Reševalci se zavedajo, da je bilo delo, ki so ga opravili, tvegano, nevarno za njih same. Plazovi s suhim snegom se namreč kar naprej vsipljejo od vseh strani. Nekateri skofjeloški gospodarji so hoteli poslati svoje ljudi v les, a so se delavci vrnili, ker jim je dostop v gorske predele nemogoče zaradi plazov. Pogreb nesrečnega Urbana je napovedan za četrtek ob devetih. Ali se bo mogel vršiti, je drugo vprašanje. V dolini namreč dvonjdo, da bi pri sedanjih vremenskih prilikah mogli z mrličem sploh v dolino. Pa tudi v dolini so težave. Redki avtomobili, ki si upajo na pot, zmajujejo silne zapreke. Davi so na Spedijem trgu spravljali velik tovorni avto s plugom iz snežnih kopic. Cela grmada ljudi je morala prisikati na pomoč, da so spravili plug naprej. Avtobusni promet z dolinama je zaenkrat ukinjen. Pošta se prevaža s sanmi. Zjutraj se odpelje v dolino popoldne pa nazaj. Ljudje se podajajo na pot le v skrajni sili. Pač pa je avtobusna zveza med Skofjo Loko in kolodvorom spet v redu.

Plazovi v Lipniški dolini

Kamna gorica, 25. januarja. Mnogo bolj kakor vasi na ravnem polju so od zime prizadete gorenske naselbine v ozkih dolinah. Po dolinah in soteskah je zveza med naselbinami zelo otežkočena. Takih neprilik ne pomnijo stari ljudje.

V Kamni gorici je v sredo zjutraj nastal vrišč. S streh hiš, stoječih ob strugi Lipnice, ki goni vodna kolesa in dviga mehove so se pričeli vsipati plazovi. Mahoma je bila struga na debelo zasuta in potokček zajezjen. Voda, ki se je kljub temu, da je precej mirna, hitro nabirala, je jela izstopati iz struge. Ko so kovači predli snežni jez, je voda dalje odnašala kupe snega in ledu. Ker so že več dni zamrzla vodna kolesa in zdaj kovaške mehove nadomešča vaternica na električni pogon se je voda spet zajezila pri kofesih. Ko niso mogli pravočasno snežnega jeza poriti, je voda udarila v kovačnice. Naenkrat je bilo v kovačnici vse v vodi. Le s težkim naprom so predrl jezo, vodo pa izpeljali nekaj v strugo.

Velike neprilike so bile posebno popoldne na cesti. Zunaj vasi, v smeri proti Podnartu, so se jeli trgati v strmih pobočjih plazovi. Velik plaz je zasul cesto okoli polneva blizu tam, kjer je leta 1894. vrzel plaz kmata z vpreženim volom vred v Lipnico. Ob dveh popoldne bi se bilo prav tako kmalu zgodilo z voznikom, ki je peljal mljavo proti Kamni gorici. Neposredno pred voznikom se je bil utrgal plaz in pridrvel na cesto, ki jo je popolnoma zasul. Plaz je zajezil tudi strugo potoka, ki teče nekaj metrov pod cesto.

Zveza z železnico je zelo otežkočena. Z vozom sploh ni mogoče priti do postaje. Zaradi l m debelega snega, ki je zelo poslabšal prej dobro uprtaje steze, pa je tudi pešcem zelo otežkočen dohod k vlakom. V sredo je ostala pošta v vasi. Zda se bodo snežne neugodnosti vsaj toliko unesle, da bomo dobili vsaj pošto zvezo s svetom. Ljudje že težko pričakujejo snežni plug, ki bo zopet uredil cesto. Veliko oviro bodo delali snežnemu plugu gotovo trdi plazovi. Bati se je še novih plazov. Na več mestih se že pozna na snegu, da bodo pridrveli novi plazovi v ozko dolino.

Spet zamude v Mariboru

Maribor, 25. januarja. Tudi danes je zdaj pa zdaj rahlo snežilo. Višina snega v ravnini je 44 cm. Nekaj snega se je zaradi višje temperature raztopilo. Količina padavin od raztopljenega snega je 2,5 mm. Včerajšnja minimalna temperatura je bila -0,8, današnja jutrnja minimalna pa -4,5. Za mariborski okoliš napoveduje tezenska postaja oblačno, več-

trovno in nestanovitno vreme, ponekod bo še sněžilo.

V mestu samem in v okolici se promet normalizira. Pač pa prihajajo vlaki z naraščajočimi zamudami. Tako je imel včerajšnji popoldan, prvi vlak 211 minut zamude, današnji jutrnji pa celo 328 minut. Zaradi tega so naročniki »Jutra« prejeli list kasneje nego običajno. Kar naj spričo narednih železniških zvez oprostijo. Tudi nemški vlaki imajo zamude, zlasti prvi vlaki, ki prihajajo z zamudami po 200 minut, dočim prihajajo nemški potniški vlaki z manjšimi zamudami 50 do 100 minut.

Zmrzli, odpadli nogi drži v svojih rokah

Pet dni je zmrzoval in stradal pod jaslami v hlevu

Maribor, 25. januarja. 36-letni Miroslav Marinič iz Košakov je doživel pretresljivo usodo. Svoječas je bil zaposlen v pivovarni Unionu, potem pa pri lomljenju leda. Pri tem je dobil zaradi strupenega mraza zadnjih dni take ozeblene, da se je zatekel pod jasl v hlev posestnika in gostilničarja v Zgornjem Radvanju. Pet dni je ždel tukaj ves premrzel. Ker je bil popolnoma tih, ga domači niti opazili niso, četudi so večkrat na dan prihajali v hlev krmit živino. Nazadnje je

Revščina v krajih ob Sotli

Zaradi hudih snežnih zametov v obsoletjski dolini je ustavljen avtobusni promet: Sv. Peter-Sv. Goré-Imeno-Podčetrtek-Smarje-Grobelno. Posebno v obsoletjskih krajih, kjer je lani uničila toča in povodenj ljudem vse prideleke, je revščina velika, ki raste prav naglo zaradi strašne zime. Ljudem, ki nimajo dovolj sredstev za kurivo, je vse, kar so imeli še malenkostnega živeža, pomrznilo. Prebivalstvo teh krajev je pomoči potrebno bolj kakor kdaj prej.

Ponoči so jo zadušili plini iz peči

Nesrečna žena se je obupno borila s smrtjo

Maribor, 24. januarja. Tragična smrtna nesreča se je primerila v Lormanju pri Sv. Lenartu v Slovenskih gorah. Posestnica Antonija Tavčičeva je zakurila v prostoru, kjer spi, staro kmečko peč. Proti večeru je v peči ogenj že pojmal. Zaradi tega je postavila Tavčičeva v peč drva, da bi se posušila. Drva so bila v bližini pojemačega ognja. Kmetica je zaprla peč in tudi vse odvode. Drva pa so začela tleti. Ker so bili vsi odvodi zaprti, so nastali v peči strupeni plini, ki so potem skozi luknjice peči uhajali v sobo, kjer je spala Tavčičeva. V spanju je Tavčičeva začutila, da jo duši. Bila je pol v zavesti, pol v nezvesti. Revica ni mogla niti pokli-

cati na pomoč, saj jo je tako dušilo, da si je v smrtnem strahu nagradil jezik na več mestih. Našli so jo nezvesto naslednje jutro v postelji. Zdravniška pomoč ji je podaljšala življenje le za nekaj dni. Zda je revica umrla.

V sosedni sobi je spala neka sorodnica. Tudi v njeno sobo so prodrl strupeni plini. K sreči pa se je pravočasno zbudila, odprla okno in prezračila sobo. Ni pa niti slutila kako je s Tavčičevo v sosedni sobi. Letos je že bilo nekaj primerov zadušitev. Ljudje si v hudi zimi morajo kuriti spalnice, pa ne vedo, kakšni nevarnosti se izpostavljajo, če ravnaajo tako, kakor kaže gornji primer, ki bodi vsem resno opozorilo.

Roparski umor v Malih Braslovčah

Razbojnik je umoril posestnico Nežo Puncerjevo, oamnil njeno sestro in ju oropal

Celje, 25. januarja. Davi se je raznesla po Savinjski dolini in Celju razburljiva vest, da je bil v Malih Braslovčah izvršen roparski umor. 76-letna Neža Puncerjeva in njena nekoliko mlajša sestra Marija, stari okrog 70 let, sta živeli na lepem posestvu, ki leži bolj na samotni. Bili sta zelo marljivi in znano je bilo, da sta premožni. Hiši pravijo po domače pri Mekusu. V sredo večer sta šli po navadi spat. Kmalu po polnoči pa se je Marija Puncerjeva zbudila zaradi ropota, ki ga je povzročil nekdo, ki je trl na hišna vrata. Prižgala je luč, v tem pa je stopil v sobo neznan mož, ki je imel podolgovat obraz in pristržene brke. Ta možki je takoj udaril Marijo Puncerjevo, da se je zgrudila nezvesta, nato pa je stopil k Neži, ji zamašil usta in jo pričel daviti. Ko starka ni več kazala znakov

življenja, je položil njo in njeno sestro skupaj na posteljo.

Nato je razbojnik prebrskal stanovanje in našel končno 8.000 din gotovine. Denar je pobral in izginil s svojim pajdašem v noč. Okrog dveh zjutraj se je Marija Puncerjeva prebudila iz nezvesti. Z grozo je ugotovila, da je njena sestra že mrtva. Pohitela je v sosedno hišo, kjer stanujeta njena nečakinja in njen mož Celinšek, katerima sta obe pred kratkim izročili posestvo, in jima povedala, kaj se je bilo zgodilo. Takoj so obvestili orožnike, ki so kmalu prispeli na kraj zločina in uvedli preiskavo. Ljudje so videli v zadnjem času v okolici dva sumljiva možka. Opis enega moškega se ujema s popisom morilca, ki je identičen z zloglasnim razbojnikom Hacotom. Morilec je imel očividno pajdaša, ki je stal pred hišo na preži.

Liubavna žaloigra v Mariboru

Maribor, 25. januarja. Pretresljiva ljubezenska žaloigra je terjala življenje 17-letne mladenke. Krvavi dogodek, ki se je pripetil davi ob 4,45 v predmestju Hutterjeve tekstilne tvornice, je globoko pretresel vse, ki so bili priča, kako je pod strelom iz samokresa ugasnilo uporno mlado življenje.

Dve leti je bilo tiho ljubezensko razmerje med 17-letno Marijo Frankovo iz Cirkevcev na Dravskem polju

Pozneje se je Frankova preselila v Maribor, ko je dobila službo v predmestju Hutterjeve tvornice. Stanovala je pri Krambergerjevi v Loški ulici št. 2. Tomič jo je večkrat obiskoval in se z njo razgovarjal. V zadnjem času pa je pričela ključati mladi sri ljubosumnost. Tomič je zvrčal krivdo na Frankovo, Frankova pa je Tomiču očitala, da se ozira za drugimi. Tako sta se pričela odvajati.

Snoči je prispel Tomič v Maribor. Oglašil se je pri Frankovi. Nekaj časa sta se mirno razgovarjala. Nenadno pa je Frankova pobežala iz svoje sobe. Stekla je v kuhinjo k svoji gospodinjki, kateri je vsa prestrašena povedala, da jo hoče Tomič

ustreliti. Krambergerjeva jo je skrila v neko shrambo. Tomič je pričel stikati po omari in miznici. Raztrgal je vse slike, ki jih je našel. Nato je planil v kuhinjo in pričel iskati Frankovo, ki pa se je medtem zatekla k sosedu, kjer je prenočila. Ko je Tomič ni mogel dobiti, se je vlegel v njeno posteljo in prenočil.

Davi je Frankova šla na delo v predmestje Hutterjeve tvornice. Sredi dela se je pojavil ob 4,45 v predmestju Adam Tomič. Bil je zelo razburjen. Po nekaj besedah je segel po samokresu in ustrelil Frankovo v srce. Revica je bila pri priči mrtva. Obležala je negibna v mlaki krvi. Tomič je nato naperil samokres proti sebi, vendar pa se samokres ni sprožil. Dogodek je silno pretresel vse prisotne.

Tomič je pri zaslišanju priznal krivdo. Izpovedal je, da je bil v Frankovo tako zaljubljen, da ni mogel brez nje živeti. Silil jo je, naj bi se vrnila v Cirkevce, česar pa ni hotela. Zaradi tega se je odločil, da napravi konec neznoznemu stanju, ki ga je živčno uničevalo. Odločil se je, da ustrel najprej njo, potem pa sebe. Zal pa je samokres po prvem strelu odpovedal, tako da ni mogel do kraja izvršiti svojega načrta.

Pijanost podivja družinskega očeta

Nečloveško ravnanje z ženo in družino

Krško, 25. januarja 1940. Prebivalstvo Trške gore pri Krškem in okolice je še danes pod dojmom žalostnih družinskih razmer, ki so zadnji čas vladale v hiši posestnika Albina Zorka. Človek marsikaj stori v pijanosti, vendar takega ravnanja, kakršnega je Zorko pokazal s svojo družino, ne pomni okoliško prebivalstvo, ki se močno zgraža nad podivjancem.

V družini je bilo mirno sožitje med zalkoncema, dokler se ni Zorko vdal pijači. Od tega dne se je naselil v hišo večer prepir in čisto se je zgodilo, da je Zorko, ki se je zvečer vrnil pijan domov, surovo pretepel ženo. Žena je spočetka potrpežljiva v upanju, da bo mož kmalu spoznal napako ravnanja, toda bilo je vse zaman. Ko se je 15. t. m. mož spet popolnoma pijan vrnil domov, je začel preklinjati ženo in ji groziti, da jo bo ubil. Tako je ravnal z njo, da je v skrajni sili pobežnila z doma in se zatekla k sosedu, kjer je v hlevu prenočila. Ko je mož videl, da mu je žena ušla, jo je iskal po vsej vasi z gorjačo v roki in grozil, da jo ubije. Naslednjega dne pa je, kakor izpove njegova 15letna hčerka, zgra-

bil svojega 13letnega sina Vincenca za las, medtem ko je v desnici držal velik kuhinjski nož in grozil, da ga ubije. Zadnji trenutek so sinka rešili domači iz nevarnih očetovih rok.

Taki in podobni dogodki so prišli tudi oblastu na uho. Orožniki so zaslišali Zorka, ki je delno priznal svoje početje z izgovorom, da je žena lena in da jo zato pretepa. Za svoje dejanje ali bolje divjanje je bil kaznovan z 10 dnevi zaporu. Ko je že došel tako ravnal oče devetih otrok, starih od 2 do 16 let, se ljudstvo sprašuje, kaj šele bo, ko se vrne iz zaporu. Žena in hčerka sta morali od doma že pobežniti, ker sta v stalni nevarnosti. Vprašanje je, kaj bo z ostalimi otroki? Ali ni nikakega zakona, ki daje oblasti pravico odvzeti zverinske-mu očetu otroke? Nujno je potrebno, pride človek, ki ga pijača podivja, v miren zavod, preden se zgodi katastrofa.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

SPORT

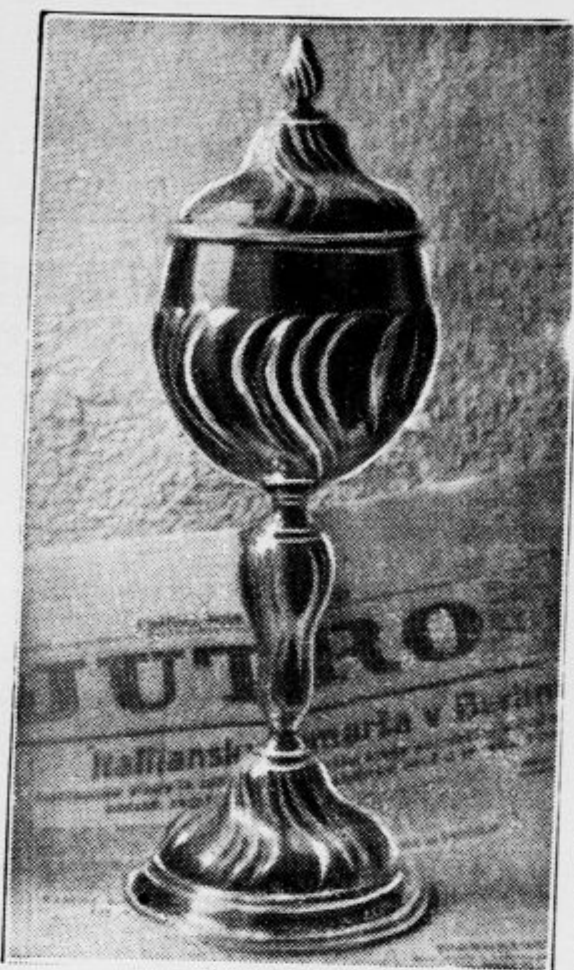
Tržič 1940

III. izlet gorenjskih smučarjev se začne drevi in traja do vključno nedelje 28. t. m.

III. izlet gorenjskih smučarjev se začne prav za prav že drevi, in sicer s slalomom ob 9.30 v hotelu Pošti. Po končanem zborovanju bo tamkaj zabavni večer.

Pravi sportni spored izleta pa se bo začel jutri ob 10. z vztrajnostnim tekom na 18 km in nadaljeval popoldne ob 14. s smukom za seniorje. Višek prireditve bo seveda v nedeljo, ko bodo prireditelji odpravili kar 5 sportnih tekmovalcev, in sicer ob 9.30 istočasno vztrajnostni tek na 5 in 3 km ter slalom za juniorje ob 9.30, dalje veslalom za dame ob 10. in popoldne ob 11. še slalom za seniorje, medtem ko bo vse popoldne od 14.30 dalje rezervirano za skakalne tekme. Dogodkov bo torej zelo mnogo in tudi udeležba bo brez dvoma, kakor je bila že na obeh dosedanjih izletih, rekordna. Ker so funkcionarji, ki imajo v rokah izvedbo vsega tega sporeda, sami stari preizkušeni smučarski delavci, je garancija dovolj, da bo kljub obilnemu sporedu vse teklo gladko.

Med številnimi lepimi darili, ki so jih Jeseničani priskrbeli za zmagovalce letošnjega Tržiča, je tudi pokal našega lista za enega najboljših tekmovalcev tega izleta. »Jutro«, ki iz dneva v dan budno spremlja razgibano življenje naših sportnikov v vseh sportih, je še prav posebno pozdravilo idejo Jeseničanov, da bi se enkrat na leto sestali med seboj — vsi tisoči smučarjev iz Gorenjske, ožje domovine naših najboljših tekmovalcev na belih poljanah. Zato je da-

»Jutro« pokal za Tržič

lo vidnega izraza priznanju za agilne prireditelje tudi s skromnim darilom, ki naj bo bodočemu lastniku v trajen spomin na letošnjo manifestacijo gorenjskih smučarjev v Tržiču. V borbi zanj želimo že danes vsem obilo uspeha!

Pred drsalnimi tekmami v Celju

Na startu bodo vsi najboljši drsalci iz Ilirije

Drzalna sekcija SK Celja pripravlja za prihodnje dni večjo drsalno produkcijo, pri kateri bodo nastopili najboljši drsalci države. Pogajanja teko z najmočnejšim predstavnikom drsalnega sporta pri nas, z ljubljansko Ilirijo, ki je pripravljena poslati na ta propagandni nastop močno ekipo z državno prvakinjo Silvo Palmotovo in se-

norskimi prvaki Thumo na čelu. Poleg teh bi nastopili tudi domači drsalci z novimi prvaki Sernečev in Presingerjem ter po možnosti tudi zagrebški zastopnik. Po tem kakor bi bila ta prireditev nekakša repriza državnega prvenstva. Že nekaj let nismo imeli prilike gledati v Celju večje drsalne prireditve, zato bo ta nastop gotovo vzbudil med Celjani splošno zanimanje. Ako ne bo kakih nepredvidenih ovir, bo drsalna produkcija že v soboto zvečer v nedeljo dopoldne na drsalnišču SK Celja v mestnem parku, kar bo pravočasno javljeno.

SK Celje, stremč za tem, da nudi celjskim sportnikom čim več sportnega užitka in seznani Celjane s najvažnejšimi sportnimi panogami, pripravlja za mesec februar propagandno tekmo v hokeju na ledu. To bi bila prva tekma v hokeju v Celju in bo gotovo vzbudila posebno med mladino splošno zanimanje.

Velik smučarski praznik v Zagorju
Jutri in v nedeljo tekme v teku in skokih za prvenstvo LZSP

Zagorje, 25. januarja

Zagorje s prelesto zimsko naravo, debelim snegom in izvrstno smuko se je to pot posebno skrbno pripravilo, da bo že vdrugič izvedlo podzvezna tekmovalstva s tisto temeljitostjo in vztrajnostjo, ki pritiče takemu pomembnemu dogodku. Izvedba je v izkušenih rokah zagorske podružnice SPD. Vrhovno vodstvo ima predsednik g. Mrnuh Lavoslav, tehnični del sloni na trdnih ramah g. Koprive Janeza, obema pa je na razpolago odlični kader pomočnikov, samih aktivnih sportnikov na belih poljanah. V četrtek je prispel v Zagorje zastopnik podzvezne inž. Koudelka, ki je imel z vrhovnim vodstvom podrobne razgovore o čim uspešnejši izvedbi prvenstva.

Ponavljamo spored: v soboto 27. t. m. ob

15. uri bo start seniorjev na 15 km, takoj za njimi pojdejo juniorji na 8 km po deloma isti progi. Večini tekmovalcev bo ta prav spretno izpeljana proga svojevrstno doživljajo, saj teče na skrajnih obrobah velikega rudarskega revirja, zdaj smejo navzdol skozi visoke gozde, zdaj spet v vijugah skozi romantični beli molk, mimo kmetij v samotni, prečka nešteto sledov divjadi, se ozira v vse doline, kjer samevajo vasice in se slednjič obrača nazaj v srce revirja.

Start je pred Sokolskim domom. Odtod se vije proga mimo izločnice na strelišče nad Toplicami ter po vijugastih poteh dalje v drugi del revirja Kisovec, kjer obide podnožje Borovnika vse skozi do mostu, ki pripelje iz Mlna na glavno cesto proti toplikam Medija-Lake. Še tak kilometer po glavni cesti do stare goščine pri Bregarju, potem pa preskoči v nasprotni breg, odkoder se izgubi na F.ščavo. Valovit teren, kakor na okamenem morju okrog obhva Zač, potem ko se skrijejo razvaline starodavnega Gamberka nekje med nizkim grčevjem, se prevlači na pobočja proti samotnim Rovam. Toda ne dolgo, kmalu se sprostijo hudourniški koriti, ter po lepi stezi med visokimi smrekami obide kmetijo Borštarnja, odkoder se vidi nizka vas Kotrež in zadaj na nebo pripeta Sv. Planina, ter še bolj na levo gremen Čemšenške planine. V toku 180 stopinj obide kopasti Kukulnec, mimo industrijske naprave za zasipanje na Cilenci, dalje proti »gavgam«, kjer so Gamberžani obseali tlačane, šine kar po grembu in že je tu Gorica, za katero se skriva cilj še dva, tri sunke mimo pokopališča in že vira znamenje na katerem pozdravlja zmagovalca na 15 km zaželeni, trdo pribojeni cilj. Juniorji bodo na Lokah zapustili progo seniorjev in prekalni takoj na Zavine ter bodo prvi na cilju.

V nedeljo ob 10. bodo skoki za kombinacijo na sokolski skakalnici, zgrajeni leta 1934. po načrtih arh. Rozmarna, graditelj pa je stavbenik g. Pavlinič Letos je bila skakalnica pod vodstvom znanega smučarja, akademika g. Veka Korosca temeljito popravljena. Stroški skakalnice so poleg kuluka znašali okroglo 25.000 dinarjev. Doseženi so bili skoki do 30 m. Dostop je poseben ugoden, saj je skakalnica oddaljena od glavne ceste pičlih deset minut. Leži med strmimi bregovi na severni strani, zaščiten je pred solncem ter je s tem kar najzgodnejša.

V nedeljo popoldne bodo sole skoki, začetak ob 13. Tekmovalci imajo prenočišče in hrano v udobnih prostorih lepega Sokolskega doma. V soboto zvečer po večerji bo prijateljski sestanek tekmovalcev in gostov s krajanji, da se bodo tudi na ta način seznanili ne le s prirodnimi lepotami naših krajev, temveč tudi z njih prebivalci. Za zmagovalce so pripravljene lepi pokali in plakete. Brušeni pokal steklarne v Hrastrniku prejme prvak v sokolskih. Srebrni pokal zdravnik dr. Toma Zarnica je rezerviran za zmagovalca v kombinaciji. Mali pokal SPD-Zagorje bo pripadel prvaku na 15 km. Najboljši Zagorjan prejme darilo nudističnega ravatelja inž. Alojzija Kolke. Najuspešnejši junior prejme srebrno plaketo, dar g. Goloba Branka, a drugo plaketo, dar trgovca g. L. Mrnuha je za juniorja zmagovalca v teku.

Tudi to pot se odpravljajo k nam vesela in odločna truma smučarjev na mejdan po belih poljanah. Prišli bodo zastopniki ljubljanskih klubov, razume se, da tudi Zasavci ne bodo izostali, čeprav nimajo dosti upa na zmago proti rutiniranim mestnim tovašem. Toda gotovo je to da se bodo prav tako zagrizeno kot oni borili za najvišje cilje. Sodimo, da bo na startu in na skakalnici okrog 80 mladih, odličnih in zagriženih tekmovalcev, zaradi česar se obeta tudi občinstvu višek sportnega užitka. Z željo, da bi bili doseženi čim lepši uspehi ključemo vsem iskreno dobrodošlico. Smuk!

VDS molči...

Nič novega glede udeležbe našega hokeja v Ga-Pa

Kakor bo našim čitateljem še v spominu iz včerajšnjih beležk, je bil upravnemu odboru VDS v Zagrebu predvčeršnjim stavjen ultimativen predlog, kako in v kakšni postavi naj bi šla naša hokejska reprezentanca na zimskosportni teden v Ga-Pa. Od tega iz Zagreba ni nobenega glasu več...

Podpredsednik VDS iz Ljubljane g. Bettetto je v teku včerajšnjega dneva prejel nekatere pomirljive informacije iz ministrstva za telesno vzgojo glede ureditve tega spora, medtem pa iz Zagreba o morebitnih drugačnih ukrepih ni nobenega obvestila. Zato se mora smatrati, da so zagrebški gospodje v vrhovnem drsalnem forumu odločeni vztrajati v svoji nepopustljivosti. Po vsem tem se lahko že s precejšnjo gotovostjo računa, da vsaj ilirijanski igralci letos ne bodo videli Garmischa. Pri vseh teh pogajanjih in napreznjih, da bi odšlo na to turnejo čim več ljudi iz Zagreba, je še posebej značilno dejstvo, da se nihče od vseh odličnih faktorjev ne menja za našo udeležbo v umetnem drsanju. Naša državna prvakinja Silva Palmotova je bila izredno povabljen na sodelovanje pri tej veliki zimskosportni prireditvi, toda v Zagrebu se sprilo ogromnih skrbri, ki jih imajo s sestavo ene famozne hokejske ekipe, ne utegne seveda nihče muditi z vprašanjem, kako naj bi poslali na gosto-

vanje v Garmisch vsaj to našo umetnico na ledu. Morda zato, ker v Zagrebu zanjo nimajo nobenega nadomestila...

V nedeljo pa na izlet...

V Sv. Lovrencu na Pohorju bodo klubske tekme domačega TPD

v Sv. Lovrencu na Pohorju, ki vas bo pozdravil v naročju zasneženih pohorskih gozdov s svojimi divnimi smučskimi tereni. Tamkajšnje Tujskoprometno društvo priredi to nedeljo, dne 28. t. m. ob 14. svojo običajno klubsko smučarsko tekmo v teku na 15 km (za seniorje) in na 7 km (za juniorje). Start in cilj bosta v središču trga pri hotelu »Jelen«.

Ugodne zvezde zlasti za Mariborom! Od postaje Sv. Lovrenc na Pohorju do trga (5 km) obratuje reden avtobusni promet. Cena za osebo tja in nazaj je din 10 — Posetite smučarsko metropolo Ponorja!

SK Svoboda (Ljubljana). Drevi ob 19. zelo važna odborova seja. Predsednik.

STK Moste. Občni zbor bo v nedeljo dne 28. t. m. ob pol 10. v gostilni g. Bajca. Naprosajo se člani, da se obkonega zbora sigurno in točno udeležijo. Igralci, ki še niso vrnilni spodnje opreme, naj to store še danes. Opremo je oddati pri gospodarju, Zaloška 147.

Smučarska tekma v Novem mestu. Novomeško okrožje kmetskih fantov in deklet priredi v nedeljo 28. t. m. smučarsko tekmo s pričetkom ob 13. v Gotni vasi. Po tekmi pustna zabava pri g. Matku v Gotni vasi. Tekmovalci-smučarji naj se prijavijo pri Društvi kmetskih fantov in deklet v Gotni vasi, Muhaberju. Straži in Mirni peči. Za morebitne nezgode pri tekmi ne odgovarjajo prireditelji. Vse prijatelje smučarskega športa in domače zabave vladno vabimo! Smuk!

JASO. Tovariše, ki bi se želeli udeležiti tečaja za tek, prosimo, da se javijo do ponedeljka 29. t. m. ob 12. pri vratarju univerze. Obenem bo tam sestanek prijaviteljev, za vse nadaljnje informacije. Tečaj bo v Ljubljani. — V nedeljo celodnevni izlet v Zlebe. Odhod izpred kavarnarje Evrope ob 8. Tajnik I.

SK Mars. Pozivajo se vsi igralci, člani in odborniki, da se sigurno udeležijo sestanka, ki bo v ponedeljek 29. t. m. ob 20. v gostilni Predovci na Mesarski cesti. Važno zaradi klubske prireditve. Točno in vsi!

Vremenska poročila

25. januarja 1940.

Rateče-Planica, 870 m: —7, oblačno, mirno, 90 cm snega, pršilo, skakalnica uporabna.
Planica-Slatine (Dom Ilirija), 950 m: —6, barometer se dviga, oblačno, 120 cm snega, pršilo, drsalnišče neuporabno.
Kranjska gora, 810 m: —7, oblačno, 80 cm snega, pršilo, sankalšče in drsalnišče uporabna.
Podkoren, 800 m: —7, oblačno, 75 cm snega, pršilo.
Dolje-Mojstrana, 650 m: —5, oblačno, 75 cm snega, skakalnica uporabna.
Bled, 501 m: —9, oblačno, mirno, 100 cm snega, pršilo, jezero zasneženo.
Pokljuka, 1300 m: —7, oblačno, 140 cm snega, pršilo.
Radovljica, 470 m: —7, oblačno, 88 cm snega, pršilo.
Bohinj-Sv. Janez, 530 m: —8, oblačno, 120 cm snega, pršilo.
Bohinj-Zlatorog, 530 m: —8, oblačno, 135 cm snega, pršilo.
Bohinjska Bistrica, 512 m: —9, oblačno, 130 cm snega, pršilo.
Dom na Korni, 1520 m: —10, oblačno, 225 cm snega, pršilo.
Valavazorjev dom, 1180 m: —8, 120 cm snega, pršilo.
Jesenice 584 m: —5, barometer se dviga, oblačno, 80 cm snega, pršilo.
Sv. Križ nad Jesenicami 1000 m: —6, oblačno, 85 cm snega, pršilo.
Dom na Kravcu 1700 m: —8, oblačno, 140 cm snega, pršilo.
Koča na Veliki planini 1558 m: —7, oblačno, 120 cm snega, pršilo.
Skofja Loka 350 m: —6, barometer pada, oblačno, 85 cm snega, pršilo.
Polzevo 620 m: —6, oblačno, 65 cm snega, pršilo.
Sodražica 550 m: —6, oblačno, vetrovno, 86 cm snega, pršilo.
Bleke 900 m: —11, barometer pada, 95 cm snega, pršilo.
Sv. Lovrenc na Pohorju 483 m: —7, oblačno, 79 cm snega, pršilo.
Ribnica na Pohorju 715 m: —7, visoka megla, 67 cm snega, pršilo.
Senjorjev dom 1522 m: —12, oblačno, 90 cm snega, pršilo.
Peca 1651 m: —4, oblačno, mirno, 150 cm snega.

SOKOL

Sokolsko društvo Ljubljana—Mose objavlja: Redna telovadba posameznikov od delkov se vrši v telovadnici osnovne šole na Zaloški cesti po naslednjem redu: v ponedeljek od 19.30 do 20.30 ženski naraščaj in članice, v torek od 20. do 21. moški naraščaj in člani, v sredo od 18. do 19. ženska deca in od 19.30 do 20.30 ženski naraščaj in članice, in četrtek od 18. do 19. moška deca, v petek od 20. do 22. vaditeljska ura. — Načeta v Dolu pri Ljubljani priredi v nedeljo ob 15. v sokolski dvorani v Dolu igre »Ponos za ponos«. Članstvo bratsko naprošamo, da se vabljivo odzove v čim večjem številu. Pričave pri bratu Vašlju ali starosti in v petek od pol 20 do 21. v društveni sobi. Pri zadostnem številu prigašencev, cena tja in nazaj okrog 10 dn s posebnim avtobusom ob pol 14 izpred Sokolskega doma, sicer pa z redno progno ob 12. izpred Mestnega doma, cena tja in nazaj 18 dn. Letošnja predpustna zabava bo na pustno soboto zvečer v vseh prostorih restavracije pri Lasanu. Priidite! Ustanovili se je društveni gledališki odsek in študira igro »Trije vaški svetniki«, ki jo uprizaro konce marca ali aprila. Zdravo! Uprava.

Sokol v Mokronogu je dvakrat uprizaril »Maskarado« ob razprodanih dvoranah. Vsi igralci so se potrudili in bili zato tudi deležniki velikega odobravanja. — V ponedeljek 29. t. m. bo Sokol na rednem običnem zboru polagal račune o preteklem poslovnem letu in določil smernice dela za tekoče poslovno leto. Kakor večina braskih društev v dravski banovini se mora tudi mokronoški Sokol boriti z raznimi ovirami, ki uspešno sokolsko delo zavirajo, toda to naj društvene uprave ne moti. Le naprej, brez miru!

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3. — davka za vsak oglas in enkratno pri-
stojbino Din 3. — za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo-
službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12. — Dupli-
ti in zenitive se zaračunajo po Din 2. — za vsako besedo, Din 3. — davka
za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5. — za šifro ali dajanje
naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20. —
Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1. — za besedo, Din 3. — davka
za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5. — za šifro ali dajanje
naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17. —

Službo dobi

Absolventa
trgovske eksportne akade-
mije sprejememo. Ponudbe
na ogl. odd. Jutra pod
šifro »Absolvente«.
1691-1

Mesto oskrbnika

»Mariborske kočee
se odda 1. aprila 1940. Sa-
mo pisarna poslanca daje
podružnica Slovenskega pla-
ninskega društva v Mari-
boru, kamor je poslani sa-
mo pisarne ponudbe do
15. februarja.
1701-1

Službe išče

Briv-frizerski
pomočnik
z moškimi izpitom, pro-
vstren delavec, išče službo.
Nastopi lahko takoj ali po
dogovoru. Serafinovič Živo-
jin, frizer, Zagorje ob
Savi 37.
1698-2

Mlad slaščičarski

pomočnik
išče službo v Ljubljani ali
okolici. Ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod »Večje«.
1697-2

Manufakturnist

z znanjem nemščine, agi-
len, pošten, želi premeniti
mesto. Ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod šifro »Z-
urjen z večletno prakso«.
1704-2

Vajenci (ke)

Vajenca
za trgovino z mešanim bla-
gom na delu, sprejemem.
Vsa oskrba v hiši. Ponud-
be. Slavko Jerman, Ra-
domlje.
1692-44

G. Th. Rotman

SAMBO IN PETER
POTUJETA

Doktor je odšel, in Sambo se je s svojima prijateljskima razgledoval po okolici. Ko so nazadnje hoteli kreniti v svetilišče, da bi ušli opoldanskim pripek-
ki, jim je stopil na pot Arabec, ki je prihajal iz notranjščine hrama. »Kakš-
nega lepega velbloda imate!« je rekel.
»Kupim ga!«

Sadje

Ia suhe bosarske
debele slive
50 kg din 235 25 kg din
125 franko podvoz razpo-
šilja G. Drechsler. Tuzla
1684-1

Obrt

Lesna obrt,
industrija
Sprejemam avtomatično bru-
šenje žag. Izdelujem avto-
matske brusilne stroje za
brušenje gatrek in krožne
žage. Kakor tudi razna vre-
tena za krožne žage vsako-
vrstnih modelov (Zirkular
Spindel) se pripravijo. Fr.
Lončar, Celovška 45, Ljub-
ljana. 1689-30

Zivali

Pes foxterrier
bel s črnimi in rjavimi lisami
se je v rategi Oddad
proti nagradi pri Emerik
Mayer. Wolfova 1. III n.
1685-27

Pridelk

Fižol za kuho
dobite poceni pri
Sever & Komp.,
Gospodstva cesta 53.
1657-33

Stroji

VSakovrstne
stroje za obdelavo
lesa!
posebno 3 in 4 stranske
skobelnice, najbolše kva-
litate izvanredno kratkoročno
dobavljiva
Peter Angelo
d. o. o. z.
Ljubljana, Pražakova 8.

Razno

PREMOG
KOKS — DRVA
audi
I. Pogačnik
BOHORICEVA 5
Telefon 20-59
Postrežba brezhibna

FORTUNA

Elektro univerzalni
stroji
vsako mizarsko
delavnico!
Din 7.000.
Dobava iz zaloge
Mizarski mojster Grm
videm Dobropolje.
Njše Zahvaljujem se
vam za dobavljen stroj
FORTUNA. Na stroju
izdelujem vsa pohištve
in in stavbna dela in
se res rešiti male
obrti.
Peter ANGELO
D. O. O. Z.
LJUBLJANA.
Pražakova ul. 8.

MODROCE

patentne postelje
nreže tudi solidno
in po nizki ceni

A. RADOVAN

tapetnik
Mesta trg 13
Od Vas
je odvisno,
da imate
obleko
vedno
kot novo
zato jo pustite redno
kemično čistiti ali
darvati v tovarni
JOS. REICH
Ljubljana
Poljanski nasip 4-6
Pralica — Sverhtlokatni

V nianah dneh Vas kozarček

BERMET-VINA
obvaruje nripe — Gostilničarji ga lank-
uaroče že majhen sodček. — Zahtevaj-
povsod le
BERMET B. MARINKOVA iz SREMSKIH
KARLOVCEV Fruška gora.

Modistko

samo prvovrstno moč. SPREJMEM takoj
Pismene in osebne ponudbe na Mimi Sark,
Ljubljana, Kreditna banka.

NARODNA

TISKARNA
LJUBLJANA
KNAFLJEVA 5

IZVRŠUJE VSE VRSTE TISKOVIN
PREPROSTE IN NAJFINEJŠE

ZAHVALA

Za vse dokaze iskrenega sožalja, ki smo jih prejeli
ob težki izgubi naše ljubljene

MARE VADNAL

kakor tudi za poklonjene vence in šopke ter za gan-
ljivo petje se tem potom najtopleje zahvaljujemo.

ZALUJOČI OSTALI

V Zavetišču sv. Jožefa na Vidovdanski cesti je umrla včeraj naša dobra
mama, stara mama in babica

MARIJA WILLENPART roj. KNEZ

v starosti 81 let.

Pogreb drage pokojnice bo v petek, dne 26. januarja ob 16. uri izpred
pokopališča na Viču na tamošnje pokopališče.

LJUBLJANA, dne 25. januarja 1940.

Zalujoče rodbine LAVRIČ, WILLENPART
in ostalo sorodstvo.

Glasi dr. Mačka ostro polemizira s sklepi in stalištem JRZ

Zagreb, 25. jan. o. »Hrvatski dnevnik« se u svojem najnovijem izvodu bavi s sklepi JRZ. O njima se izražava u vrlo ostrih oblicima. List predvremeno ugovorila, da se seje ožjega glavnog odbora ministarstva za gozdoe in rudnike dr. Džafar Kulenović ni udeležiti in da zaradi tega se ni mogeče reči ali se tudi on strinja s sklepi odbora. Ti sklepi pa niti najmanj ne bodo vplivali na sporazum s dne 26. avgusta ker dr. Maček ni sklenil nikakega sporazuma ne z JRZ ne z Dragom Cvetkovićem kot njenim predsednikom, nego z Dragišom Cvetkovićem kot predsednikom vlade. List se čudi, kako je mogel glavni odbor obse zavzeti tako stališče do eventualnih volitev v Hrvatski, ki bi vendar znano kako malo pomeni ta stranka na hrvatskem. Za odočitve o volitvah v hrvatski sabor mnenje JRZ ne more biti merodajno, ker je to stvar hrvatskega naroda. Nikakor se list ne more strinjati s tem, da se volitve hrvatskega sabora ali pa tudi volitve nove skupščine vežejo na reorganizacijo države. List nasprotuje ponovno naglasu, da se morajo najprej izvršiti volitve in pogajanja za reorganizacijo vse državne zajednice, ker bo šele tedaj tudi srbski narod zastopan po svojih pravih zastopnikih. Poleg tega pa obstaja cela vrsta srezov, ki jih bo treba konzultirati, kateri banovini hočejo pripasti, posebno v primeru, če se vsa država razde-

li samo na tri banovine. Tudi muslimanom ne gre oporekati slehernega vpliva na reorganizacijo državne zajednice. Inicijativa za tako preureditev vse državne zajednice je izšla od slovenskega dela JRZ. Ni nobenega dvoma o tem, da se lahko obseg bočje slovenske banovine določi brez vsake težave. Stvar pa je docela drugačna za ostale državne teritorije. Treba je pogledati le na zemljepisno karto, da se vidi, da Hrvatska ne more obdržati svojega sedanjega obsega. Hrvatska mora dobiti prirodne meje in omogočiti ji je treba gospodarsko življenje in razvoj. Cela vrsta krajev gospodarsko in zemljepisno gravitira k Hrvatski. Če se izvzame Slovenija, Jugoslavija nima oblike kroga z enim žariščem, nego oblike elipse z dvema središčema, enim v Beogradu, drugim v Zagrebu. Krajci, ki so s centripetalno silo vezani na Zagreb, ni mogeče ločiti od njega in jih priključiti beograjskemu delu. Prizadevanja, da se iz vsega državnega teritorija izven Hrvatske in Slovenije stvori ena sama celina, se pred volitvami ima svoj poseben namen. Ta teritorij bi na tak način postal domena onih elementov, ki bi prosti hrvatskega vpliva izvedli volitve kakor bi jim to kazalo in tako konstruirali napačno sliko narodnega razpoloženja na kar hrvatski narod v nobenem primeru ne more pristati.

Iz Celja

— Surov napad na raznašalca »Jutra« v Vojniki. V nedeljo 14. t. m. po rani maši je prišlo pred cerkvijo v Vojniki do incidenta, ki je povzročil med ljudmi mnogo razburjenja. Ko je raznašalec »Jutra« Rudolf Skutnik kakor običajno prodajal tam »Jutra«, sta ga napadli posestniki Marija Plavotkova iz Vojnika in Ana Končeva iz Bezovice pri Vojniki, se ga dejansko lotili ter mu iztrgali časopise iz rok, jih razmetali po tleh, jih pohodili in opljuvali, čeprav sta bili na naslovni strani »Jutra« objavljeni slike dveh visokih osebnosti. Ljudje, ki so bili priče tega dogodka, so glasno obsojali početje obeh pobožnih žensk. Zadeva je prijavljena političnemu upravnemu oblastvu, poleg tega pa se bo sta obe ženski morali zagovarjati pred sodiščem.

— Umrl je včeraj v celiski bolnišnici 70letni preužitkar Mihael Strnad iz Podvrha pri Braslovcah.

Iz Maribora

— Več volitev v Mariboru. Pri mestnem poštovnem uradu so zaključili popravilo volilnih imenikov. Število volilnih upravičencev je naraslo od 10.015 na 10.100. Na novo je vpisanih 500 volilnih upravičencev, 450 pa so črtali zaradi preselitve v druge občine.

— Nova inženjerja ekonomije. Na zagrebški komercialni visoki šoli sta bila diplomirana za inženjerja ekonomije profesor na tukajšnji trgovski akademiji g. Friderik Degen ter inženjerji in gospodarstveniki svetovalec g. Stane Koštomaj. Čestitamo!

— Prvič v slovenskih gorah smučarske tekme. Sokol pri Sv. Lenartu v Slovenskih gorah je organiziral mednarodno smučarsko tekmo Sv. Lenart in Sv. Trojica. Tekma, ki je bila propagandnega značaja, je zelo lepo uspela. Člani so se na progi 6 km zvrstili sledeče: Rozin Roman (Sv. Lenart) 46.55, Zdravko Doki (Sv. Lenart) 50.17, Bojan Dreo (Sv. Trojica) 51.5, Maks Rozman (Sv. Lenart) 56.10. Organizacija te prve smučarske tekme v Slovenskih gorah je bila brezhibna.

— Mestna občina: Dijaški dom. V zvezi s tožbo mariborske mestne občine proti društvu »Dijaški dom« v Mariboru je okrajno sodišče v Mariboru kot prizivno sodišče ugodilo prizivu, ki ga je vložilo društvo »Dijaški dom« z ozirom na sodbo sreskega sodišča. Okrajno sodišče je razsodilo, da se razveljavi izročilni nalog mestne občine glede izročitve nepremičnine ul. št. 206 k. o. Grajski marof v Prešernovi ulici. Razen tega pa mora mariborska mestna občina plačati društvu »Dijaški dom« tri četrtine pravih stroškov.

OBRTNIŠKI PLES — 27. januarja NARODNI DOM

— Razpis Slomškove književne nagrade za 1940. Tukajšnje mestno poglavarstvo razpisuje Slomškovo nagrado v znesku 5000 din za 1940. Pravico tekmovanja imajo v marib. kulturnem področju delujoči pisatelji. Delo je treba predložiti do 1. okt. 1940 predsedniku marib. mestne občine tako, da je avtor označen s geslom, njegov naslov pa priložen v zaprti kuverti.

— 14.331 obsojencev je bilo sprejetih v mariborsko moško kaznilnico ob otvoritvi pa do 31. decembra 1939. Sedaj je v mariborski moški kaznilnici 529 obsojencev in 74 pridržancev. Med obsojenci jih je 67 tiskih, ki prestajajo svojo kazen v celici, 449 v skupnem zaporu, 13 v oddelku za svobodnjake, 46 pa na pogojnem dopustu. Med obsojenci je 342 samcev, 159 poročenih, 17 vdovcev in 11 ločencev. Obsojenci so po potrebi zaposleni v raznih obratih, mlajšim obsojencem in vsem tistim, ki prestajajo daljšo kazen, nudijo priliko, da se izučijo kakakega obrta. Mladotičniki tudi dvakrat na teden telovadijo. Knjižnica za odrasle šteje 52.900 knjig, knjižnica za mladoletnike 1751 knjig, gospodarska knjižnica na posestvu pri Sv. Miklavžu pa 116 knjig. Med 529 obsojenci pripada 279 poljedelskemu stanu, 190 industriji in obrti, 17 trgovini, 8 svobodnim poklicem, 18 je dinarjev, 7 brez poklica.

— Trgila starke, ki je ob smrti tehtala 19 in pol kg. V Mariboru je živahno zanimanje za razpravo, ki bo danes ob 9.30 pred malim kazenskim senatom tukajšnjega okrajnega sodišča. Na zatožni klopi bo sedel 54-letni hišni posestnik Franc Kugy, ki je obtožen, da je kriv smrti svoje žene, ki je ob smrti tehtala 19 in pol kg.

Iz Murske Sobote

— Solstvo v šoškem srezu. Srez je razdeljen na dva šolska okoliša. V prvem je nameščenih 75 učnih moči, manjka jih pa še 5 in sicer v Budinčih, v Fokovcih, v Kančevih, v Prosenjakovih in v Vučji Gomili. V drugem okolišu je 94 učiteljev,

manjka pa še 14 učnih moči in sicer 2 v Vidoncih, po ena pa v Bodoncih, na Cankovi, v Dolnji Slaviči, v Gerlinčih, v Gornji Lendavi, v Kramarčevih, v Kruplinski, v Kuzmi, v Pertoči, v Serdici, na Tišini in v Fikšinih. V vsem srezu je torej praznih 19 učiteljskih mest. V začetku šolskega leta je bilo nameščenih v srezu 17 učiteljskih abiturientov, s čimer pa je bilo pereče vprašanje praznih učiteljskih mest rešeno samo na polovico. Kakor je videti, manjkajo učitelji predvsem na omejenih šolah. Na 11 šolah je banska uprava dovolila kmetijsko nadaljevalno šolo. Kmetiči fantje in moške so se v lepem številu odzvali in radi posejajo šole.

Naše gledališče

DRAMA

Petek, 26.: Na prisojni strani. Premiera Premierski abonma.

Sobota, 27.: Profesor Klepec. Izven.

Nedelja, 28. januarja: ob 15.: Kupčija s smrtjo. Izven. Zlžnane cene. — Ob 20.: Na prisojni strani. Izven. Zlžnane cene.

»Na prisojni strani« je naslov nove veselice, katere avtorica je nordijska pisateljica Helga Krog. Dejanje se godi v fevdalni hiši na veleposessu ob fjordih, kamor se je primožilo dekle s senčne strani življenja. Ljudje se »prisojne strani« in oni »senčne« premagajo nesporazum, ki je vladal med njimi in prebredejo različne konflikte in krize, ki so podane s finimi psihološkimi detajli. Zgodba je tenka kakor pajčevina in ima morda ravno zaradi tega svojstven čar. Igrali bodo: Kralj, Mira Danilova, Vida Juvanov, Polonica Juvanov, Danč, Jan, Jerman. Premiera drevi bo za Premierski abonma.

OPERA

Petek, 26.: zaprt. (Generalica).

Sobota, 27.: Rusalka. Premiera. Premierski abonma.

Nedelja, 28. januarja: ob 15. Frasquita. Izven. Gostovanje Zlate Gjungenac. — Ob 20.: Nižava. Izven. Zlžnane cene.

Dvoakova »Rusalka« je delo blesteče melodije in velike umetniške sile, njeno dejanje pa je odmaknjeno v skrajni lirizem in prepolno čarov najčistejšee poezije. V rusalkini in princevi zgodbi je obsežna borba v človeku med čisto duševno ljubeznijo in med nagonskim erosom. Dirigent je Niko Štrifot. V posameznih partijah bodo nastopili: Francel, Heybalova, Kogejeva, Basičeva, Lupsa, Barbičeva, Sladoljev, Rakovec, Polajnarjeva, Rupnikova in Medveškova.

V nedeljo popoldne bo gostovala gospa Zlata Gjungenac v melodiozni Leharjevi opereti »Frasquita«, kjer je skupno s Franciom žela pri vseh dosedanjih predstavah izreden uspeh.

Prihodnja operetna premiera bo vesela Nestroeva burka »Lumpacius Vagabundus« ali »Zanikarna trojica«, ki jo je Niko Štrifot duhovito priredil in presadil na naša tla ter jo pestro opremil s številnimi muzikalnimi točkami, baletnimi vložki in kupleti. V vlogi treh brezposelnih pomočnikov bodo nastopili Zupan, Samon in Jan, kotim bo v ostalih partijah sodeloval skoraj ves operni ansambl. Režija bo Zupanova.

SENTIAKOBKO GLEDALIŠČE

Začetek ob 20.15.

Sobota, 27. t. m.: »UJEZ« (Udruženje jug emancipiranih žen).

Nedelja, 28. t. m.: »UJEZ« (Udruženje jug emancipiranih žen).

R A D I O

Petek, 26. januarja

Ljubljana 7: Jutrnji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Veseli zvoki (plošče). — 11: Soliska ura: Svetosavska proslava (II. drž. dekl. meščanska šola). — 12: Po naših krajih in gajih (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert Radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 18: Zenska ura: Pogovor o vzgojni posvetovalnici. — 18.20: Citraške točke s plošč. — 18.40: Francoščina (dr. S. Leben). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Vzhod in zapad v naši književnosti. — 19.40: Objave. — 20: Koncert Radijskega orkestra. — 21: Klavirski koncert sodobne portugalske glasbe (prof. L. M. Škerjanc). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Originalna švicarska godba bratov Malenšek.

Beograd 18.20: Zborovsko petje. — 19.40: Narodne pesmi. — 20: Bolgarski skladatelji. — 20.30: Simf. koncert. — 21.50: Sodobna glasba. — 22.20: Plesi in plošče. — Zagreb 17.15: Godalni kvartet. — 20.30: Koncertni večer. — 22.20: Plesna muzika. — Praga 20: Orkester in skladbe za čelo. — 20.55: Zvočne slike. — 21.15: Kantata. — 22.30: Plesi. — 23: Češka glasba. — Dunaj 17.10: Glasbene humoreske. — 19.15: Plošče. — 20.15: Brahms in Bruckner. — 22: Lahka godba. — 23: Nočni koncert. — Berlin 22.00: Orkestralni koncert. — 20.45: Revci. — 24.10: Nočni koncert.

Gospodarstvo

Povečanje našega izvoza lesa v lanskem letu

V decembru je bil izvoz lesa za 75% večji nego v istem mesecu prejšnjega leta

V lesni stroki je lansko leto prineslo znatne spremembe. Kakor je znano, je bila v letu 1937, konjunktura za izvoz lesa precej ugodna, ker je v tem letu naglo oživel izvoz v Anglijo in Italijo. V letu 1938 se je situacija zopet poslabšala, zlasti kar se tiče izvoza v Italijo in Anglijo, le izvoz v Nemčijo se je nadalje dvigal. V prvem polletju lanskega leta se je pričel naš izvoz lesa zopet dvigati. Izbruh vojne je za kratek čas ustavil izvozno delavnost, toda že v oktobru je kupčija znova oživila in smo v zadnjem četrtletju dosegli po količini, kakor tudi po vrednosti prav ugodne rezultate, čeprav se je izvoz v Nemčijo skulil.

Sedaj so nam na razpolago tudi že podatki za december tako, da lahko napravimo kratek pregled o uspehu lanskega leta v našem izvozu lesa.

Rekordni izvoz v decembru

Medtem ko je naš izvoz lesa v septembru padel na polovico izvoza v istem mesecu prejšnjega leta, se je v oktobru zopet povečal na višino izvoza v oktobru 1938, v novembru pa je bil že za eno tretjino večji nego v novembru prejšnjega leta. Najnovejši podatki za december pa kažejo, da je v tem mesecu izvoz lesa dosegel rekordne obsege, saj smo v decembru izvozili 19.320 vagonov lesa (v decembru prejšnjega leta 11.765) v vrednosti 163.0 milijona din (93.7). V preteklem mesecu je bil torej naš izvoz lesa po količini za 64% večji nego v prejšnjem decembru, po vrednosti pa znaša povečanje 75%.

Izvoz v lanskem letu

Decembrski izvoz je še bistveno zboljšal sliko celotnega lanskega izvoza lesa. V lanskem letu se je v primeri s prejšnjima dvema letoma naš izvoz lesa in gozdnih proizvodov gibal takole:

	količina v vagonih	vrednost v milij. din
1937	120.804	113.1
1938	101.540	89.13
1939	129.946	112.12

Po količini je bil naš izvoz lesa in gozdnih proizvodov v lanskem letu za 28% večji, po vrednosti pa za skoro 26%. Količina lanskega izvoza je za malenkost presegala količino izvoza v letu 1937.

Kam smo izvažali les v lanskem letu

V strukturi našega izvoza je v lanskem letu prišlo do nadaljnjih važnih sprememb. Predvsem je za lanski izvoz značilno znatno povečanje izvoza v Italijo, Madžarsko in Švico, kar je v zvezi z okolnostjo, da je na italijanskem, madžarskem in švicarskem trgu izpadla Avstrija kot dobaviteljica lesa. Nadalje je značilno za lanski izvoz lesa povečanje izvoza v nekatere prekomorske države, kakor v Egipt in Belgijo, na drugi strani pa občutno zmanjšanje izvoza v Nemčijo.

Najbolj se je povečal izvoz v Italijo

Medtem ko je izvoz lesa in gozdnih proizvodov v Italijo v letu 1937 dosegel 33.45 vagonov, je v naslednjem letu nazadovol na 27.917 vagonov, lani pa se je naglo povzpela na 43.974 vagonov; vrednost izvoza lesa v Italijo je znašala leta 1937 248.9 milijona din, naslednje leto je padla na 191.3 milijona din, lani pa se je dvignila kar na 301.5 milijona din. Izvozu v Italijo pa je letos pristeli tudi znatno povečan izvoz v Albanijo, ki se je povzpela na 2573 vagonov (prejšnje leto 654) v vrednosti 23.3 milijona din (6.2).

Skupaj smo lani izvozili v Italijo in Albanijo 46.548 vagonov, to je skoro 36% celotne količine (v prejšnjem letu 28%), vrednost izvoza v Italijo in Albanijo pa je dosegla 324.8 milijona din, kar predstavlja 28.5% (prejšnje leto 22%). Izvoz lesa v Italijo je bil zlasti velik v zadnjem četrtletju, ko je bil po količini in po vrednosti še enkrat večji nego v zadnjem četrtletju prejšnjega leta in je znašal 17.038 vagonov (8145) odnosno 107.7 milijona din (54.1).

Zmanjšan izvoz v Nemčijo

Po vrednosti pride na drugo mesto v našem izvozu lesa še vedno Nemčija, čeprav se je izvoz v lanskem letu občutno

Gibanje klirinških računov z inozemstvom

Najnovejši izkaz Narodne banke o gibanju klirinških računov z inozemstvom z dne 22. t. m. zaznamuje v tretji četrtini januarja ponovno znatno povečanje salda naših klirinških terjatev v Češko-Moravski, in sicer za 15.6 na 61.1 milijona Kč. (že prejšnji teden se je saldo povečalo za 14.9 milijona Kč). Naše klirinške terjatve v Nemčiji, ki so v drugi četrtini januarja narasle za 2.0 milijona mark, so se v tretji četrtini zopet skčile za 1.4 na 8.6 milijona mark. Saldo naših klirinških terjatev v rednem kliringu z Bolgarijo pa je nazadovol za 0.11 na 0.90 milijona din. Med pasivnimi klirinki zaznamuje klirinški račun z Madžarsko povečanje salda našega dolga za 1.5 na 33.8 milijona din, klirinški račun z Rumunijo za 2.8 na 30.0 milijona din in klirinški račun s Turčijo za 0.3 na 6.0 milijona din. Zmanjšal pa se je naš klirinški dolg v Italiji, toda le za 0.6 na 53.4 milijona din. Na klirinški dolg v Slovaški je ostal na nespremenjeni višini 1.5 milijona din in tudi klirinški dolg v Franciji se je povečal le od 0.25 na 0.28 francoskih frankov.

Gospodarske vesti

— Pred sestankom jugoslovnsko-nemškega lesnega odbora. V oktobru lanskega leta je bil v Beogradu sestanek jugoslovnsko-nemškega stalnega odbora za les, na katerem so naši delegati zahtevali povijanje cen, na kar pa Nemci niso pristali in so ostale v veljavi cene, določene na sestanku v Würzburgu. Posledica tega je bila, da se je precej zmanjšal naš izvoz lesa v Nemčijo, ker so stare cene zaradi splošnega zboljšanja cen postale pri izvozu v Nemčijo nemogoče. Stare cene veljajo v smislu oktobrskega dogovora še do konca januarja. Sedaj poročajo iz Beograda, da se bo 10. februarja znova sestaj jugoslovnsko-nemški lesni odbor, ki bo razpravljajl o novih cenah. Sestanek bo najbrž na Dunaju.

zmanjšal. Lani smo izvozili v Nemčijo 15.638 vagonov lesa nasproti 20.668 vagonov v prejšnjem letu, vrednost izvoza pa je padla na 159.4 milijona din nasproti 229.9 milijona din v prejšnjem letu. Tudi v zadnjem lanskem četrtletju je bil izvoz v Nemčijo razmeroma slab in je zaostajal v primeri z izvozom v zadnjem četrtletju prejšnjega leta za 32.5%.

Izvoz v Češko-Moravsko pa se je precej dvignil, namreč na 2402 vagona (prejšnje leto 887) v vrednosti 29.3 milijona din (18.7). Vendar povečan izvoz v Češko-Moravsko ni nadoknadil izpadka pri izvozu v Nemčijo, kajti izvoz v Nemčijo se je v primeri s prejšnjim letom skčil za 70.5 milijona din, medtem ko se je izvoz v Češko-Moravsko povečal za 10.6 milijona din.

Znatno povečan izvoz v Madžarsko

V naši izvozni statistiki je prišla lani Madžarska po količini izvoza na drugo mesto. V Madžarsko smo lani izvozili 17.994 vagonov lesa (prejšnje leto 13.258) v vrednosti 115.9 milijona din (75.8), tako da znaša povečanje vrednosti izvoza preko 40 milijonov din. Zaradi ovir v klirinškem plačilnem prometu pa je prišlo lani v zadnjem četrtletju do delnega zastoja pri izvozu lesa v Madžarsko in je bil izvoz v tem četrtletju nekoliko manjši nego v istem četrtletju prejšnjega leta.

Izvoz v Anglijo je ostal na nespremenjeni višini

V letu 1937 se je, kakor znano, izvoz v Anglijo znatno povečal in je dosegel 19.633 vagonov, naslednje leto je popustil na 9926 vagonov, lani pa je znašal 9640 vagonov. Vrednost v Anglijo izvoženega lesa je znašala leta 1937 228.1 milijona din, v predlanskem letu 22.0 milijona din, lani pa 123.6 milijona din.

V prvem polletju lanskega leta je izvoz v Anglijo sicer še vedno nazadovol v primeri s prejšnjim letom, v drugem polletju pa se je pričel zopet dvigati. Značilno je, da je bil v zadnjem četrtletju navzile prevoznim težkočam na morju izvoz lesa v Anglijo večji nego v istem četrtletju prejšnjega leta in je dosegel 2752 vagonov (prejšnje leto 1854) odnosno 33.5 milijona din (26.8).

Povečan izvoz v Grčijo in Argentino

Naš izvoz lesa v Grčijo se zadnja leta polagoma dviga in je lani dosegel 6893 vagonov (prejšnje leto 6190) v vrednosti 55.4 milijona din (44.2). V enakem razmerju se je dvignil tudi izvoz v Argentino, ki je dosegel 4356 vagonov (3835) odnosno 47.5 milijona din (37.8). Izvoz v Argentino se je v zadnjem četrtletju navzile prevoznim težkočam na morju precej dvignil.

Izredno povečanje izvoza v Egipt in Švico

Izvoz v Egipt se je več nego podvojil, saj je dosegel 5402 vagona (2068) odnosno 44.8 milijona din (16.3). Izvoz v Švico pa se je lani popetolil. V Švico smo izvozili 4486 vagonov (824) v vrednosti 33.6 milijona din (9.5).

Izredno velik je bil izvoz v Egipt in Švico v zadnjem lanskem četrtletju, saj smo v Egipt izvozili v tem četrtletju 1335 vagonov (246), v Švico pa 2873 vagonov (258). Več nego polovica lanskega izvoza lesa v Švico je torej odpadla na zadnje lansko četrtletje.

Izvoz v ostale države

Značilno je tudi znatno povečanje izvoza lesa v Belgijo, ki je lani znašal 2400 vagonov (688) odnosno 22.5 milijona din (6.9), medtem ko je izvoz v Nizozemsko nazadovol na 1951 vagonov (2774) v vrednosti 26.3 milijona din (24.2). Nadalje se je povečal izvoz v Tunis na 1693 vagonov (1275) in izvoz v Palestino na 1547 vagonov (1083), nazadovol pa je izvoz v Alžir na 1085 vagonov (1345) in izvoz v Maroko na 1557 vagonov (1603).

Izvoz v Francijo se še ni mogel prav razviti, čeprav se je v primeri s prejšnjim letom dvignil. V Francijo smo izvozili 1237 vagonov (891) v vrednosti 17.6 milijona din (9.8). Prav tako še nimamo posebnega uspeha pri izvozu lesa v Španijo, ki je lani dosegel le 165 vagonov nasproti 98 vagonom v prejšnjem letu.

— Ustanovitev jugoslovnsko-bolgarske gospodarske zbornice. V Beogradu in Sofiji so končane priprave za ustanovitev jugoslovnsko-bolgarske gospodarske zbornice v Beogradu in bolgarsko-jugoslovnske gospodarske zbornice v Sofiji. Ustanovna skupščina jugoslovnsko-bolgarske gospodarske zbornice v Beogradu bo v nedeljo 11. februarja v dvorani Trgovinske zbornice, ustanovna skupščina bolgarsko-jugoslovnske zbornice pa bo v Sofiji 18. februarja.

Ljubljanski trg

Trg je ves teden zelo slabo založen in tudi slabo obiskan. Zelenjave je bilo zelo malo in še to imajo prodajalke vso skrbno zavito, sicer jim takoj zamrzne. Ob takem mrazu ali ob slabem vremenu, ali ob pekočem soncu se prav občutno, da Ljubljana nima tržne lope, kakor jo imajo druga moderna mesta. Izmed zelenjave je bilo nekaj zeljastih glav, ki so bile tudi zamrznjene. Tudi uvožene zelenjave je malo. Solata je v Dalmaciji zaradi burje in mraza precej pomrznila. Dobi se le v malih glavcah po 10 do 14 din kg, gorški motovilci stane 24 din kg, radič po 18 din. Največ se konsumira črnača kislega zelja. Sedaj, ko primanjkuje sveže solate, naše gospodinjice prav rade pripravljajo surovo kisel zelje s kumom in oljem. To je zdrava in okusna jed. Ni pa vedno dobiti prvovrstnega kislega zelja. Zato se je tako razpasla navada počenjanja. Nekatere prodajalke te dobrote že imajo »kredite« in so prav oblegane od gospodinjic. Perutnine je le malo, prav tako jaje, vendar se bodo jajca pocenila, kakor hitro bo zima malo odnehala. Na trgu jaje so se zopet opustile tablice z navedbami prodajalk in označbo, ali so jajca sveža ali vložena. Vložnih jajc sedaj ni več. Prodajalke malih mlevalskih izdelkov na trgu tožijo, da so mlini na vodo vsi zamrznjeni. Po deželi bo kmalu začelo primanjkovati ajdove in ržene moke, kaše, jasprenja, koruzne moke i. t. d. Vse te

mlevalke izdelke meljejo mlini kmetom sproti, da imajo vedno sveže blago. Tudi dobro enotno moko, zmleto iz vseh vrst žita za kruh, prodajajo te naše mlinarce na trgu. Vsi ti mali mlevalski izdelki so se podražili v zadnjem času za povprečno 50 par pri litru.

Nepretno je gospodinjim, da tržno nadzorstvo menjava prodajalke. Gospodinjice, ki žele kupiti sir, smetano ali surovo maslo, morajo vsakokrat iskati prodajalke teh proizvodov. Prav tako ne vedo kateri prostor je namenjen kmečkim prodajalcem.

Borze

25. januarja

Na jugoslovnskih borzah notirajo nemški klirinški čeki nespremenjeno 14.70 — 14.90. Grški boni so se v Zagrebu nudili po 32.50, v Beogradu pa je bil promet po 32.14. Tečaj na svobodnem trgu se nadalje ravna po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektivnem tržišču je bilo za Vojno škodo pri mirni tendenci popraševanje po 425 (v Beogradu je bil za beležen tečaj 424.50 — 426). Tudi v ostalih državnih vrednotah ni bilo zaključkov.

Devize

Ljubljana. Oficijelni tečaji: London 175.90 — 178.70, Pariz 99.20 — 101.50, New York 4425 — 4485, Curih 995 — 1005, Amsterdam 2350 — 2388, Bruselj 744 — 756. Tečaji na svobodnem trgu: London 216.79 — 219.99, Pariz 122.59 — 124.89, New York 5480 — 5520, Curih 1228.18 —

Po bitki pri Suomussalmiju

Eden prvih posnetkov s prizorišča velike bitke med Finci in Rusi, ki se je končala s finsko zmago. V majhnem izrezu bojišča nam ponazarja trdovratnost bojev, ki se so vršili sredi silnih snežnih viharjev

Brada — znamenje izvirnega greha

Ali se je Adam bril? — Tisočletni spori in stoletne vojne zavoljo brad

Studentka Harvardovega vseučilišča v Ameriki je pred kratkim nastopila z ne- navadno doktorsko disertacijo. Mlada da- ma je z znanstvene plati zagrabila vpra- šanje »Ali naj nosi mož brado?« in ga je raziskala tja do začetka človeškega rcdu. Začela je kot s prvim možem, ki ga je u- so- dala postavila pred to vprašanje, z možem, ki mu Eva še ni mogla ničesar svetovati: Z Adamom. Po svetem pismu in starih legendah ugotavlja mlada doktorica, da je bil naš praeč sploščka golob, ad, zato se mu tudi ni bilo treba briti. Kaj drugač- ne- ga si končno za rajske razmere niti ne mo- remo misliti. Seje tedaj, ko je rajska sreča po prvem grehu — tukaj je Eva že odločilno sodelovala — minila, je Adamu pod nosom in po čeljustih pognal prvi než- ni puh. Tega seveda ne moremo smatrati za neoporečno zgodovinsko resnico, doktor- ska disertacija omenja stvar tako rekoč le kot anekdoto, kakor je smatrati za anek- doto doktorantino naziranje, da so bili angeli nebradati. Seje tedaj, ko so postali »padli angeli« ali »hudiči«, so jim zrastle koccine. Če gledamo stare slike in risbe, se nam brada niti od daleč ne predstavlja kot znak močnatosti, temveč vse prej kot znak grešnosti.

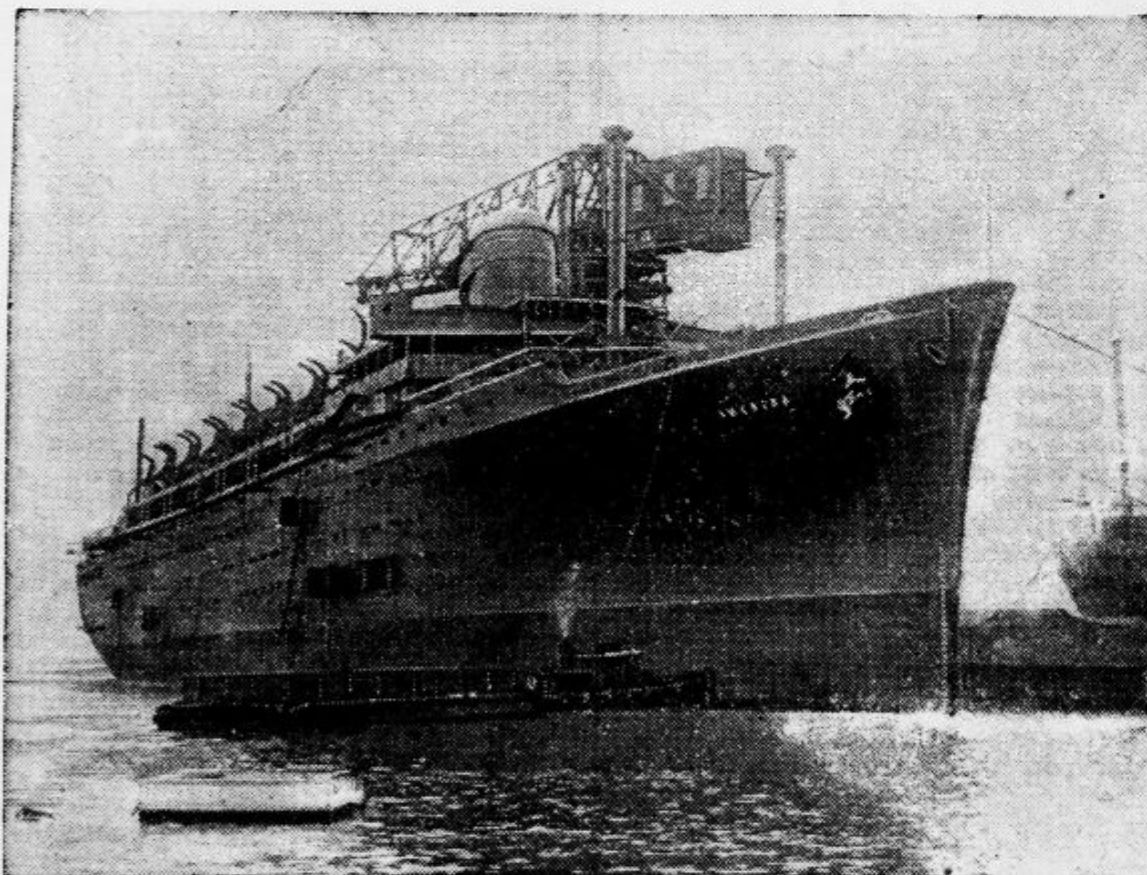
Pozneje se je uveljavilo drugačno nazira- nje. Očak Tertulijan je britje prepovedo- val kot »brezbožen poskus, da bi izbolj- šali božja dela«. Egipčani in Babilonci so bili pred 5000 leti golobradi, nasprotno pa so stari Asirci svoje brade častili nad vse. Mnogo časa so porabili, da so jih umetni- ško spletali in čuvali so jih s pisanimi vreticami. To je za nekaj nemale drake gotovo višek vse nečimernosti.

Agamemnon in Karel Veliki sta slovela

po svojih bradah. Nasprotno je bil Ale- ksander Veliki takšen sovražnik brad, da so si jih morali njegovi vojaki briti. Nje- gova zapoved pa gre tudi na račun tega, da so se tedaj vojaki v bojih moža z možem ruvali in vlekli za brade, svojih vo- jakov pa Aleksander Veliki kot pameten mož ni hotel izpostavljati takšnim nevar- nostim. Iz tega razloga so se menda tudi stari Grki in Rimljani odločili za nebra- dato modo. Vendar je po drugi strani res, da so bili v srednjem veku in novejšem času baš vojaki pospeševalci brad. Me- nili so, da so videti z bradami bolj divji — kar je res — in so hoteli sovražnika s to divjostjo že od daleč strašiti.

Zavoljo brade so ljudje napovedovali ce- lo vojne in ena izmed teh vojn je trajala nič manj nego — sto let. Francoski kralj Ludovik VII. je bil tisti smolež, ki je po- vzročil to nesrečo. Imel je dolgo, lepo bra- do, ki se mu pa nekega dne ni videla več tako lepa. Obril si jo je. Na nesrečo ni bil prej vprašal svojo ženo in ko je stopil go- lobrad pred njo, je napravil nanjo kaj smešen vtis, ozmerjala ga je za »nagca« in se je dala od njega takoj ločiti. Nekoliko tednov pozneje se je poročila z angleškim kraljem Henrikom II., ki je imel zajetno brado in ji je obljubil, da je ne bo nikoli snel. Za zahvalo je prejel po svoji ženi nekoliko kosov zapadne Francije v dar. To obritemu kralju Ludoviku ni bilo po volji in nastala je vojna, ki se je vlekla sto let in ki jo je sprožilo torej prav vr- šanje brade. Odgovornost za to razlago o vzrokih stoletne vojne prepuščamo seveda simpatični Amerikanci in s tem končujemo to poglavje o bradah, ki nam dela možim, kakor ženskam že itak dovolj skrbi.

Največji ameriški prekomornik

V neki ladjedelnici v Virginiji so skoraj dogradili najnovejši in doslej največji ame- riški prekoceanški parnik, ki se imenuje »Amerikaa. Velikan prične voziti že v letošnjem poletju

MICHEL ZÉVACO:

Don Juan

ROMAN.

Klotar de Ponthus je spet vzdignil ranjenca na svojih krepkih rokah in ga previdno zanesel na vrh; položil ga je na posteljo ter uka- zal vrli ženski, ki jima je gospodinjala, naj skoči po ranocelnika.

»Nikar!« se je nasmehnil Filip. »Vrata zapri in poslušaj!«

»Najprej vas morajo obvezati, potem pride vse drugo!« je drhte odvrnil Klotar.

»Najprej poslušaj! Ubogaj moj zadnji ukaz. Ure, ki mi jo je še živeti, ne maram zapraviti s tem, da bi poslušal latinske čenče.«

Toda Filip de Ponthus se je motil... Živeti mu je bilo le še nekaj minut. Mahoma se je sesedel, krvava pena mu je stopila na ustnice. S poslednjo močjo je razprostrl roke, objel sina in zamrmal:

»To je konec... z Bogom. Ponthus!... Hotel sem ti reči... ko zveš resnico, sinko moj dragi, beži, zapusti Pariz in Francijo... Srca, kakršno je tvoje, se lahko povsod bore in osvajačo srečo... meči, kakršno je tvoj, so povsod dragoceni... Pre- pozno je!... Toda poslušaj moj zadnji ukaz... ali boš ubogal?...«

»Kai dvomite gospod!...«

»Kor hitro zatisne oči, se odpravi na moj grad Ponthus pri Brantómu... tam najdeš, kar

sem ti hotel povedati... zato, ker si včeraj dopol- nil enaindvajseto leto... in ker mi je pokojnica naročila, naj ti danes povem... Tam... v viteški dvorani, naj ti danes povem... meč na sredi... ima volat držaj... Ne pozabi... z Bogom... z Bo- gom... ne pozabi ponthuškega meča...«

S temi besedami je izdihnil dušo...

XIII

Ponthuški meč

Dan po očetovem pogrebu je Klotar de Ponthus ob zori zajahal konja in krenil na pot proti Bran- tómu. V okolici tega mesteca je ležala gosposčina Ponthus, ki je bila prejšnje čase, dokler so Ponthu- ški opravljali važne službe na dvoru Karla VIII. in Ludvika XIII., velika in bogata, a je zdaj že davno kazala vsa znamenja uboženja in raz- pada. Sredi njenega skrnjenega ozemlja se je dvigal grad z dvema okroglima stolpoma, oglođanima od časa; zanemarieni stavbi je bilo videti, da ni imel Filip de Ponthus nikoli sredstev za popravila... ali pa, da ga je bil ob začetku njegovega življenja zadel eden tistih udarcev, ki store človeka nestal- nega popotnika in mu vzamejo zanimanje do vsega...

Klotar je torej jездil proti Brantómu.

Neizmerna žalost mu je težila srce: kdaj pa kdaj se mu je iz oči utrnila solza in zdrknila po licu. Obikoval je očeta. Ta izguba je bila prvo veliko gorje v njegovem življenju.

Nadaljeval je svojo pot, ne vedoč, da ga v da- liavi sledi Loraydan — namenjen v Poitiers. Kier mu je bilo po kraljevem ukazu pričakati guver-

Snežni naočniki

Med številne nesilne in higienekem po- dročju spada prepričanje, da morajo imeti snežni naočniki modra stekla, kajti dru- gače nam oči ne ščitijo dovolj zoper ne- varne ultravijoličaste žarke. Takšno na- ziranje je smotno, kajti ultravijoličasti žarki ne morejo prodrati še skozí navadno, nebarvano okensko steklo, zato tudi ne- barvana stekla naočnikov sama na sebi dovolj ščitijo oči pred to nevarnostjo. Zdravniki barvnih naočnikov tudi ne za- pisujejo zoper ultravijoličaste žarke, tem- več jim je le do tega, da bi z barvanim steklom zaščitili oči pred slepljivim učin- kom širnih belih plošev. Normalno oko pa niti te zaščite ne potrebuje, ker se že samo zavaruje na ta način, da zenice zo- ži. Iz tega razloga se barvnim naočnikom med našo amuško opremo lahko mirno od- povemo. Samo če imamo bolne oči, če nam stekla zdravnik napiše in če napravimo kdaj kakšno pravo visokogorsko turo in turo preko lednikov, si oči lahko zavaru- jemo s barvnimi naočniki.

Senator Borah

sloviti ameriški parlamentarec, član repu- blikanske stranke, pristaš najstrožje izola- cionistične politike in najjuglednejši na- sprotnik predsednika Roosevelta, ki je te dni v starosti 75 let umri zavoljo posledie neke nezgode

Nevarni glad

To se je zgodilo v nekem londonskem restoranu. Njegov lastnik, velik patriot, je nalepil na vrata napis: »Vojaki, mornarji, piloti Njegovega Velikanstva, tukaj lahko za dva šilinga toliko pojedete, kolikor hoče- te!« Vojaki, mornarji in piloti Njegovega Velikanstva si tega niso dali dvakrat reči. Ali je restavrater zavoljo njihovih obiskov kaj mnogo doplačeval, tega ne vemo, re- kel ni nobene in vse je šlo dobro. Dokler ni vstopil te dni mlad vojak, ki se je vra- čal pravkar iz manevrov. Vračal se je s praviim volčjim gladom. Prče pripovedu- jejo, da je naročil dva krožnika juhe, štiri telečje pečenke, dve porčiji praženeza krompirja, tri porčije solate, cel hleb sira in štiri jabolčne torte. Da bi vse to bolje držalo, je popil sedem pint piva. Potem je plačal svoja dva šilinga in odšel. Ob vra- tih ga je ustavil nesrečni restavrater in mu dejal s tresočim se, vendar zbranim gla- som: »Hvala vam lepa za obisk, mladi mož. Če boste kdaj spet hudo gladni, in pridite spet in se pošteno najjete!«

Donosna spačenost

Imetja in dobrotelne ustanove na račun zija!

Čudno je, kako nestvori in spački že od pradavnih časov privlačujejo zjuzalato množico. Tako se je zgodilo, da so nesre- než, ki jih je narava tako hudo udarila, že v starih časih izkoriščali svojo spače- nost in se kazali množici za denar. Gle- alcevo so imeli vedno toliko, da si ma- rikatei izmed teh »naravnih čudežev« na- rali veliko imetje.

Zelo donosen je bil n. pr. ogromni nos, ki ga je neka Irka po imenu Steffensova prejela od narave. Postala je svetovna znamenitost kot »dama s prešičjim rli- em«, šlo ji je izborni in se je tudi poro- čila ter je v svojih starih letih žvela kot bogata rentnica v Dublinu. Bila je celo ako bogata, da je za to mesto zgradila celo bolnišnico. V sprejemnici te bolnišni- ce ni visel samo nje portret, temveč tudi srebrno korito, ki ga je nosila okrog vra- tu in iz katerega je jedla, kadar je nasto- pala.

»Siamski dvojčiki vedno obogate. Prva- mania siamska dvojčka, Cang in Eng, ki sta bila v resnici Stamca, sta potovala mnogo let po svetu in se potem z zna-

nim imetjem naselila v Zedinjenih drža- vah. V Južni Karolini sta si kupila veliko posestvo, počitila sta se in žvela udobno življenje. Ameriška državljanska vojna pa je njiju blagostanje uničila, na stara leta sta morala spet na pot, da bi se za denar razkazovala. Uspelo je jima v drugič, da sta si nabrala veliko imetje. Siamski dvojčiki Jožefa in Roža Biatzek, sta ob svoji smrti v Ameriki zapustili nič manj nego 200.000 dolarjev poleg velikih pose- stev v svoji češki domovini.

Tudi velikasi in pritlikavci spadajo med dobre zaslužkarje v tem področju. Tako je postal irski velikan Patrick Potter boga- taš in je poklonil velike vsote za dobrode- lne namene. Pritlikavec Jožef Boruslavski se je nehal že po kratkem času razkazo- vati, kajti njegovo imetje je postalo kma- lu veliko. Pritlikavci v splošnem sicer ni- so redki in se morajo zato ponášati z res majhno rastjo ali pa s kakšno posebno spretnostjo, če naj ljudi privlačujejo. To- da v prejšnjih časih, ko so imeli do liliputancev še posebno spoštovanje, so skoraj vsi dobro zaslužili.

nerja de Ulloa. Loraydan ni bil premišljeno zapu- stil Pariza ob istem času in skozi ista vrata kakor Klotar: slučaj je bil tako nanesel. A kaj je bilo vzrok, da ga še vzlic kraljevi zapovedi ni ustavil, ko je dospel v Poitiers?

Zakaj je ubral isto pot kakor Klotar? Niti sam ne bi bil vedel povedati. Namena pri tem ni imel. Sovražstvo ga je gnalo — to je bilo vse. Dne 30. no- vembra jutraj je Klotar od daleč zagledal Pon- thus, zavil z velike ceste in krenil proti gradu. Loraydan se je skril v grmovje ob znožju nekega griča in z mrkim očesom spremljal Klotarja, ko je zložno jahal po bližnjici.

»Kam je namenjen?« je ugibal sam pri sebi. »Ali ie za zmerom zapustil Pariz?... Če je tako, si je rešil življenje...«

Nato se je vprašal, ali ne bi bilo na bolje, da tudi on ubere bližnjico in sledi sovražnika do konca. A čemu? Da ga še enkrat izlove na dvoboju? Na to je bilo škoda misliti. Izgubil se je v eno tistih sanjarij, ko jalovi načrti brez konca in kraja po- dirajo drug drugega...

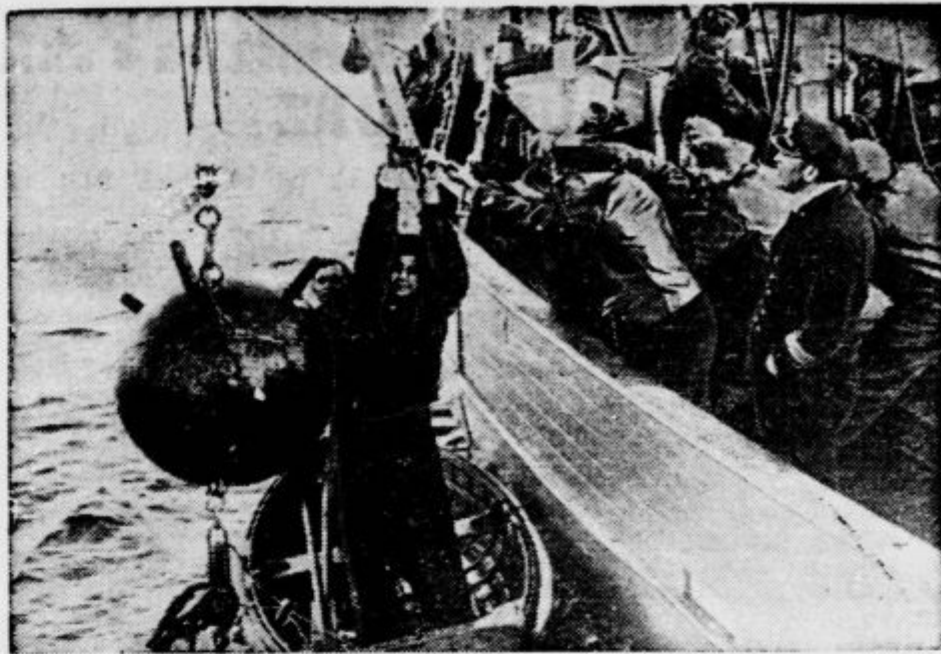
Tedaj je začel nedaleč od sebe človeške glasove. »Počakati tega zalega jezdeca na kakem ovinku in ga poslati k vragu, da niti vzkrinkni ne bi ute- níl, bi bilo pač vredno tisoč liber, kaj, Bel-Argent? Reči po pravici: ali bi bilo tisoč liber preveč?«

»Na rol zastoni bi bilo. Jaz bi zahteval dva tisoč liber, zato, ker sva dva.«

»Ne, ne, Bel-Argent, to bi bilo preveč. Tisoč jih je dovolj. Kar te poznam, ti zamerim tvojo požrešnost.«

»Jaz, Žan Poterne, pa zamerim tvoji velikoduš-

Smrt iz morskih globin

Posačka lakaica min dviga ulovljeno smrtno kroglo na krov, da ne bo mogla več groziti domači plovbi. Najmanjša nerodnost pri tem živce napenjajočem poslu mora postati usodna vsej posadki in ladji

Zašiti živci

Okvare, ki jih povzroča vojna

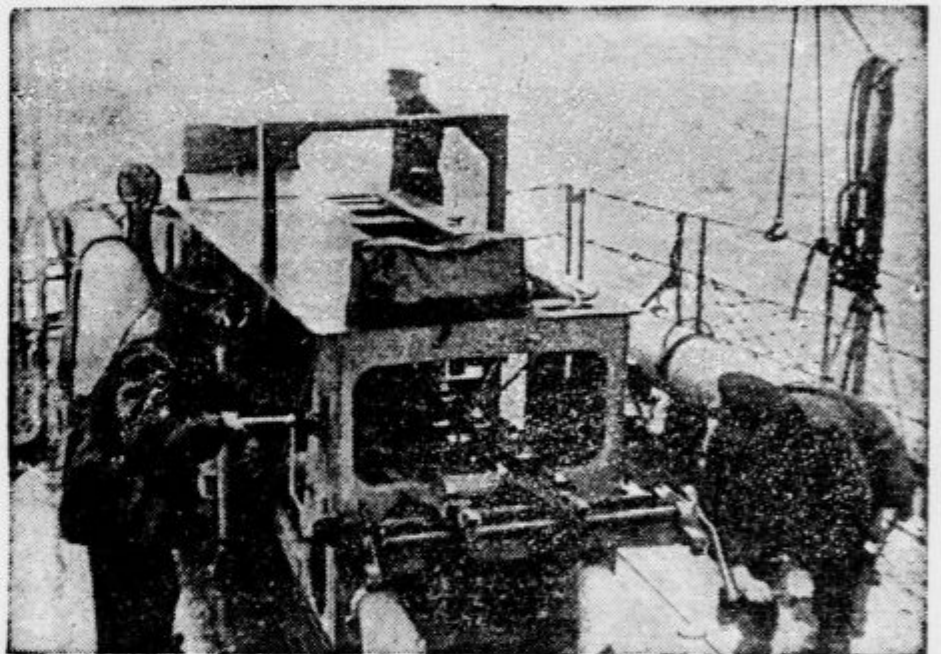
Med boleznimi, ki jih zdravniki vidi sko- raj izključno v vojnem času, spadajo v takšni dobi številne poškodbe živcev, ki jih povzročajo izstrelki, drobci in bodiljaji. Posledica teh poškodb je večinoma otrp- lost žveca in mišice, ki jo živec oskrbuje, tako da postane lahko tudi na videz ne- dolžna ranica zelo usodna.

V večini primerov je živec tako zavrt z mišičjem in tolaščo, da se izstrelku izogne in ni popolnoma presekane. Otrpiost, ki se

pojavi kmalu po poškodbi, pogostoma, če- prav tudi po mesecih, nazaduje in ranje- nec lahko spet uporablja prizadeti ud.

V redkih primerih, da se živce popolno- ma pretrga in nastane tedaj prava otrp- lost, pa je mogoče živce danes spet zašiti, kar sliči popravilu kakšnega električnega voda. Živčni kirurgi zmerejo v tem po- gledu stvari, ki so podobne čudežem. Lah- ko si mislimo, da takšni švi niso baš lah- ki, saj je že dovolj težko najti živce sam.

Francoski metalec bomb proti podmornicam

Slika nam predločuje v akciji pripravo, s katero spuščajo podvodne bombe na mestih, kjer sumijo, da se v globini skriva kakšna sovražna podmornica. Bombe se razpočijo v določenih globinah in zadostuje, da se zgodi to nedaleč od skrite podmornice, da jo uničijo. Madeži olja, ki priplavajo potem na površje, so najboljši znak, da je podmornica uničena

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

A NEKDOTA

Med svetovno vojno je na Angielskem med visokimi vojniki in politiki vladala neka medsebojna napetost. L. 1915. sta sedela tedajni vrhovni poveljnik britske armade French in ministrski predsednik Asquith v neki družbi drug poleg druge- ga. Asquith je med pogovorom dejal malo nepremišljeno: »Ali ni čudno, da ni ta ve- likanska vojna ustvarila nobenega velike- ga vojskovodje?« French ga je pogledal postrani in odgovoril: »Res je — a tudi nobenega velikega državnika!«

VSAK DAN ENA

»Vaš vozni listek, prostim!«

(Judge)

nosti, ki naju spravlja na beraško palico...

Ob prvi besedi čudnega pomenka, ki se je bil oglašil sredi tihe samote, je grof de Loraydan vztrepetal kakor zločinec, ki ga zalotijo na de- janju. Zaslutil je, da sta moža, ki se tako razgovar- jata, po njegovem obrazu uganila sovražstvo, ki ga navdaja do Klotarja Ponthuškega.

Delaje se ravnodušnega, je nalahno okrenil gla- vo in zagledal deset korakov od sebe, v jarku, ki ga je preraščalo robidovje, dva potepuha. Sedela sta drug drugemu nasproti in se krepčala iz usnje- ne čutare. Ne enemu ne drugemu ni bilo videti, da bi opažala Loraydana Resno sta se pričela, ali bi kazalo zahtevati za umor »zalega jezdeca« več ali manj kakor tisoč liber. Nazadnje sta se pogodila za dvanajst sto liber — in obmolnila.

»Povejta, prijatelja,« je rekel Loraydan, »kako pravijo temu gradu z dvema stolpoma, ki ga vidim tamle?«

Tisti, ki mu je bilo ime Žan Poterne, je z vsemi znamenji presenečenja, kakor da vidi grofa prvič v svojem življenju, jadrno vstal in z mnogimi pri- kloni stopil proti njemu.

»Vaša svetlost,« je rekel, »to je Ponthus, gra- ščina Filipa Ponthuškega...«

»Graščina Ponthus,« se je zdržnil Loraydan.

»Torej je zapustil Pariz, da se vrne na svoje?... Kakšne namene ima?... Njegov oče je mrtev, saj sem ga videl prebodelega od Maugencyja... Mar se hoče naseliti v rodnem gradu?... Oh, da bi bilo tako!... A ne, gotovo se kmalu vrne v Pariz... Treba je... Kdo je ta Filip Ponthuški?« je vprašal z brezbrzišnim glasom.